

แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นางสาวนฤมล มั่นแก้ว

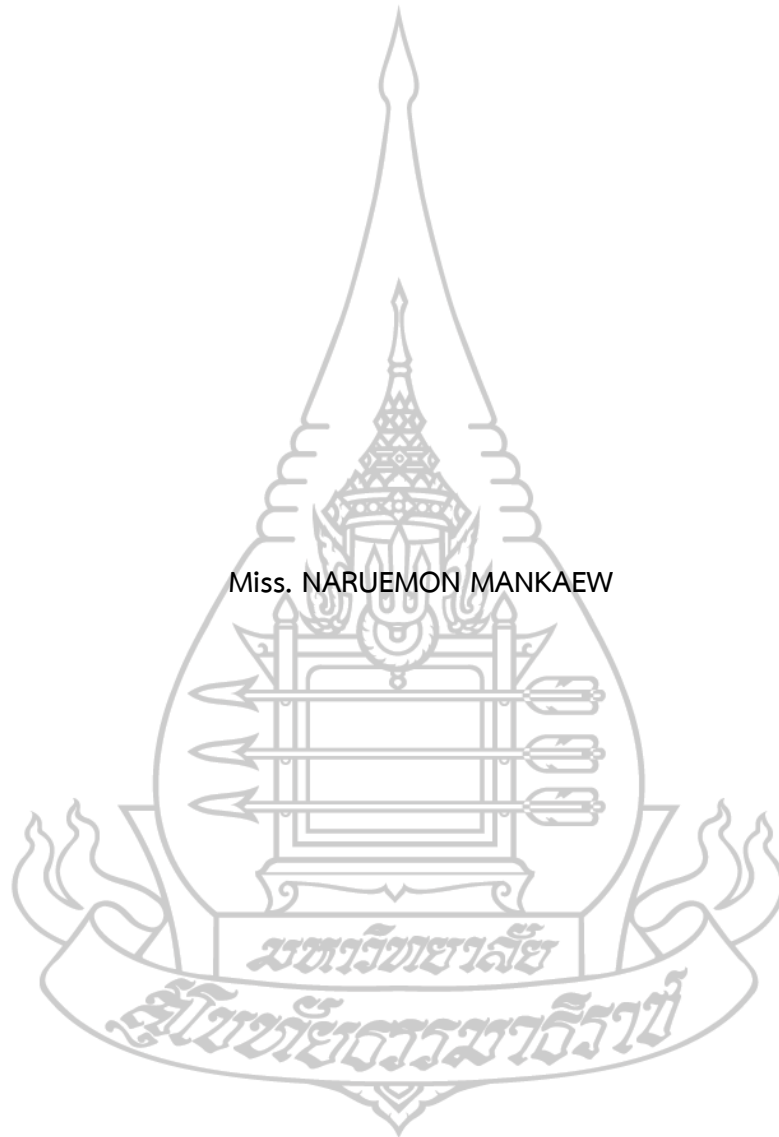
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Guidelines for Development of Community Pest Management Centers
in Mae Hong Son Province

Miss. NARUEMON MANKAEW

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirath Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ชื่อและนามสกุล	นางสาวนฤมล มั่นแก้ว
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิรส ทองเชื้อ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัย นางสาวนฤมล มั่นแก้ว รหัสนักศึกษา 2659001990

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ

อยู่ประเสริฐ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจของสมาชิก 2) ความพึงพอใจของสมาชิกและการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ 3) ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริมการดำเนินงาน 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5) สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ศึกษามี 3 กลุ่ม คือ 1) สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 210 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทอโรยามาเน จำนวน 138 ราย ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายโดยจับสลาก 2) คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 7 ราย และ 3) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย เก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ และประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.36 ปี จบชั้นประถมศึกษา 2) สมาชิกมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในระดับมากที่สุดในด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้อยละ 85.7 มีการดำเนินงานระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ 3) สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับปานกลาง และได้รับความรู้จากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์มากที่สุดในการจัดการศัตรูพืช และมีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานมากที่สุดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 4) สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาระดับปานกลาง โดยพบว่ามีปัญหาด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืชมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์มากที่สุดในการส่งเสริมการประสานงาน 5) สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก พบว่า จุดแข็งเจ้าหน้าที่และสมาชิกมีความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช จุดอ่อนงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมมีจำกัด โอกาสจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนกิจกรรม และมีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่ แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิก โดยส่งเสริมให้สมาชิกมีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีการพัฒนาเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านอารักขาพืชในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

Thesis title: “Guidelines for Development of Community Pest Management Centers in Mae Hong Son Province”

Researcher: “Miss. NARUEMON MANKAEW”; ID: “2659001990”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Associate Professor Bumpen Keowan;(2) Associate Professor Dr.

Benchamas Yooprasert ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of members 2) the satisfaction of members and the operation of community pest management centers of the committees 3) knowledge, knowledge resources, opinions, and needs for the extension in the operation 4) problems and suggestions in the operation of community pest management centers 5) internal environment, external environment, and guidelines in the development of community pest management centers.

This research was mixed method research The population of the study consisted of 3 groups 1) 210 members of community pest management centers in Mae Hong Son province in the fiscal year 2024. The sample size of 138 people was determined Taro Yamane by using simple random sampling method through lotto picking 2) 7 committees of the provincial community pest management center and 3) 7 officers who were responsible for plant protection work. Data were entirely collected by using interview forms and topics in the group discussion. Quantitative data were then analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, ranking and qualitative data were analyzed by using data classification.

The results of the research found that 1) most of the members were female with the average age of 43.36 years and completed primary school education. 2) Members were satisfied in the operation at the highest level on the management of pest management and community pest management centers in Mae Hong Son province. 85.7% of them operated at the highest level especially on the management. 3) They had knowledge about the operation at the moderate level and received the knowledge from personal media especially from the agricultural extension officers. They expressed the opinions toward the development of the center at the highest level regarding pest management and needed the development of the operation the most regarding the practices of the agricultural extension officers. 4) Members of community pest management centers faced with the problems at the moderate level. It showed that the problem regarding the knowledge in pest management at the highest level. They had suggestion on the center management at the highest level in the cooperation extension. 5) Regarding the internal and external environments, they revealed that the strength of the officers and the members had knowledge regarding pest management. The weakness was the limited funding received in the activity operation. The opportunity came from related agencies to activity support and the threat was in the communication of the officers. The development guidelines for community pest management centers included that there should be the participation in the activity of members by encouraging members to learn from the real practice, developing network in the communication for plant protection knowledge exchange in Mae Hong Son province.

Keywords : Development guideline, community pest management center

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ อย่างสูงยิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักคือ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคือ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิจัยอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิรส ทองเชื้อ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ คำแนะนำ และประสบการณ์ในการศึกษาที่มีค่าเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้านซึ่งมีผลทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จพร้อมกันนี้

ขอขอบคุณท่านเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด และเพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบคุณประธานคณะกรรมการ และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ความร่วมมือให้ข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและกำลังใจจากบิดา มารดา ทุกคนในครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น และบุคคลอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงได้ทั้งหมด จึงขอขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ในส่วนที่เป็นคุณค่าและคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ครอบครัว คุณพ่อคุณแม่ ตลอดจนคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านวิชาการตั้งแต่ออดีตจนสำเร็จการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

นางสาวนฤมล มั่นแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ แหล่งความรู้	17
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	22
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)	24
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	26
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2566	28
บริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เกี่ยวข้องกับของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	30
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิก	56
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของสมาชิก และการดำเนินงานของคณะกรรมการ	62
ตอนที่ 3 ระดับความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริม การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก	69
ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	84
ตอนที่ 5 สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	126
ก แบบสัมภาษณ์การวิจัยสำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	126
ข แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยสำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	130
ค ประเด็นสนทนากลุ่มสำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	143
ง ประเด็นสนทนากลุ่มสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ	146
จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	149
ฉ แบบประเมินความสอดคล้อง	151
ช ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	168
ประวัติผู้วิจัย	170

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	41
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	56
ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	57
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	60
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	63
ตารางที่ 4.5 สรุปความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	66
ตารางที่ 4.6 การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ.....	66
ตารางที่ 4.7 ระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	69
ตารางที่ 4.8 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	70
ตารางที่ 4.9 ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	73
ตารางที่ 4.10 แหล่งความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	74
ตารางที่ 4.11 สรุปแหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงาน	77
ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	78
ตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	79
ตารางที่ 4.14 ความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	80
ตารางที่ 4.15 สรุปความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	83
ตารางที่ 4.16 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	84
ตารางที่ 4.17 สรุปปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	87
ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	88
ตารางที่ 4.19 สรุปข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	91
ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ SWOT Analysis คณะกรรมการศูนย์ฯ.....	92
ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ TOWS Matrix คณะกรรมการศูนย์ฯ.....	93
ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ SWOT Analysis เจ้าหน้าที่อารักขาพืช ระดับอำเภอ	95
ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ TOWS Matrix เจ้าหน้าที่อารักขาพืช ระดับอำเภอ	96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 1.2 ภาพแผนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	31
ภาพที่ 5.1 สรุประดับความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก	102
ภาพที่ 5.2 สรุปแหล่งความรู้ของสมาชิก.....	104
ภาพที่ 5.3 สรุปความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก	105
ภาพที่ 5.4 สรุปความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก	106
ภาพที่ 5.5 สรุประดับปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	108
ภาพที่ 5.6 สรุปข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	109
ภาพที่ 5.7 สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	121
ภาพที่ 5.8 สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	122
ภาพที่ 5.9 แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	122

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคการเกษตรนับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งผลผลิตที่ได้จากภาคการเกษตรนั้นมีมูลค่า และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และในระดับครัวเรือน ซึ่งในการทำการเกษตรนั้น มีรูปแบบ และวิธีในการทำการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งวิธีการเพาะปลูก ชนิดพืช พันธุ์พืชที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิตทางการเกษตร และปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัญหาด้านศัตรูพืช การเข้าทำลายของศัตรูพืชนั้น ส่งผลกระทบต่อผลผลิตโดยตรง ทั้งปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่ลดลง ซึ่งปัญหาด้านการแพร่ระบาดของศัตรูพืช มีสาเหตุที่เกิดจากโรคพืช แมลงศัตรูพืช สัตว์ศัตรูพืช และสภาพแวดล้อมในการทำการเกษตร เช่น สภาพอากาศ คุณภาพดิน หรือปริมาณน้ำ ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ ส่งผลต่อการแพร่ระบาดของศัตรูพืชที่เพิ่มมากขึ้น

ด้วยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้เล็งเห็นปัญหาด้านการแพร่ระบาดของศัตรูพืชในประเทศไทย ทำให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขึ้นและกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 3,562 ศูนย์ ครอบคลุม 882 อำเภอทั่วประเทศ โดยการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาศัตรูพืชชุมชน โดยส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรโดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเอง และชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field School : FFS) ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อนำความรู้ไปจัดการศัตรูพืชด้วยตนเองใช้เทคโนโลยีการควบคุมศัตรูพืชที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศทางการเกษตร และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชของชุมชน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและคนในชุมชน (กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2566)

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเริ่มดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ซึ่งในปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 7 ศูนย์ กระจายในทุกอำเภอ เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชของชุมชน และเป็นที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตือนภัยเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ และบริการด้านการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การผลิตขยายชีวภัณฑ์และนำไปใช้เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ยังขาดความพร้อมในการดำเนินงานทั้งในส่วนของการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การรายงานและเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช การผลิตขยายชีวภัณฑ์ การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รวมถึงการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ทราบความพึงพอใจและการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิก และการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.3 เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.4 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.5 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพพื้นฐานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจ

3.2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช และด้านประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมของสมาชิก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการจัดการศัตรูพืช แหล่งความรู้ในส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการจัดการศัตรูพืช ความต้องการส่งเสริมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในด้านด้านความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

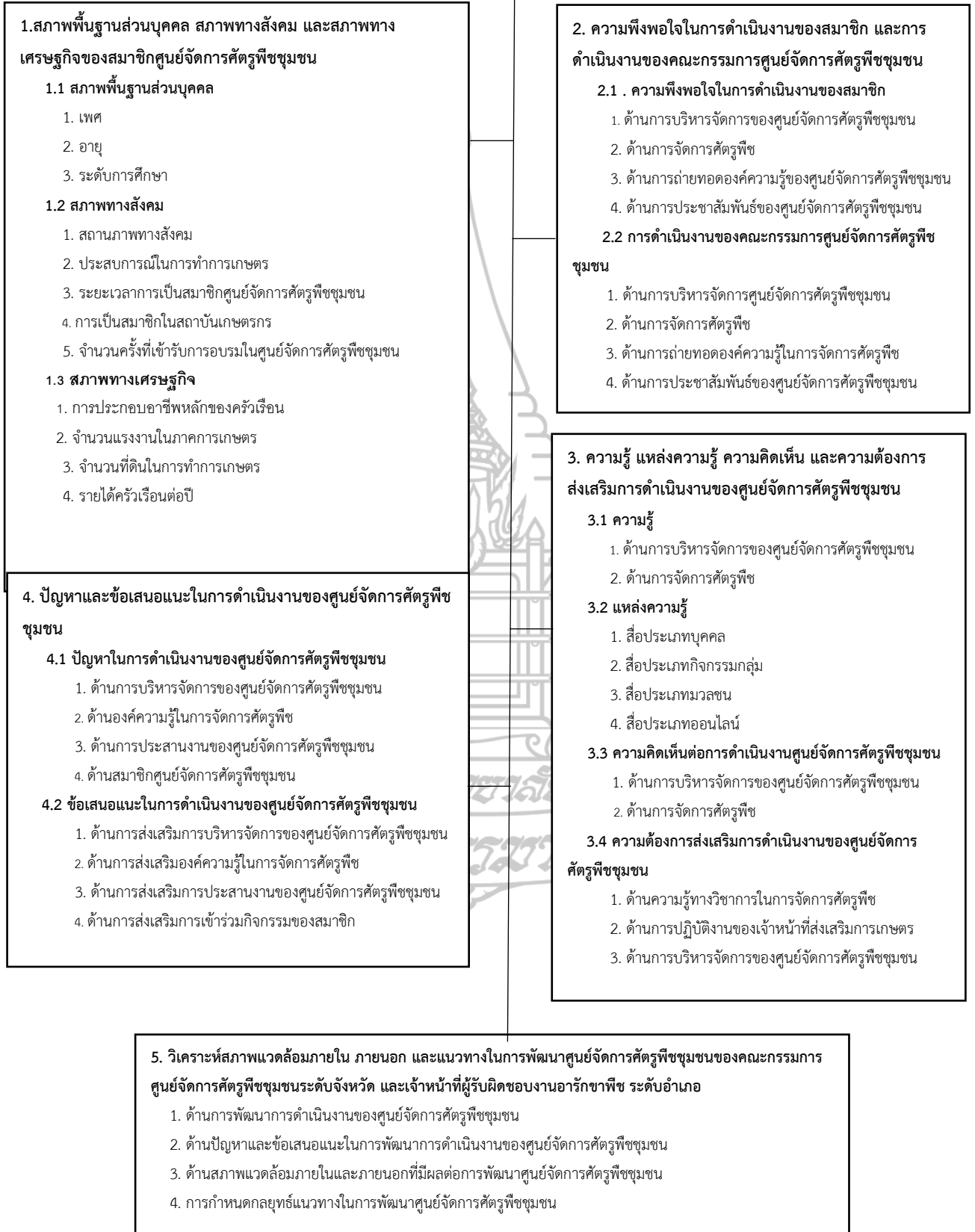
3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการส่งเสริมการบริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.5 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการ
ศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ได้แก่ ประเด็นด้านการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์
จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืช
ชุมชน ด้านสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช
ชุมชน และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แสดงดังภาพที่ 1.1

แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ศึกษาข้อมูลจากการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตรและภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเก็บข้อมูลจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ความพึงพอใจของสมาชิกและแนวทางในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และสภาพแวดล้อม ภายใน ภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) หมายถึง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตรและภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ศูนย์

5.2 สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งกระจายอยู่ทุกอำเภอ ๆ ละ 1 ศูนย์ รวม 7 ศูนย์ ประกอบด้วยสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนศูนย์ละ 30 ราย รวม 210 ราย ภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตรและภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.3 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด หมายถึง ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในแต่ละอำเภอ ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 7 ราย

5.4 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ หมายถึง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานด้านอารักขาพืช หรือรับผิดชอบโครงการที่เกี่ยวข้องในส่วนของกลุ่มอารักขาพืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อำเภอละ 1 ราย จำนวน 7 ราย ภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

5.5 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หมายถึง ความพึงพอใจในการดำเนินงานของสมาชิก และแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5.6 ความรู้ หมายถึง ความรู้ของสมาชิกศูนย์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและด้านการจัดการศัตรูพืช

5.7 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งที่ได้รับความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ แหล่งความรู้จากสื่อประเภทบุคคล สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม สื่อประเภทมวลชน และสื่อประเภทออนไลน์

5.8 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ในด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการจัดการศัตรูพืช

5.9 ความต้องการในการส่งเสริม ความต้องการในการส่งเสริมการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5.9 สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนา หมายถึง สิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตลอดจนการนำไปกำหนดกลยุทธ์แนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้มีประโยชน์ ดังนี้

6.1 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

6.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้ประสบความสำเร็จได้

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปกำหนดแผนและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานและพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการ

ในการส่งเสริมการเกษตร

5. การวิเคราะห์ SWOT Analysis
6. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
7. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2566
8. บริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เกี่ยวข้องกับของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการส่งเสริมการเกษตร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หลักการส่งเสริมการเกษตร วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

วคิน อิงคพัฒนากุล (2564, น.2-4) ให้ความหมายว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อมุ่งหวังให้ผู้รับที่เป็นเป้าหมายได้รับการส่งเสริม สามารถช่วยเหลือตนเองในด้านการผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2564, น.16-51) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้นำไปปฏิบัติพัฒนาได้ ซึ่งเป็นกระบวนการในการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาเข้ามาพัฒนาความรู้ของเกษตรกร เพื่อมุ่งเน้นให้

เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้แก่เกษตรกร ทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนของเกษตรกร

สรุปได้ว่าการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการในการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ไปสู่เกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพิ่มปริมาณผลผลิต ลดต้นทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและชุมชน โดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการเกษตร เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตร

วศิน อิงคพัฒนากุล (2564, น.2-4) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการเพิ่มผลผลิตการเกษตรต่อหน่วยพื้นที่และเป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรในรูปแบบของการป้องกันแก้ไขปัญหา ด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตภาคเกษตรกรรม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรการเกษตรที่เป็นทรัพยากรพื้นฐานของความมั่นคงทางอาหาร และความปลอดภัยในการผลิตอาหาร

โดยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรมุ่งเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตรงความต้องการของเกษตรกร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิต เช่น การใช้ระบบสัญญาณ เตือนภัยภัยแล้ง การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร และมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีช่องทางการตลาดที่หลากหลายและมั่นคง เพื่อให้ได้ราคาที่เป็นธรรม ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และป่าไม้

1.3 หลักการในการส่งเสริมการเกษตร

จินดา ขลิบทอง และคณะ (2554, น.13) กล่าวถึงหลักการของการส่งเสริมการเกษตร ไว้ดังนี้ เน้นกระบวนการให้การศึกษาโดยยึดหลักผสมผสาน เน้นพื้นที่ด้อยพัฒนาซึ่งมีพื้นที่ในการทำการเกษตรขนาดเล็ก ส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงโดยเริ่มจากการแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและภาคประชาชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการวางแผนของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ โดยคำนึงถึงความเชื่อ ศรัทธา และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นสำคัญ ทำงานในรูปแบบกลุ่มโดยมีการพัฒนาผู้นำให้มีศักยภาพ กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายเกิดความสนใจ

ในการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน รักษาวัฒนธรรมที่ดีและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุกขณะ

1.4 วัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตร

วคิน อิงคพัฒนากุล (2564, น.2-6) การส่งเสริมการเกษตรมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายที่หลากหลาย ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตพืชผลและปศุสัตว์ให้เพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและสร้างรายได้
- 2) เพื่อลดต้นทุนการผลิตช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น
- 3) เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้นตอบสนองความต้องการของตลาด และสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต
- 4) เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิธีการเพาะปลูกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) สร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตทางการเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากร
- 6) พัฒนาคูณภาพชีวิตของเกษตรกรโดยการส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง มีสุขภาพที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

จินดา ขลิบทอง และคณะ (2554, น.13) วิธีการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการในการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีการถ่ายทอดไปยังเกษตรกร ซึ่งมีขอบเขตการส่งเสริมในด้านการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การตลาดและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนการจัดการไร่นาและครัวเรือนการเกษตร การพัฒนาเยาวชน การพัฒนาผู้นำเกษตรกรและแม่บ้าน และการพัฒนาชุมชนชนบท มีวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1.5.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์

- 1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล หรือแบบบุคคลต่อบุคคล
- 2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยกลุ่มบุคคล
- 3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน

1.5.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงวัตถุประสงค์หรือตัวสารเป็นเกณฑ์

- 1) การส่งเสริมการเกษตรโดยการเลือกส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว
- 2) การส่งเสริมการเกษตรโดยการเลือกเรื่องส่งเสริมหลายๆ เรื่อง

3) การส่งเสริมการเกษตรโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน

1.5.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์

- 1) การใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง
- 2) การใช้ทีมนักวิชาการ
- 3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากหลายหน่วยงาน
- 4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

1.5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงตามช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรเป็นเกณฑ์

- 1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อคำพูด
- 2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์
- 3) การส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อภาพและเสียง
- 4) การส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อกิจกรรม

1.5.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์

- 1) การส่งเสริมการเกษตรในชุมชนชนบท
- 2) การส่งเสริมการเกษตรในชุมชนเมือง

สรุป การส่งเสริมการเกษตรนั้นเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังเกษตรกร โดยมีหลักการในการส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่มีหลายรูปแบบที่สามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม ซึ่งการส่งเสริมการเกษตรเป็นอีกหนึ่งกระบวนการในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนให้แก่เกษตรกร ได้มีแนวทางในการพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการทำการเกษตรด้วยการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรมีความสำคัญในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนเกษตรกรและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การใช้เทคโนโลยี และการสร้างความร่วมมือกับ

ชุมชนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในงานและชีวิต แนวคิดและทฤษฎีหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

สินินุช ครุฑเมือง (2564, น.28-29) กล่าวถึง ทฤษฎีที่เน้นเนื้อหาของการจูงใจ โดยอธิบายการจูงใจของบุคคล ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรืออะไรที่เป็นสิ่งจูงใจ และเน้นกระบวนการในการจูงใจ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg's two factors theory)

ซึ่งเป็นทฤษฎีการจูงใจที่สำคัญในการส่งเสริมการเกษตร ทฤษฎีที่มุ่งเน้นการแยกปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของเกษตรกรเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยตัวกระตุ้น (Motivation factors) ปัจจัยที่ส่งเสริมความพึงพอใจ ที่สร้างแรงจูงภายในทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยกย่อง ความก้าวหน้าในตำแหน่ง ลักษณะของงาน โอกาสที่จะก้าวหน้า และสภาพการทำงาน

(2) ปัจจัยบำรุงรักษาหรือปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ตอบสนองแรงจูงภายนอก และเป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดผลการปฏิบัติงานของบุคคลากรลดลง โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ นโยบายการบริหารงาน เงินเดือน การบังคับบัญชาหรือนิเทศงาน ความมั่นคงของงาน ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.1.2 ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ (McGregor's theories X and Y) เมื่อบุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ย่อมทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นตามไปด้วย โดยทฤษฎี X จะตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับบุคคลว่า มีลักษณะที่ไม่ดีต่าง ๆ เช่น ชอบหลีกเลี่ยงงาน ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบการบังคับควบคุม มีสิ่งจูงใจในการทำงาน คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และความมั่นคงปลอดภัยเท่านั้น และในส่วนของทฤษฎี Y จะตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับบุคคลในแง่ตรงกันข้ามกับทฤษฎี X คือ บุคคลเห็นการทำงานเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นผู้ที่รับผิดชอบตัวเองได้ มีสิ่งจูงใจในการทำงาน คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จในชีวิต

2.1.3 ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom's expectancy theory) แนวคิดทฤษฎีนี้ คือการจูงใจจะเกิดขึ้น เมื่อมนุษย์เชื่อว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้น สามารถสำเร็จได้ และเมื่อสำเร็จแล้ว จะได้ผลลัพธ์หรือรางวัลที่ทำให้เห็นคุณค่า โดยการจูงใจนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ ความคาดหวัง (Expectancy: E) การเป็นเครื่องมือ (Instrumentality: I) และคุณค่าของผลลัพธ์ (Valence: V)

2.1.4 ทฤษฎีการเสริมแรงของการจูงใจ (reinforcement theory of motivation) ของสกินเนอร์ (Skinner) พัฒนาทฤษฎีนี้บนพื้นฐานของกฎของผลกระทบ (Law of effect) หมายถึงพฤติกรรมใดก็ตามที่เมื่อกระทำแล้วนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ชอบ และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมที่กระทำแล้วนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่ชอบ ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เกิดขึ้นซ้ำอีก โดยสาระสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล โดยมีวิธีการเสริมแรง 4 วิธี ได้แก่ การเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางลบ การลงโทษ และการหยุด

2.1.5 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ความพึงพอใจของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่าความพยายามของเกษตรกรจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี (เช่น ผลผลิตสูงขึ้นมีรายได้เพิ่มขึ้น)

2.1.6 ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting Theory) การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถทำได้ จะช่วยให้เกษตรกรมีแรงจูงใจและความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น เช่น การตั้งเป้าหมายในการเพิ่มผลผลิต การขยายพื้นที่เพาะปลูก หรือการปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต

สรุปการนำแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตของเกษตรกร ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเกษตร จะช่วยให้เกษตรกรมีความพึงพอใจ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและความยั่งยืนทางการเกษตรต่อไป

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

โดยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา จากการค้นคว้า มีดังนี้

3.1 แนวคิดในการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2564, น.7-24) กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาไว้โดยให้ความหมายการพัฒนาว่า การพัฒนาที่มีความหมายไม่เป็นกลาง ซึ่งแฝงไปด้วยค่านิยมและผูกพันวัฒนธรรมทำให้มีความหมายที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสังคม บุคคล การเวลาแลวัฒนธรรม โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา เช่น แนวคิดวิวัฒนาการซึ่งบ่งบอกถึงการพัฒนาของมนุษย์จากภาวะหนึ่งไปสู่ภาวะที่สูงกว่าให้ให้พัฒนานั้น มีความหมายใกล้เคียงกับความก้าวหน้า และแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เริ่มละทิ้งคำว่าพัฒนาและความก้าวหน้า แล้วหันมาใช้คำว่าเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3.1.1 สรุปแนวคิดการพัฒนา 4 ประการ ดังนี้

- 1) การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน โดยมีการวางแผนในการพัฒนาจาก
ด้อยพัฒนาให้หลุดพ้นจากความยากจน
- 2) การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ซึ่งการพัฒนานั้นเป็นการชักชวน
เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยังครอบคลุมในการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงตามแผนการและ
โครงการที่กำหนด
- 3) การพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยี เป็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีการคิดริเริ่มนวัตกรรมทางเทคนิค
- 4) สมมติฐานการพัฒนา ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตามสมมติฐาน
พื้นฐาน เช่น แนวคิดค่านิยมแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของมนุษย์ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม
เพิ่มโอกาสในการทำงานเพื่อให้บรรลุค่านิยม และการพัฒนาขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมืองซึ่งเป็นบุคคล
ที่มีพลังอำนาจควบคุมสังคม และจากแนวคิดในการพัฒนา

3.1.2 แนวทางการพัฒนา จำนวน 4 ประการ ดังนี้

- 1) การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) เป็นการสร้างความ
เจริญทางเศรษฐกิจ ทั้งในภาพเกษตรและอุตสาหกรรม
- 2) การพัฒนาสังคม (Social Development) เป็นการพัฒนาที่สัมพันธ์มา
จากเศรษฐกิจ ซึ่งเป้าหมายพัฒนาสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ มุ่งให้ประชาชนมีความสามารถในการอ่าน
ออกเขียนได้ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม ด้วยการ
สนับสนุนสวัสดิการทางสังคมให้แก่ประชาชน เช่น การศึกษา สุขภาพ เป็นต้น
- 3) การพัฒนาการปกครอง เป็นกระบวนการบริหารประเทศ ด้วยการ
ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เอื้ออำนวยในการพัฒนา และกลวิธีในการดำเนินการพัฒนามีสมรรถนะสูงที่สุด
- 4) การพัฒนาการเมือง คือการเป็นพลเมืองดี จะต้องมิบทบาทและการมี
ส่วนร่วมในการการพัฒนาประเทศ จากแนวทางการพัฒนาข้างต้น ล้วนเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมาย
ในการพัฒนา คือการพัฒนาคน ซึ่งเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคม พัฒนาการ
ปกครองและพัฒนาการเมืองของประเทศต่อไป

3.2 ทฤษฎีการพัฒนา ได้ยกตัวอย่างบางทฤษฎีที่เกิดขึ้น เพื่ออธิบายการทำงานของสังคม ดังนี้

3.2.1 ทฤษฎีระบบสังคมแนวดาร์วิน (Social Darwinism) เชื่อว่าความสามารถ
ทางพฤติกรรม ศีลธรรม การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และการประสบความสำเร็จในสังคมนั้น
ไม่เท่าเทียม และเชื่อว่าผู้ที่แข็งแกร่งเท่านั้นถึงจะอยู่รอด

3.2.2 ทฤษฎีระบบการงานหน้าที่ (Functionalism) ซึ่งองค์ประกอบที่ทำให้เกิดภาพรวมที่สมบูรณ์ประกอบด้วย สังคมที่มีสุขภาพดี ประชาชนได้แสดงบทบาทในหน้าที่ที่กำหนด โดยการทำงานร่วมกันและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง

3.2.3 ทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) เชื่อว่าสังคมในแต่ละสมัยถูกกำหนดความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากการทำและทำซ้ำของตนเอง แสดงออกในรูปแบบของการเคลื่อนไหวทางสังคม เช่น เป็นตัวแทนของการกระทำร่วม และการต่อสู้ทางการเมือง เป็นต้น

จากแนวคิดการพัฒนาและทฤษฎีการพัฒนา กล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนานั้นเป็นการกระทำที่จะบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการวางแผนในการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาคน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนหลักที่จะเกิดการพัฒนาต่อไป และเป็นส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางการทำงาน เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริม

โดยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริม จากการค้นคว้ามีรายละเอียด ดังนี้

4.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้ และการวัดความรู้ ดังนี้

4.1.1 ความหมายของความรู้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์, สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2550,น.24) กล่าวว่า ความรู้หมายถึง เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เกิดความจำได้ โดยอาจจะเป็นการนึกคิดหรือโดยการมองเห็น การได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีแก้ไข ปัญหา ส่วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปของทักษะด้าน “การแปล” ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง และ “การให้ความหมาย” ที่แสดง

ออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุป รวมถึงความสามารถในการ “คาดคะเน” หรือการคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้น

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2564, น. 4-14) ความรู้หมายถึง สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด การขัดเกลา เปรียบเทียบ เชื่อมโยง และบูรณาการกับความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา ผนวกกับความรู้อื่น เกิดการประสานระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ใน บริบท และความรู้แจ้ง จนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึงความสามารถในการรับรู้ทางสติปัญญา เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนรู้มีความจดจำเกิดขึ้น จากประสบการณ์ที่ผ่านมา การมองเห็น การได้ยิน ทั้งนี้ความรู้ใหม่อาจเกิดจากความรู้ที่ผ่านมา รวมกับกับความรู้ใหม่ ซึ่งความรู้ดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนรู้ได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับด้านของความรู้ของสมาชิกที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการจัดการศัตรูพืช

4.1.2 ประเภทของความรู้

ประเภทของความรู้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) *ความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่ปรากฏ* เป็นความรู้ที่รวบรวมได้ง่าย จัดระบบและถ่ายโอนโดยใช้วิธีการดิจิทัล มีลักษณะเป็นวัตถุจับ เป็นทฤษฎีสามารถแปลงเป็นรหัสในการถ่ายทอดโดยวิธีการที่เป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อถ่ายทอดความรู้ เช่น นโยบายขององค์กร กระบวนการทำงาน ซอฟต์แวร์ เอกสาร และกลยุทธ์ เป้าหมายและความสามารถขององค์กร

2) *ความรู้แบบฝังลึก หรือความรู้แฝงเร้น* เป็นความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายโดยใช้คำพูดได้ มีรากฐานมาจากการกระทำและประสบการณ์ มีลักษณะเป็นความเชื่อ ทักษะ และเป็นอัตวิสัย (ต้องการการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ มีลักษณะเป็นเรื่องส่วนบุคคล มีบริบทเฉพาะ ทำให้เป็นทางการและสื่อสารยาก เช่น วิจารณ์ญาณ ความลับทางการค้า วัฒนธรรมองค์กร ทักษะ ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ การเรียนรู้ขององค์กร หรือกระทั่งทักษะในการสังเกต

สรุปประเภทของความรู้แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ความรู้แบบฝังลึก หมายถึงความรู้ที่มีพื้นฐานที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ที่เรียนรู้ โดยมีความเชื่อ ความชำนาญในการเรียนรู้และความรู้แบบชัดแจ้ง หมายถึง ความรู้ที่ไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ เป็นความรู้ที่รวบรวมและเกิดขึ้นได้ง่าย

4.1.3 ระดับของความรู้

ระดับของความรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ

1) *ความรู้เชิงทฤษฎี* เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง รู้อะไร เป็นอะไร จะพบในผู้ที่สำเร็จการศึกษามาใหม่ที่มีความรู้โดยเฉพาะความรู้ที่จำมาได้จากความรู้ชัดแจ้งซึ่งได้จากการได้เรียนมาก แต่เวลาทำงาน ก็จะไม่มั่นใจ มักจะปรึกษารุ่นพี่ก่อน

2) *ความรู้เชิงทฤษฎีและเชิงบริบท* เป็นความรู้เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง ภายใต้สภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อนสามารถนำเอาความรู้ชัดแจ้งที่ได้มาประยุกต์ใช้ตามบริบทของตนเองได้ มักพบในคนที่ทำงานไปหลายปี จนเกิดความรู้ฝังลึกที่เป็นทักษะหรือประสบการณ์มากขึ้น

3) *ความรู้ในระดับที่อธิบายเหตุผล* เป็นความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ผลของประสบการณ์แก้ปัญหาที่ซับซ้อน และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เป็นผู้ทำงานมาระยะหนึ่งแล้วเกิดความรู้ฝังลึก สามารถถอดความรู้ฝังลึกของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้พร้อมทั้งรับเอาความรู้จากผู้อื่นไปปรับใช้ในบริบทของตนเองได้

4) *ความรู้ในระดับคุณค่า ความเชื่อ* เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ซับซ้อนมาจากภายในตนเองจะเป็นผู้ที่สามารถสกัด ประมวล วิเคราะห์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ กับความรู้ที่ตนเองได้รับมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ เช่น สร้างตัวแบบหรือทฤษฎีใหม่หรือนวัตกรรม ขึ้นมาใช้ในการทำงานได้

จากความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้และระดับของความรู้ สรุปได้ว่าความรู้มีหลายระดับ เกิดจากการศึกษา เรียนรู้และเกิดจากประสบการณ์ ซึ่งมีแตกต่างกันตามความเข้าใจของผู้รู้ และความรู้ในเชิงทฤษฎี เป็นแนวทางการความรู้ในเบื้องต้นต่อการพัฒนาระดับความรู้ซึ่งระดับความรู้ที่เพิ่มขึ้นนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออกไป การแก้ไขปัญหา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความรู้

ประกอบด้วย ความหมายของแหล่งความรู้ ประเภทของแหล่งความรู้ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

4.2.1 ความหมายของแหล่งความรู้ Good 1973 (อ้างถึงในไพลิน สังข์สงเคราะห์, 2562, น.14) ให้ความหมายของแหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เช่น พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ยัง รวมไปถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ได้แก่ หอสมุด

ประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

โดยจำแนกประเภทแหล่งการเรียนรู้ไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1) แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไป ที่อยู่ในท้องถิ่นซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชวนา ชาวสวน ชาวไร่ ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ ศึกษสงฆ์ ศิลปิน นักกีฬา เป็นต้น

2) แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถาบันทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ สถานที่ราชการ ห้องสมุดตลาด ร้านค้า ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงมหรสพ โรงงานอุตสาหกรรม ถนน สะพาน เขื่อน ฝายทดน้ำ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามบิน เป็นต้น

3) แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก ทุ่งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ เป็นต้น

4) แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น

สรุปได้ว่าแหล่งความรู้คือแหล่งของข้อมูลข่าวสาร ที่มีความหลากหลาย ทั้งแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้แก่เกษตรกร ผู้ที่สนใจและนำไปใช้พัฒนาระดับความรู้ของตนเอง โดยแหล่งความรู้ที่เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นนั้น สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ที่แสวงหาความรู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ในการวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแหล่งความรู้ที่สมาชิกได้รับ จำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ แหล่งความรู้จากสื่อประเภทบุคคล กิจกรรมกลุ่ม สื่อสารมวลชน และสื่อประเภทออนไลน์

4.2.2 ประเภทของสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

รูปแบบของสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ จำนวน 6 รูปแบบ ดังนี้

1) **สื่อของจริงและของจำลอง** เป็นสื่อที่ใช้สำหรับการส่งเสริมทุกวิถี และมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าสื่ออื่น

2) **สื่อประเภทสิ่งพิมพ์** เป็นสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด สื่อในลักษณะนี้เป็นได้ทั้งภาพ และตัวหนังสือที่สามารถจะนำเสนอเฉพาะภาพ เฉพาะตัวหนังสือ หรือทั้งสองอย่างผสมกันก็ได้ แล้วแต่เทคนิคการนำเสนอ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายด้วย เพราะถ้าเป็นแต่เพียงตัวหนังสืออย่างเดียว ก็จะเป็นข้อจำกัดอย่างมากสำหรับคนไม่รู้หนังสือ อย่างไรก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์นี้ สามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบ คือ โปสเตอร์ (Poster) แผ่นพับ (Folder, Brochure) จดหมายเวียนและจดหมายข่าว (Newsletter) หนังสือ และตำรา (Book

and Text) นอกจากนี้ ยังมีสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อีก เช่น แผ่นปลิว จุลสาร นิตยสาร วารสาร หนังสือคู่มือ หนังสือภาพ ในการจัดเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ ควรคำนึงถึง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาสั้น และกระชับ มีการใช้ภาษาที่สละสลวย มีสิ่งกระตุ้นความสนใจ มีลำดับการนำเสนอเนื้อหา ที่เหมาะสม มีการวางรูปแบบและภาพประกอบที่ดี และพิมพ์ด้วยกระดาษที่มีคุณภาพ

3) **สื่อโสตทัศน** เป็นสื่อที่ผู้รับสัมผัสได้ด้วยหูและตา ดังนั้นคนที่อ่านหนังสือไม่ออกก็สามารถรับข่าวสารข้อมูลได้ สื่อแบบนี้ ได้แก่ วิทยู เทปเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และชุดสไลด์ประกอบเสียง เป็นต้นในการจัดเตรียมสื่อแบบนี้ ผู้จัดทำต้องมีความชำนาญ เป็นพิเศษจึงจะสามารถผลิตสื่อที่มีคุณภาพ นอกจากนั้น ยังต้องใช้งบประมาณและเวลาในการ จัดทำค่อนข้างมาก

4) **สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ** ได้แก่ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสื่อผสม สารสนเทศภูมิศาสตร์ และฐานข้อมูลการสืบค้น จะเห็นว่าในปัจจุบันมีการใช้สื่อประเภทนี้กันมากขึ้น ในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการเกษตร ถึงแม้ว่าจะยังไม่แพร่หลายเข้าไปยังกลุ่มเกษตรกรก็ตาม แต่สื่อเหล่านี้ก็เข้ามามีความสำคัญในการส่งเสริมการเกษตรมากขึ้นในปัจจุบัน

5) **สื่อกิจกรรม** เป็นลักษณะการนำกิจกรรมเข้ามาใช้ในการส่งเสริมการเกษตรซึ่งการเลือกกิจกรรมควรเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคือเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสนใจ โดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์และความบันเทิงไปพร้อมกัน กิจกรรมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ การจัดแสดงและนิทรรศการการพบปะ และการประชุม การจัดประกวด การจัดขบวนแห่ การจัดทัศนศึกษา หรือ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

6) **สื่อมวลชนอื่น ๆ** ได้แก่ ป้ายประกาศ นิทรรศการ แผนที่ และแผ่นพลิก นักส่งเสริมที่จำเป็นต้องจัดทำหรือใช้ควรมีการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้สามารถใช้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างรวดเร็ว โดยมีคอมพิวเตอร์และดาวเทียมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูล

สรุปแหล่งความรู้ในการส่งเสริมนั้น ประกอบด้วยสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ข่าวสารให้แก่เกษตรกร โดยสื่อที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมี 6 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีความเหมาะสมกับผู้รับสื่อที่แตกต่างกันไป ตามระดับความเข้าใจของผู้รับการสื่อสาร ดังนั้นนักส่งเสริมการเกษตร จึงควรให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถประยุกต์ในการใช้สื่อ เพื่อนำข่าวสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ นำมาถ่ายทอดแก่เกษตรกรได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศต่อไป

4.3 แนวคิดและทฤษฎีความคิดเห็น

แนวคิดและทฤษฎีความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการเกษตรมีหลากหลายแนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเกษตรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ประกอบด้วย ความหมายและลักษณะของความคิดเห็น แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ มีดังนี้

4.3.1 ความหมายและลักษณะความคิดเห็น

1) ความคิดเห็นคือการแสดงออกของความเชื่อ ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลหนึ่งๆ เกี่ยวกับเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ความคิดเห็นอาจเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัว การเรียนรู้ หรืออิทธิพลจากสื่อและสังคมรอบข้าง

2) ลักษณะของความคิดเห็นเป็นการแสดงออกส่วนบุคคลซึ่งแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับข้อมูลใหม่ๆ หรือมีประสบการณ์เพิ่มเติม และอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เช่น วัฒนธรรม สังคม และสื่ออาจเป็นทั้งความคิดเห็นเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งความคิดเห็นสามารถแสดงออกได้ทั้งในแง่ที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในการวิจัยนี้ สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและด้านการจัดการศัตรูพืช เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

4.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

Ferguson, L.W. (1952, Pp. 81) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นด้วยการแบ่งองค์ประกอบของความคิดเห็นได้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าที่เป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้ ซึ่งจะช่วยในการประเมินคุณค่า และสรุปผลต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ความคิดเห็นจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด

2) องค์ประกอบทางด้านท่าทีของความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ที่สืบเนื่องมาจากที่บุคคลได้รับการประเมิน ความรู้สึกต่อสิ่งเร้า ทำให้ทราบถึงทิศทางของอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นว่าเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ

3) องค์ประกอบทางพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ เป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงแนวโน้มของบุคคลที่แสดงพฤติกรรม หรือการแสดงออก ความคิดเห็นจึงแสดงออกในลักษณะของการยอมรับหรือการปฏิเสธ

สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีด้านการส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

การนำแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้จะช่วยให้การส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.4 แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการที่ผู้วิจัยสืบค้น ประกอบด้วย ความหมายของความต้องการและทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

4.1 ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า ต้องการ ไว้ว่า หมายถึง อยากรู้ ใฝ่หา ใฝ่ใคร่ และประสงค์

4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1954 อ้างถึงใน สินีบุช ครุฑเมือง แสนเสริม, 2564) กล่าวว่า ทฤษฎีความต้องการที่ได้รับการนิยามและถูกกล่าวถึงมากที่สุด คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความต้องการของมนุษย์ ของอับราฮัม มาสโลว์ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับเรียงจากระดับต่ำไประดับสูง ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety or security needs) ความมั่นคงปลอดภัย มี 2 รูปแบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
3. ความต้องการทางสังคม (social needs) ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความรักจากผู้บริหารองค์กรและเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม (esteem needs) หมายรวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงาน ตลอดจน ต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กร
5. ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต (self-actualization needs) โดยธรรมชาติแล้วเมื่อมนุษย์ได้รับการสนองตอบตามความต้องการทั้ง 4 ระดับข้างต้น จะนามสู่ความสำเร็จสมหวังในชีวิต

สรุป ความต้องการเป็นพื้นฐานของมนุษย์ โดยมีความต้องการในสิ่งที่จะช่วยในการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และในทางส่งเสริมการเกษตรความต้องการส่งเสริมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตร ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ

ความต้องการของสมาชิกต่อการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นความรู้ทางวิชาการ ความต้องการส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อให้ทราบถึงระดับความต้องการของสมาชิกต่อการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ผู้วิจัยสืบค้น ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ความหมายและประโยชน์ SWOT Analysis โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ความหมาย SWOT Analysis (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) กล่าวว่า SWOT Analysis เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน หรือสิ่งทีอาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงาน เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในอนาคต ประกอบด้วย

5.1.1 จุดแข็ง (Strengths) จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบภายในองค์กร อาทิเช่น

- (1) ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีดิน น้ำ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร
- (2) ประสบการณ์และความรู้ในท้องถิ่น เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น
- (3) การสนับสนุนจากรัฐบาล มีนโยบายและโครงการสนับสนุนการเกษตรจากภาครัฐ
- (4) เทคโนโลยี และนวัตกรรม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และนวัตกรรมใหม่ นำมาปรับใช้ในการเกษตร
- (5) ความร่วมมือในชุมชน การทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกรและองค์กรในชุมชน

5.2.2 จุดอ่อน (Weaknesses) จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบของสภาพภายใน อาทิ

เช่น

- (1) ขาดแคลนทรัพยากรทางการเงิน เกษตรกรมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุน และการสนับสนุนทางการเงิน
- (2) การศึกษาและฝึกอบรมที่จำกัด การขาดการศึกษาและการฝึกอบรมที่เพียงพอสำหรับเกษตรกร

(3) โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำ และไฟฟ้าในพื้นที่ชนบท

(4) ความไม่ยั่งยืนในการผลิต การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินขีดความสามารถในการฟื้นฟู

(5) การขาดการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรมีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาด และการขายผลิตภัณฑ์

5.1.3 โอกาส (Opportunities) โอกาสที่จะดำเนินการได้ อาทิเช่น

(1) การเติบโตของตลาด ความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเกษตร เช่น การเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture)

(3) การสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ โครงการและเงินทุนจากองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการเกษตร

(4) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ความต้องการผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น

(5) การฝึกอบรมและการศึกษาทางด้านการส่งเสริมการเกษตรโดยมีโอกาในการเข้าถึงการฝึกอบรมและการศึกษาเพิ่มเติมจากหน่วยงานต่างๆ

5.1.4 ภัยคุกคาม (Threats) อุปสรรค ข้อจำกัดหรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานจากสถานการณ์ภายนอก ดังนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อเกษตร

(2) การแข่งขันในตลาด การแข่งขันที่สูงขึ้นในตลาดเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3) การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลงและการเสื่อมสภาพของดิน และทรัพยากรแหล่งน้ำ

(4) ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง ความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ส่งผลต่อการเกษตร

(5) การระบาดของโรคและศัตรูพืช การระบาดของโรคและศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร

5.2 ประโยชน์ของ SWOT Analysis (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) กล่าวว่าการวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในซึ่งปัจจัยเหล่านี้

จะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพล ต่อผลการดำเนินงานของอย่างไร จุดแข็งจะเป็นความสามารถภายในที่

ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนด วิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมต่อไป

สรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT Analysis) ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เกษตรกร สามารถระบุจุดแข็งเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ การแก้ไขจุดอ่อน การใช้ประโยชน์จากโอกาส และการเตรียมตัวรับมือกับภัยคุกคามหรืออุปสรรคที่จะเกิด ซึ่งจะช่วยให้การวางแผน การกำหนดแนวทางเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

6. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง และการประกวดศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2566 มีรายละเอียด ดังนี้

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเอง และชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้นำความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง โดยใช้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นกลไกและเครือข่ายด้านการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในการควบคุมศัตรูพืชอย่างครบวงจรและยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกร ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน (กองส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561)

6.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- 1) เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน และให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรและสมาชิกชุมชนสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ สารชีวภัณฑ์ หรือ พันธุ์พืชสะอาด และปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้สำหรับควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง

3) เพื่อทำหน้าที่ในการสำรวจ ติดตาม และประชาสัมพันธ์ เตือนการระบาดของของศัตรูพืชให้แก่ชุมชน

6.2 การประกวด ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2566

การประกวด ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2566 มีวัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อคัดเลือกผลงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่นระดับประเทศ
2. เพื่อให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี 2566 ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน สร้างความภาคภูมิใจในการสืบทอดอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานของศูนย์ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาผลงาน จากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดีเด่น ระดับประเทศ ที่ประสบความสำเร็จ
4. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

หลักเกณฑ์การให้คะแนน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม
2. ความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีความมั่นคง และยั่งยืน

ทั้งนี้ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) เป็นเครือข่ายในการจัดการศัตรูพืชระดับชุมชนของกรมส่งเสริมการเกษตร เกิดจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อร่วมกัน แก้ไขปัญหาศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเองและชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เข้าไปจัดการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field School : FFS) ให้แก่สมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อนำความรู้ไปจัดการศัตรูพืชด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีการควบคุมศัตรูพืช ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศทางการเกษตร ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนและมั่นคงในอาชีพเกษตรกรกรม

จากความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สรุปได้ว่าศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นศูนย์ กลางในการเรียนรู้ ด้านการจัดการศัตรูพืชของชุมชน โดยการรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมการผลิตขยายชีวภัณฑ์ การดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาพืช และมีการประกวดศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงาน

ของศูนย์ พร้อมทั้งเผยแพร่ ขยายผลความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางการความสำเร็จแก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในประเทศ

7. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปี 2566

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปี 2566 ได้แก่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูแนวทางการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปี 2566 รายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

7.1 ความเป็นมาและการดำเนินงาน

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับรางวัลชนะเลิศ ปี 2566 เนื่องจากมีผลงานที่โดดเด่น และได้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการฯ กำหนด โดยเฉพาะการจัดการศัตรูมะพร้าวในสวนมะพร้าวน้ำหอมโดยวิธีผสมผสาน เช่น หนอนหัวดำมะพร้าว แมลงค้ำหนามมะพร้าว และด้วงแรดมะพร้าว เป็นต้น ไม่ให้กลับมาระบาดซ้ำ โดยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโรงเข้ ตำบลโรงเข้ มีการผลิตขยายแตนเบียนบราคอน ในการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว ที่เป็นศัตรูสำคัญของมะพร้าวน้ำหอม

สำหรับการผลิตขยายแตนเบียนบราคอน เกษตรกรจะใช้หนอนผีเสื้อข้าวสารเป็นเหยื่อเพื่อให้แตนเบียนวางไข่ โดยแตนเบียนเพศเมียจะใช้อวัยวะวางไข่คล้ายเข็มแทงเข้าไปในตัวหนอนเพื่อวางไข่ และฟักเป็นตัวอ่อนของแตนเบียนบราคอนอาศัยกินของเหลวจากภายในตัวหนอนและพัฒนาเป็นตัวเต็มวัยรุ่นต่อไป จากนั้นเกษตรกรจะนำไปปล่อยในสวนมะพร้าว เพื่อป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว สามารถป้องกันการระบาดของหนอนหัวดำมะพร้าว ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ชีวภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทูริงเยนซิส หรือ Bt ในการป้องกันกำจัดหนอนหัวดำ และกับดักฟีโรโมนในการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ทำให้เกษตรกรไม่ต้องพึ่งพาสารเคมี

มีการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรรายอื่น ๆ และขยายผลสู่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในพื้นที่ใกล้เคียง อีก 10 แห่ง ได้แก่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสวนส้ม ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านแพ้ว ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลยกกระบัตร ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหลักสาม ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลคลองตัน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองสองห้อง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหลักสอง ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองบัว ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านเกาะ และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลท่าเสา จังหวัดสมุทรสาคร

7.2 แนวทางความสำเร็จของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโรงเข้

แนวทางความสำเร็จของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโรงเข้ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

7.2.1 ความคิดริเริ่ม มีการปรับใช้เทคโนโลยีด้านอารักขาพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ หรือคิดค้นนวัตกรรมภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยการขยายผล ต่อยอด และนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานด้านอารักขาพืช ในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศัตรูพืช และปัญหาอื่น ๆ

7.2.2 ผลงานและความสำเร็จของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นศูนย์ต้นแบบและศูนย์กลางการเรียนรู้ และการให้บริหารด้านอารักขาพืชแก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไป มีแปลงพยากรณ์ประจำศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีการสำรวจศัตรูพืช และมีการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนการระบาดพร้อมแนะนำวิธีการป้องกัน และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งผลิตขยายชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติที่มีคุณภาพ สามารถให้บริการสมาชิกรวมถึงเกษตรกรในชุมชนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง และสมาชิกสามารถลดต้นทุนด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยการใช้ชีวภัณฑ์หรือศัตรูธรรมชาติ เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี โดยสมาชิกมีการยอมรับเทคโนโลยี นำไปปฏิบัติ และขยายผลสู่เกษตรกรทั่วไป

7.2.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีแบบผสมผสาน (IPM) การจัดการชีวภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพและปนเปื้อนอย่างถูกต้อง และเหมาะสม และการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยการใช้และกำจัดภาชนะอย่างถูกต้องและเหมาะสม

7.2.4 มีระบบนิเวศทางการเกษตรที่ดี มีความมั่นคงและยั่งยืน การบริหารจัดการของกลุ่มและการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

7.2.5 การสร้างเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้แก่ชุมชน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านอารักขาพืชผ่าน Social network ตลอดจนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

นอกจากนี้ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโรงเข้ ยังเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอนาคต จนมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุน จนเกิดภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง และได้รับการยอมรับจากบริษัทส่งออกมะพร้าว นำมะพร้าวน้ำหอมคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จนเป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคทั่วโลกว่ามะพร้าวน้ำหอมมีรสชาติหอมอร่อยเป็นเอกลักษณ์

จากการศึกษาเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปี 2566 สรุปได้ว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศ ปี 2566 นั้น มีการจัดตั้งกลุ่มที่เข้มแข็ง

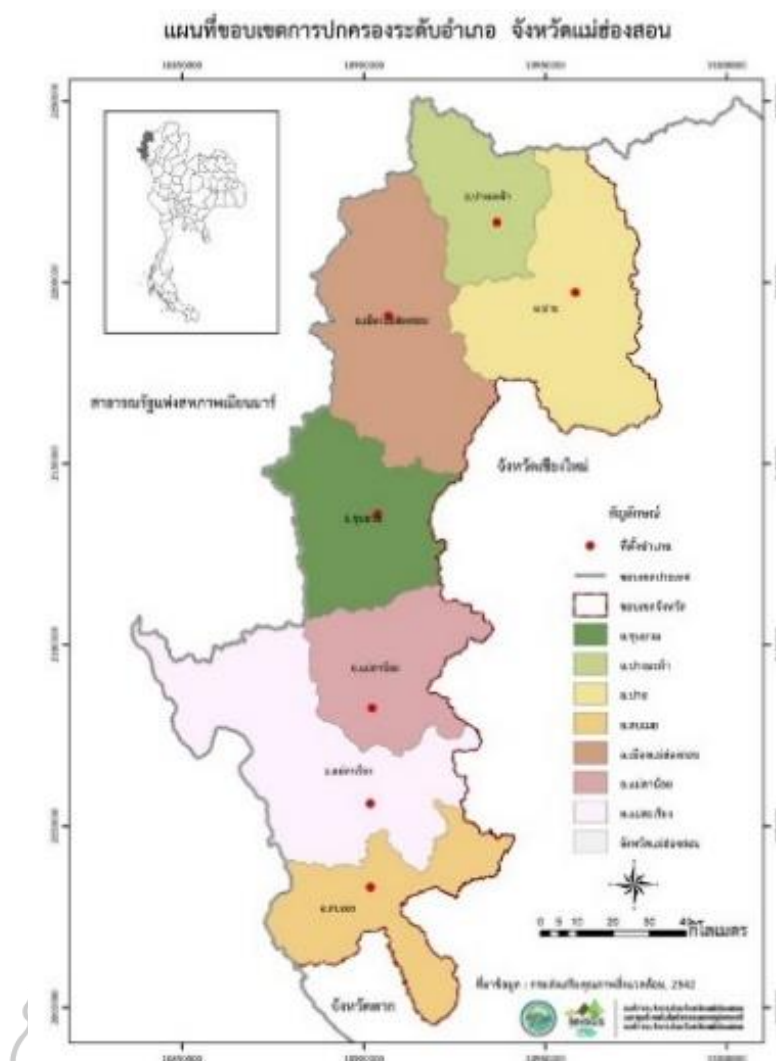
และมีกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันและมีการปฏิบัติในการกำจัดศัตรูพืชอย่างเป็นรูปธรรม มีการดำเนินงานที่มีการวางแผน โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ปลอดภัยต่อเกษตรกรและผลผลิต อีกทั้งยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่หรือชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ผลเป็นอย่างดี

8. บริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เกี่ยวข้องกับของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

บริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เกี่ยวข้องกับของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยที่ตั้งและขนาด ประชากรทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ และสินค้าเกษตรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2566)

7.1 ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดนอยู่ทางภาคเหนือตอนบน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 924 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,780.493232 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 7,987,808.27 ไร่) เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็น 3 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 8 ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ 250 กิโลเมตร และความกว้างประมาณ 95 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ ประมาณ 6,795,180.77 ไร่ (พ.ศ. 2563) คิดเป็นร้อยละ 85.17 ของพื้นที่จังหวัด มีเนื้อที่ไม้ไผ่ป่าประมาณ 1,126,908.07 ไร่ ทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเขตแดนติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมระยะทางประมาณ 483 กิโลเมตร โดยเป็นพื้นดินประมาณ 362 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ 157 กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นดังนี้ แม่น้ำสาละวิน 127 กิโลเมตร และแม่น้ำเมย 30 กิโลเมตร

ภาพที่ 1.2 ภาพแผนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7.2 ประชากร

ข้อมูลประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2566 (ข้อมูล ณ เดือน ตุลาคม 2566) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประชากรทั้งสิ้น 287,586 คน เป็นชาย 145,507 คน เป็นหญิง 142,079 คน โดยประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

7.2.1 คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ อพยพมาจากรัฐฉานซึ่งเป็นบ้านเมืองเดิมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

7.2.2 กลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่

1) กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากที่สุดของชาวไทยภูเขา คือประมาณ ร้อยละ 79.3 จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ ปาดอง หรือกะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านใน

สอย บ้านน้ำเพียง ดิน และบ้านห้วยเสือเฒ่าในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ ยังมีกะเหรี่ยง กลุ่มย่อยที่อพยพเข้ามาจาก ประเทศเมียนมา คือ กะเหรี่ยงแดง กะยัน อาศัยอยู่ในบ้านในสอย บ้านห้วยเสือเฒ่า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

2) ลาหู่ หรือ มูเซอ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ลาหู่แดง และลาหู่ดำ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ อำเภอปางมะผ้า อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

3) ลีซุ หรือ ลีซอ พบได้ใน อำเภอปาย และ อำเภอปางมะผ้า

4) ลัวะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในดินแดนล้านนา รวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณ ปัจจุบัน ชาวลัวะอพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูงตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขา พบได้มากที่เขตรอยต่อ อำเภอแม่ลาน้อย กับอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

5) ม้ง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอนแต่กระจายอยู่ทุกอำเภอ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ม้งขาว และม้งลาย ซึ่งเรียกจากสีกระโปรงของผู้หญิงชาว ม้ง

6) จีนยูนนาน (จีนฮ่อ) เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล 93 ที่หนีภัยทางการเมือง เข้า มาในประเทศไทยอยู่ที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมือง บางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวรมีเฉพาะ ชาวจีนฮ่อ เท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อำเภอปาย และหมู่บ้านรักไทย อำเภอเมือง เป็นต้น

7) ปะโอ อพยพเข้ามาจากรัฐฉาน ปัจจุบันมีถิ่นอาศัยอยู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

7.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ป่า 6,795,180.77 ไร่ (พ.ศ. 2563) คิดเป็นร้อยละ 85.17 ของพื้นที่จังหวัดประเภทของป่าไม้ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน และป่าชนิดผลัดใบ ได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็ง-รัง นอกจากนี้ยังพบป่าไร่ร้างและป่าไร่เลื่อนลอย พืชพันธุ์ไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ไม้เต็งรัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้มะค่าโมง ไม้รักฟ้า ไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนู ไม้เต็ง ไม้รัง ยางเหียง ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯ พืชพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดคอย ผักพ้อคำ ดอกอาว (กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปูย่า ผักแว่น ผักหนาม ผักเหือด ผ่า เพี้ยฟาน พักข้าว มันปลา (มันปู) เต่า (สาหร่ายน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน) สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มปี้ (หัวหวาน) ผักหนามโค้ง (หมากกลม) ดอกดิน เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระตัง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนี นกกว่า 120 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ 30 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 5 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานประมาณ 30 ชนิด ปลาน้ำจืดประมาณ 30 ชนิด และแมลงกว่า 200 ชนิด

7.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น แบ่งออก 3 ฤดู ได้แก่

7.4.1 ฤดูร้อน เริ่มช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนถึงร้อนจัดบางพื้นที่และมีพายุฤดูร้อนเกิดขึ้นโดยมีลักษณะฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรงและมีลูกเห็บตกได้บางพื้นที่ เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว จึงมีการยกตัวขึ้นของมวลอากาศ และอาจมีมวลอากาศเย็นจากประเทศจีนแผ่ลงมาขณะที่มวลอากาศร้อนปกคลุมอยู่ ทำให้เกิดการปะทะกันของมวลอากาศร้อนและเย็น

7.4.2 ฤดูฝน เริ่มกลางเดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม ได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทย

7.4.3 ฤดูหนาว เริ่มเดือน ตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือและความกดอากาศสูงหรือความอากาศเย็นจากประเทศจีน ลักษณะอากาศหนาวจัดบางพื้นที่

ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะหนาวจัดในฤดูหนาวและร้อนจัดในฤดูร้อน จากค่าสถิติภูมิอากาศค่าปกติ ประเทศไทย 30 ปี (2524-2553) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอุณหภูมิต่ำสุด 13.8 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม อุณหภูมิสูงสุด 38.7 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน ปริมาณฝนต่ำสุด 6.0 มิลลิเมตรในเดือนกุมภาพันธ์ และปริมาณฝนสูงสุด 239.3 มิลลิเมตรในเดือนสิงหาคม

7.5 สินค้าสำคัญ

7.5.1 สินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าวเปลือก ถั่วเหลือง กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กะหล่ำปลี

7.5.2 สินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ข้าวพันธุ์พื้นเมือง อโวคาโด ถั่วลายเสือ ลูกพลับ (บ้านห้วยไม้คำ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) สตอเบอร์รี่

7.5.3 สินค้า OTOP เช่น ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยห่อม ผลิตภัณฑ์งา เครื่องจักสาน ผ้าทอชนเผ่า เครื่องเงิน ผลิตภัณฑ์ภูโคลน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร เช่น ถั่วลายเสือ กระเทียม น้ำมันงา กาแฟ ขนมงา (Snack) ถั่วเหลืองคั่ว ข้าวโพดคั่วพันธุ์พื้นเมือง น้ำมันเบอร์รี่ เป็นต้น

7.5.4 สินค้า GI (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ : Geographical Indications) ได้แก่ ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยห่อม ถั่วลายเสือแม่ฮ่องสอน และกระเทียมแม่ฮ่องสอน

7.6 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินโครงการตามนโยบายด้วยการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกระจายอยู่ในทุกอำเภอ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ศูนย์ มีการดำเนินงานและบริบทของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งหมด 7 ศูนย์ ดังนี้

7.6.1 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านทุ่งรวงทอง ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านทุ่งรวงทอง สถานที่ตั้ง ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) บ้านทุ่งรวงทอง หมู่ที่ 10 ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่ มักพบการแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในแปลงข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ ทั้งยังพบหนอนกระทู้ในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเกษตรกรได้ทำการสำรวจและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช การดำเนินงานมีการรวมตัวของสมาชิกเพื่อดำเนินกิจกรรมของศูนย์ในช่วงต้นฤดูการผลิต เช่น ข้าว ข้าวโพด เป็นต้น

7.6.2 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแม่สะงา สถานที่ตั้งหมู่ที่ 2 บ้านแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอ เมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่พืชเศรษฐกิจของตำบลหมอกจำแป่ ได้แก่ ข้าว ถั่วลิสง และกระเทียม ซึ่งมักพบการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ เพลี้ยกระโดดหลังขาว เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตของเกษตรกรโดยตรง ทำให้ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตลดลง เป็นผลให้รายได้ของเกษตรกรลดลงด้วย ที่ผ่านมาเกษตรกรแก้ปัญหา โดยการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ในการใช้สารเคมีให้ถูกต้อง และปลอดภัย และขาดการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

7.6.3 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านไร่ ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านไร่ สถานที่ตั้งบ้านไร่ หมู่ที่ 3 ตำบลสบป่อง อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่พบการแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและเพลี้ยกระโดดหลังขาว ในแปลงข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ ทั้งยังพบหนอนกระทู้ในแปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเกษตรกรได้ทำการสำรวจและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช

7.6.4 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลแม่เงา ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลแม่เงา สถานที่ตั้ง 133 หมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่ ในพื้นที่พบการระบาดของโรคไหม้คอรวง ข้าวและโรคดอกกระถินบ้างเป็นบางบริเวณ ในไม้ผลเช่น อโวคาโด พบการเข้าทำลายของหนอนผีเสื้อบ้าง เนื่องจากเป็นระยะแตกใบอ่อน โดยสมาชิกและเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดและการเข้าทำลายของศัตรูพืชในข้าว และพืชเศรษฐกิจในพื้นที่

7.6.5 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสบเมย ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสบเมย สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 2 บ้านแม่คะตวน ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่ มักพบปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดในการปลูกข้าว กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (เมล็ดพันธุ์) ซึ่งเป็นปัญหาหลักของพื้นที่กระทบต่อผลผลิตของเกษตรกรโดยตรง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง ซึ่งในการปลูกพืชที่ผ่านมากเกษตรกรประสบปัญหาโรคไหม้ เพลี้ยกระโดดและแมลงศัตรูพืชเป็นประจำ เกษตรกรป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมีทุกครั้งที่พบการระบาดทำให้มีการใช้สารเคมีบ่อยครั้งและใช้ในปริมาณสูง ส่งผลให้ต้นทุนค่าสารเคมีค่อนข้างมาก ผลผลิตไม่ปลอดภัย เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ดีเท่าที่ควร

7.6.6 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแพะ ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านกาศ สถานที่ตั้ง หมู่ 3 บ้านแพะ ตำบลบ้านกาศ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์ของศัตรูพืชในพื้นที่ สถานการณ์ปกติ แต่ยังคงมีความเสี่ยงพบโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดในพื้นที่ และด้วยบริบทของพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแพะ มีการวางแผนในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ เพื่อใช้ป้องกันกำจัดโรคพืชที่จะเกิดขึ้นกับพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น ข้าว ข้าวโพด และกระเทียม และยังมีวิธีการโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้ามาผสมผสานในวิธีการผลิตขยายชีวภัณฑ์เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่

7.6.7 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแพมบก ตำบลทุ่งยาว อำเภอป่า

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแพมบก สถานที่ตั้ง บ้านแพมบก ตำบลทุ่งยาว อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนสมาชิก 30 ราย

สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าว ไม่พบการระบาดที่รุนแรงในพื้นที่ทั้ง 7 ตำบลของอำเภอป่า แต่พบโรคใบไหม้ โรคขอบใบแห้ง และแมลงสิงในพื้นที่

ผลการดำเนินการ มีการประชาสัมพันธ์เดือนภัยการระบาดศัตรูพืช เพี้ยกระโดดหลังขาว, เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล, เพี้ยจักจั่นสีเขียว, หนอนทอใบข้าว, โรคใบไหม้, โรคขอบใบแห้ง ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรสำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดอย่างใกล้ชิด วางแผนการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย และเมธาไรเซียมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับใช้ ให้คำแนะนำวิธีการใช้สารชีวภัณฑ์ วิธีการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ในพื้นที่ที่มีการระบาด เพื่อเป็นการป้องกันกำจัด โรค แมลง ศัตรูข้าว ร่วมลงพื้นที่ตรวจสอบการระบาดของโรคขอบใบแห้ง พร้อมทั้งแจ้งเตือนเกษตรกรเฝ้าระวังการระบาดเพิ่มเติม

สรุป จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหลัก จำนวน 7 ศูนย์ กระจายอยู่ทุกอำเภอ และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรที่เหมาะสมในการทำการเกษตร ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งมีหลายหลายรูปแบบ เนื่องจากความหลากหลายของประชากรในพื้นที่ ทำให้มีวิถีในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันทั้งในด้านภาษา ด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ ทำให้เกิดการบูรณาการและเกิดการแลกเปลี่ยนภายในชุมชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อมีการทำการเกษตร ปัญหาที่พบได้เป็นประจำ คือ ศัตรูพืชในพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้กระจายอยู่ในทุกอำเภอ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร องค์ความรู้ด้านการอารักขาพืชให้ครอบคลุมตามบริบทของพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อลดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

7.7 การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด กระเทียม ถั่วเหลือง ถั่วลิสงยางเสื่อ กาแฟ อโวคาโด และพืชผัก เป็นต้น ซึ่งในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ปลูกข้าวเพื่อบริโภค และปลูกพืชชนิดอื่นๆหลังจากการทำนา ทำให้การแพร่ระบาดของศัตรูพืชที่พบยังไม่หลากหลายและรุนแรง ซึ่งศัตรูพืชที่พบในพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ ได้แก่

- 1) เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- 2) โรคไหม้ข้าว
- 3) มอดเจาะผลกาแฟ
- 4) เพี้ยอ่อน
- 5) หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด
- 6) ไโรคกระเทียม

แนวทางในการป้องกันกำจัด สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนและสำนักงานเกษตรอำเภอ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จะมีการสำรวจเพื่อเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนสถานการณ์การแพร่ระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ เพื่อป้องกันและลดความรุนแรงของการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการศึกษาและสำรวจเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

8.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิก

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

8.1.1 เพศ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.102) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหุ้ม ไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.75) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562, น.84) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรู พืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

8.1.2 อายุ

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.102) พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอายุเฉลี่ย 55.93 ปี

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.75) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีอายุเฉลี่ย 59.23 ปี

8.1.3 ระดับการศึกษา

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.102) พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนร้อยละ 62 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.75) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562, น.84) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 71

8.1.4 แหล่งความรู้

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.102) พบว่าเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พิจารณารายประเด็นได้รับความรู้จากสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด

8.1.6 ความคิดเห็น

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.76) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยด้านการดำเนินงาน การผลิตขยายชีวภัณฑ์ ความสามารถในการเป็นวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก

8.2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.105) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระดับมากที่สุดคือศูนย์มีการกำหนดสมาชิกให้เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ในขณะที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ การบริการตรวจสอบสารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกร

8.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น. 105) พบว่าปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากที่สุดคือการขาดการวิเคราะห์สาพิษตกค้าง

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.74) พบว่า ประเด็นปัญหาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุด คือการเชื่อมโยงเครือข่าย การจัดการศัตรูพืช การให้บริการ การประชาสัมพันธ์และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น. 105) พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเก็บข้อมูลแปลงติดตามอย่างต่อเนื่อง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และพบประเด็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุดได้แก่ ควรมีการแจ้งเตือนการระบาด

ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.83) พบว่า พัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้มีความพร้อมในการให้บริการโดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการใช้ข้อมูลทางวิชาการ ผสานกับภาคท้องถิ่นเพื่อให้เกษตรกรและเรียนรู้ได้ในระยะเวลาสั้นมีการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ตลอดจนเจ้าหน้าที่และสมาชิกได้รับการสนับสนุนข้อมูลด้านอารักขาพืช และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอด และพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำมากำหนดกรอบแนวคิด และสร้างข้อคำถามในส่วนตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิก ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของสมาชิก และการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และตอนที่ 5 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1.1 เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีประชากรจำนวน จำนวน 210 ราย

1.1.2 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2567 จำนวน 7 ราย

1.1.3 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
จำนวน 7 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โย ยามาเน
ในการคำนวณ โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สูตร
$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ การสุ่มอยู่ที่ระดับ 0.05

แทนค่า $N = 240$

$e = 0.05$

$$n = \frac{210}{1+210(0.05)^2}$$

$n = 137.70$

$n = 138$

ในที่นี้จึงทำการเก็บข้อมูล จำนวน 138 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.71
 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอจากสูตร

$$\begin{aligned} \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น} &= \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \\ &= \frac{138 \times 30}{210} \\ &= 19.71 \\ &= 20 \text{ ราย} \end{aligned}$$

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัด แม่ฮ่องสอน	จำนวน สมาชิก (ราย)	จำนวนสมาชิกที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1	อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	30	20
2	อำเภอขุนยวม	30	20
3	อำเภอแม่ลาน้อย	30	20
4	อำเภอแม่สะเรียง	30	20
5	อำเภอสบเมย	30	20
6	อำเภอปาย	30	19
7	อำเภอปางมะผ้า	30	19
	รวม	210	138

จากตารางที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละอำเภอตามจำนวนที่กำหนด และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการนำรายชื่อจำนวนประชากรแต่ละอำเภอที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมาเขียนหมายเลข เพื่อนำมาจับสลากให้ได้จำนวนเท่ากับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาของแต่ละอำเภอแล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลตามรายชื่อที่สุ่มสลากได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 138 ราย โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละอำเภอ

1.2.2 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2567

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT Analysis) คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 7 ราย

1.2.3 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2567

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT Analysis) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 7 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 138 ชุด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ชุด และการจัดเวทีเพื่อทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย มีวิธีการขั้นตอน ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์

2.1.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาสร้างแบบสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และจัดทำเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง เขียนคำถามฉบับร่างตามกรอบตัวแปรของเครื่องมือที่กำหนดประเด็น จัดเรียงหัวข้อและรายละเอียดคำถาม วิธีการตรวจนับผลการประเมินและสรุปผลการตอบ จัดทำคำชี้แจงในการตอบข้อความ

3) นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็น จากนั้นจึงนำเครื่องมือดังกล่าวมาดำเนินการแก้ไข

2.1.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดคำถามแบบปลายปิด และปลายเปิด จำนวน 2 ชุด ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิก มีลักษณะเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม ประสบการณ์ในการทำการเกษตร การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การประกอบอาชีพของครัวเรือน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร รายได้ และแหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของสมาชิก และแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.1 ระดับความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
มีระดับความพึงพอใจ น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีระดับความพึงพอใจ ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีระดับความพึงพอใจ มาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีระดับความพึงพอใจ มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นการจัดประชุม การวางแผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการวางแผนการดำเนินงาน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก และการจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 2 ด้านการจัดการศัตรูพืช

ประกอบด้วยประเด็นการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การผลิตขยายชีวภัณฑ์ การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และการจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่

ประเด็นที่ 3 ด้านการถ่ายทอดความรู้

ประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ และการให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 4 ด้านการประชาสัมพันธ์

ประกอบด้วยประเด็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ มีและไม่มี โดยกำหนดการตอบ มีการดำเนินงาน เท่ากับ 1 และกำหนดการตอบ ไม่มีการดำเนินงาน เท่ากับ 0 จากนั้น รวมจำนวนข้อทั้งหมด แล้วนำจำนวนข้อรวมมาจัดระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

จำนวนข้อ 1-4	ข้อหมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด
จำนวนข้อ 5-8	ข้อหมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อย
จำนวนข้อ 9-12	ข้อหมายถึง มีการดำเนินงานระดับปานกลาง
จำนวนข้อ 13-16	ข้อหมายถึง มีการดำเนินงานระดับมาก
จำนวนข้อ 17-20	ข้อหมายถึง มีการดำเนินงานระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แหล่งความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความรู้ในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยคำถาม ซึ่งวัดความรู้ของสมาชิก รวม 15 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยกำหนดข้อคำถาม ในลักษณะเลือกตอบถูก - ผิด และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง ตอบผิดจากหลักวิชาการ
- 1 คะแนน หมายถึง ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2 แหล่งความรู้การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระดับการได้รับความรู้ต่าง ๆ ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ สื่อประเภทบุคคล สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม สื่อประเภทมวลชน และสื่อประเภทออนไลน์ เป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระดับความคิดเห็นของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการจัดการศัตรูพืช เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

3.4 ความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระดับความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของสมาชิกต่อการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นด้านความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีระดับความต้องการ	ความต้องการน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
มีระดับความต้องการ	ความต้องการน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีระดับความต้องการ	ความต้องการปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีระดับความต้องการ	ความต้องการมาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีระดับความต้องการ	ความต้องการมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระดับปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นปัญหาปัญหาในด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีระดับปัญหา	ปัญหาน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
มีระดับปัญหา	ปัญหาน้อยน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีระดับปัญหา	ปัญหาน้อยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีระดับปัญหา	ปัญหาน้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีระดับปัญหา	ปัญหาน้อยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็น ด้านการส่งเสริมการบริของศูนย์

จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกเป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีการกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ เห็นด้วยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ เห็นด้วยน้อย มีค่าเท่ากับ 2

มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ เห็นด้วยปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3

มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ เห็นด้วยมาก มีค่าเท่ากับ 4

มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ เห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5

2.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

2.2.1 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ 2567

ผู้วิจัยจัดเวทีสนทนาเพื่อดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ 2567 จำนวน 7 ราย โดยประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยกรดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในปัจจุบัน วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกิดประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขาดแคลนอุปกรณ์และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (สภาพแวดล้อมภายในที่ควบคุมได้) จุดอ่อน (สภาพแวดล้อมภายในที่ควบคุมได้) โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้) และอุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้)

ประเด็นที่ 4 กำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์เชิงรุก ยุทธศาสตร์เชิงรับ ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา และยุทธศาสตร์เชิงปรับตัว เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.2.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ 2567

ผู้วิจัยจัดเวทีสนทนาเพื่อดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ 2567 โดยประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยผลการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในปัจจุบัน วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกิดประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขาดแคลนอุปกรณ์และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประกอบด้วยประเด็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (สภาพแวดล้อมภายในที่ควบคุมได้) จุดอ่อน (สภาพแวดล้อมภายในที่ควบคุมไม่ได้) โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้) และอุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้)

ประเด็นที่ 4 กำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์เชิงรุก ยุทธศาสตร์เชิงรับ

ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา และยุทธศาสตร์เชิงปรับตัว เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนา
การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 การหาค่าความตรง (Validity)

การหาความเข้ากันของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์
เหมาะสม ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสม
ให้คำแนะนำ แนวทางแก้ไข และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำไป
ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์
(IOC : Index of item objective congruence)

ผู้วิจัยผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และนำเสนอแบบสอบถาม
ที่สร้างขึ้นมาไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมา
หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{154.66}{156} = 0.99$$

สรุปผลการหาค่าความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC
จากงานวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 0.99 แสดงว่า ข้อคำถามใช้ได้ จากเกณฑ์การตัดสินค่า IOC
ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อ
คำถามข้อนั้นใช้ได้ ตามที่ไพบุรณ์ คะเชนทรพรรค (2561, น. 42 - 43) ให้ความหมายการพิจารณาหา
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) การพิจารณาว่าข้อคำถาม
แต่ละข้อวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือไม่นั้นให้ใช้เกณฑ์ว่า ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือ
มากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ถ้าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50
แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขจนข้อความ
มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.3.2 การหาค่าความเที่ยง (Reliability)

โดยมีการนำแบบสัมภาษณ์ทดสอบกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
บ้านแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 30 ราย
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลการสัมภาษณ์ ทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability
consistency) ระดับทดสอบเกี่ยวกับค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลจากแบบ
จากสัมภาษณ์ไปทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามมาหาความเที่ยงตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปปรากฏว่า ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

- 1) ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เท่ากับ 0.817
- 2) แหล่งความรู้ของสมาชิก เท่ากับ 0.806
- 3) ความคิดเห็นของสมาชิก เท่ากับ 0.917
- 4) ความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เท่ากับ 0.742
- 5) ปัญหาในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เท่ากับ 0.939
- 6) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เท่ากับ 0.866

ค่าความเที่ยงของข้อมูลวิจัย อยู่ระหว่าง 0.742 – 0.939 ซึ่งมีค่าความเที่ยงสูงกว่า 0.70 จึงถือว่าข้อมูลมีค่าความเที่ยงเชื่อถือได้ โดยจากการหาค่าความเที่ยงในแต่ละตอนพบว่า มีค่าความเที่ยงสูงกว่า 0.70 ซึ่งสอดคล้องกับไพบุรณ์ คะเชนทรพรรค (2561 ,น.48) อธิบายว่าเกณฑ์ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเที่ยงและเชื่อถือได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์จากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 138 ราย และคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 7 ราย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการจัดเวทีสนทนาจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 7 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ มีการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.1.1 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับเพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและขอความร่วมมือให้นัดหมายคณะกรรมการและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.1.2 ขี้แจงรายละเอียดการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการวิจัยให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อให้ทราบรายละเอียดวัตถุประสงค์ ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

3.1.3 ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แจงข้อคำถาม ปัญหา วิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์

3.1.4 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อทำการตรวจสอบความบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ หากข้อมูลไม่สมบูรณ์นำมาทำการสัมภาษณ์ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจากเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาบันทึกข้อมูลลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอธิบายข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

4.1.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับในการอธิบายข้อมูล สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและด้านสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความพึงพอใจในการดำเนินงาน ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2) ข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น/ความต้องการ/ปัญหา/ข้อเสนอแนะ มีการให้ค่าคะแนนตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= \frac{4}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3) แบบทดสอบความรู้ ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 15 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยวัดความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิดจากหลักวิชาการ ทั้งหมด 15 ข้อ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมด แล้วนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนน 1 - 3 หมายถึง มีความรู้ระดับน้อยที่สุด
 คะแนน 4 - 6 หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย
 คะแนน 7 - 9 หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
 คะแนน 10 - 12 หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
 คะแนน 13 - 15 หมายถึง มีความรู้ระดับมากที่สุด

4.1.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับ

จังหวัด

ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ประเด็น โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบมีและไม่มี โดยกำหนดการตอบมีการดำเนินงาน เท่ากับ 1 และกำหนดการตอบไม่มีการดำเนินงาน เท่ากับ 0 จากนั้นรวมจำนวนข้อทั้งหมด แล้วนำจำนวนข้อรวมมาจัดระดับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

จำนวนข้อ	1-4	ข้อหมายถึง มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด
จำนวนข้อ	5-8	ข้อหมายถึง มีระดับการดำเนินงานน้อย
จำนวนข้อ	9-12	ข้อหมายถึง มีระดับการดำเนินงานปานกลาง
จำนวนข้อ	13-16	ข้อหมายถึง มีระดับการดำเนินงานมาก
จำนวนข้อ	17-20	ข้อหมายถึง มีระดับการดำเนินงานมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเวทีสนทนา

โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ 2567 และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ 2567 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ (TOWS Matrix) สู่แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชุด ด้วยวิธีการสัมภาษณ์สมาชิก จำนวน 138 ราย สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ราย และการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตารางตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของสมาชิก และการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 3 ระดับความรู้ แหล่งความรู้ ระดับความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 4 ระดับปัญหา และระดับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 5 สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=138

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 เพศ		
ชาย	68	49.3
หญิง	70	50.7
2 อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 31	4	2.9
31-40	34	24.6
41-50	58	42.0
51-60	30	21.8
มากกว่า 60	12	8.7
ต่ำสุด = 24 ปี สูงสุด = 73 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 43.36 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.366		
3 ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	29	21.0
ประถมศึกษา 1-6	58	42.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	10.1
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	26	18.9
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	3	2.2
ปริญญาตรี	7	5.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่าสมาชิกสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 49.3 เป็นเพศชาย และร้อยละ 50.7 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่าสมาชิกสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 42.0 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.6 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 21.7 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี

ร้อยละ 8.7 มีอายุมากกว่า 60 ปี และ ร้อยละ 2.9 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 24 ปี สูงสุด 73 ปี อายุเฉลี่ย 43.36 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.366

ระดับการศึกษา พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 42.0 จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 21.0 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 18.8 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) ร้อยละ 5.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 2.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) และร้อยละ 0.7 จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ สถานภาพทางสังคม ตำแหน่งในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประสบการณ์ในการทำการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=138		
สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1		
สถานภาพทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งใดๆ	127	92.0
มีตำแหน่ง	11	8.0
1. กำนัน	2	1.5
2. ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	2.2
3. สมาชิก อบต.	2	1.4
4. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	4	2.9
2		
ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)		
น้อยกว่า 11	30	21.7
11-20	53	38.4
21-30	31	22.5
31-40	19	13.8
มากกว่า 41	5	3.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=138

สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าต่ำสุด = 3 ปี ค่าสูงสุด = 50 ปี ค่าเฉลี่ย = 20.70 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.173		
3 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)		
1	3	2.2
2	63	45.7
3	42	30.4
4	28	20.3
5	2	1.4
ต่ำสุด = 1 ปี สูงสุด = 5 ปี ค่าเฉลี่ย = 2.73 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.859		
4 การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร	85	61.6
เป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	53	38.4
1. กลุ่มเกษตรกร	18	13.0
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	22	15.9
3. กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส.	19	13.8
5 จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ครั้ง)		
1	22	15.9
2	64	46.5
3	25	18.1
ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ต่อ)		
4	25	18.1
5	2	1.4
ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 5 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 2.43 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.010		

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สถานภาพทางสังคม พบว่าสมาชิกสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 92.0 ไม่มีตำแหน่งใดๆ รองลงมา ร้อยละ 2.9 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 2.2 มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 1.4 มีตำแหน่งเป็นกำนัน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 38.4 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรระหว่าง 11 – 20 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.5 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 21.7 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 13.8 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรระหว่าง 31 – 40 ปี และร้อยละ 3.6 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมากกว่า 41 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรต่ำสุด 3 ปี สูงสุด 50 ปี เฉลี่ย 20.70 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.173

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี) พบว่าสมาชิกสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 45.7 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 2 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 3 ปี ร้อยละ 20.3 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 4 ปี และร้อยละ 1.4 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 ปี ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 5 ปี เฉลี่ย 2.73 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.859

การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 61.6 ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 15.9 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 13.8 เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และร้อยละ 13.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ครั้ง) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 46.4 เข้ารับการอบรมจำนวน 2 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 18.1 เข้ารับการอบรมจำนวน 3 และ 4 ครั้ง ร้อยละ 15.9 เข้ารับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง และร้อยละ 1.4 เข้ารับการอบรมจำนวน 5 ครั้ง ตามลำดับ มีจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 5 ครั้ง เฉลี่ย 2.43 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.010

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวนที่ดินในการทำการเกษตร การถือครองที่ดินในการทำการเกษตร รายได้ครัวเรือนต่อปี และแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=138

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 การประกอบอาชีพของครัวเรือน		
1. เกษตรกรรม	130	94.2
2. รับจ้าง	2	1.4
3. ค้าขาย	3	2.2
4. รับราชการ	3	2.2
2 จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร (คน)		
1	16	11.6
2	104	75.4
3	17	12.3
4	1	0.7
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 4 คน ค่าเฉลี่ย = 2.02 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.519		
3 จำนวนที่ดินในการทำการเกษตร (ไร่)		
น้อยกว่า 2	22	15.9
2 - 4	59	42.8
5 - 7	27	19.6
8 - 11	24	17.4
มากกว่า 11	6	4.3
ค่าต่ำสุด = 1 ไร่ ค่าสูงสุด = 15 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 4.58 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.479		
4 รายได้ครัวเรือนต่อปี (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 50,001	2	1.4
50,001 – 100,000	31	22.5
100,001 – 150,000	31	22.5
150,001 – 200,000	38	27.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=138

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากกว่า 200,000	36	26.1
ต่ำสุด = 30,000 บาท สูงสุด = 500,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 190,420.29 บาท		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 102,429.952		
5. แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร		
1. เงินทุนของตนเอง	122	88.4
2. สินเชื่อ หรือการกู้ยืม	16	11.6
2.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)	16	11.6

จากตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การประกอบอาชีพของครัวเรือน พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 94.2 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา ร้อยละ 2.2 ประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการ และร้อยละ 1.4 ประกอบอาชีพรับจ้าง ตามลำดับ

จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร พบว่า ร้อยละ 75.4 มีจำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 12.3 มีแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน 3 คน ร้อยละ 11.6 มีแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตรจำนวน 1 คน และร้อยละ 0.7 มีแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน 4 คน ตามลำดับ มีจำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตรต่ำสุด 1 คน สูงสุด 4 คน เฉลี่ย 2.02 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.519

จำนวนที่ดินในการทำการเกษตร พบว่า ร้อยละ 42.8 มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 2-4 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 19.6 มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 5-7 ไร่ ร้อยละ 17.4 มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 8-11 ไร่ ร้อยละ 15.9 มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตรน้อยกว่า 2 ไร่ และร้อยละ 4.3 มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตรมากกว่า 11 ไร่ จำนวนที่ดินในการทำการเกษตรมีค่าต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 15 ไร่ เฉลี่ย 4.58 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.479

รายได้ครัวเรือนต่อปี พบว่า รายได้ครัวเรือนต่อปี ร้อยละ 27.5 มีรายได้ครัวเรือนต่อปีอยู่ระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 26.1 มีรายได้ครัวเรือนต่อปีมากกว่า

หรือเท่ากับ 200,001 บาท ร้อยละ 22.5 มีรายได้ครัวเรือนต่อปีอยู่ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท และ 100,001 – 150,000 บาท และร้อยละ 1.4 มีรายได้ครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท รายได้ครัวเรือนต่อปี ค่าต่ำสุด 30,000 บาทต่อปี ค่าสูงสุด 500,000 บาทต่อปี รายได้ครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 190,420.29 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 102,429.952

แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร พบว่า ร้อยละ 88.4 มีแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตรจากเงินทุนตนเอง และร้อยละ 11.6 มีแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตรจากการกู้ยืมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของสมาชิก และการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.1 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของสมาชิก

จากการศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการจัดการศัตรูพืช ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	(จำนวน/ร้อยละ)							
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.27 (0.633)	มาก ที่สุด	4
1.1 การจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	0 (0.0)	1 (0.7)	8 (5.8)	71 (51.4)	58 (42.0)	4.35 (0.624)	มาก ที่สุด	4
1.2 วางแผนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	0 (0.0)	1 (0.7)	4 (2.9)	62 (44.9)	71 (51.4)	4.47 (0.594)	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=138

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	1	2	3	4	5			
1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการวางแผนการดำเนินงาน	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	58 (42.0)	78 (56.5)	4.55 (0.528)	มาก ที่สุด	1
1.4 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก	0 (0.0)	1 (0.7)	4 (2.9)	63 (45.7)	70 (50.7)	4.46 (0.624)	มาก ที่สุด	3
1.5 การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม	1 (0.7)	4 (2.9)	14 (10.1)	53 (38.4)	66 (47.8)	4.30 (0.823)	มาก ที่สุด	5
2. ด้านการจัดการศัตรูพืช						4.63 (0.532)	มาก ที่สุด	1
2.1 การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	48 (34.8)	88 (63.8)	4.26 (0.515)	มาก ที่สุด	5
2.2 การผลิตขยายชีวภัณฑ์	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	46 (33.3)	90 (65.2)	4.64 (0.512)	มาก ที่สุด	2
2.3 การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ	1 (0.7)	1 (0.7)	5 (3.6)	43 (31.2)	89 (64.5)	4.59 (0.600)	มาก ที่สุด	4
2.4 การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	44 (31.9)	92 (66.7)	4.65 (0.508)	มาก ที่สุด	1
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ต่อ)								
2.5 แปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	46 (33.3)	89 (64.5)	4.62 (0.529)	มาก ที่สุด	3
3. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.57 (0.562)	มาก ที่สุด	2
3.1 การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (3.6)	53 (38.4)	80 (58.0)	4.54 (0.568)	มาก ที่สุด	5
3.2 การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	48 (34.8)	86 (62.3)	4.59 (0.549)	มาก ที่สุด	1
3.3 วิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	1 (0.7)	6 (4.3)	49 (35.5)	82 (59.4)	4.54 (0.618)	มาก ที่สุด	4
3.4 การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	53 (38.4)	82 (59.4)	4.57 (0.539)	มาก ที่สุด	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=138

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	1	2	3	4	5			
3.5 การให้บริการด้านการ จัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	52 (37.7)	83 (60.1)	4.58 (0.538)	มาก ที่สุด	2
4. ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.53 (0.585)	มาก ที่สุด	3
4.1 การประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงานศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (4.3)	59 (42.8)	73 (52.9)	4.49 (0.582)	มาก ที่สุด	4
4.2 การแจ้งเตือนข่าวการ ระบาดของศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	51 (37.0)	83 (60.1)	4.57 (0.552)	มาก ที่สุด	2
4.3 การรายงานเมื่อพบการ ระบาดของศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	50 (36.2)	84 (60.9)	4.58 (0.551)	มาก ที่สุด	1
4.4 การประชาสัมพันธ์ก่อน การดำเนินกิจกรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (3.6)	54 (39.1)	79 (57.2)	4.54 (0.569)	มาก ที่สุด	3
4.5 การเชื่อมโยงและบูรณา การกับหน่วยงานอื่น	1 (0.7)	0 (0.0)	8 (5.8)	55 (39.9)	74 (53.6)	4.46 (0.674)	มาก ที่สุด	5
รวมเฉลี่ย						4.54 (0.578)	มาก ที่สุด	

จากตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 4 ด้าน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกมีระดับความพึงพอใจ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) โดยมีความพึงพอใจทุกประการ ทั้งในส่วนของการจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.35) การวางแผนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (4.47) การมีส่วนร่วม ของสมาชิกในการวางแผนการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.55) การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 4.46) และการจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.30)

ด้านการจัดการศัตรูพืช สมาชิกมีระดับความพึงพอใจในด้านการจัดการศัตรูพืช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63) โดยมีความพึงพอใจทุกประการ ทั้งในส่วนของ

ของการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.26) การผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.64) การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.59) การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) (ค่าเฉลี่ย 4.65) และแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.62)

ด้านการถ่ายทอดความรู้ สมาชิกมีระดับความพึงพอใจในด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57) โดยมีความพึงพอใจทุกประการ ทั้งในส่วนของการเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.54) การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก (ค่าเฉลี่ย 4.59) การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.54) การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.57) และการให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.58)

ด้านการประชาสัมพันธ์ สมาชิกมีระดับความพึงพอใจในด้านการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.53) โดยมีความพึงพอใจทุกประการ ทั้งในส่วนของการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.49) การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.57) การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.58) การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.54) และการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 4.46)

ตาราง 4.5 สรุปความพึงพอใจโดยรวมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
1 ด้านการบริหารจัดการ	4.27	0.633	มากที่สุด	4
2 ด้านการจัดการศัตรูพืช	4.63	0.532	มากที่สุด	1
3 ด้านการถ่ายทอดความรู้	4.57	0.562	มากที่สุด	2
4 ด้านการประชาสัมพันธ์	4.53	0.585	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.54	0.578	มากที่สุด	

จากตาราง 4.5 สรุปความพึงพอใจโดยรวมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมเฉลี่ย 4.54 ซึ่งมีความพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.63) รองลงมาในด้านการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.57) ด้านการประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.53) และด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.27) ตามลำดับ

2.2 การดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดำเนินการจัดเวทีสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ราย และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง 4.6 และ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของคณะกรรมการ

N = 7		
การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (ศูนย์)	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน		
1) การจัดประชุม	5	71.4
2) การวางแผนการดำเนินงาน	7	100.0
3) สมาชิกมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงาน	7	100.0
4) การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก	7	100.0
5) การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์	7	100.0
2. ด้านการจัดการศัตรูพืช		
1) การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	5	71.4
2) การผลิตขยายชีวภัณฑ์	6	85.7
3) การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ	2	28.6
4) การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน	7	100.0
5) การจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช	7	100.0
3. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช		
1) การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช	6	85.7
2) การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก	6	85.7
3) การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืช	6	85.7
4) การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ	5	71.4
5) การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	6	85.7

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 7		
การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	จำนวน (ศูนย์)	ร้อยละ
4. ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน		
1) การประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน	6	85.7
2) การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่	7	100.0
3) การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่	7	100.0
4) การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรม	7	100.0
5) การเชื่อมโยงและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	6	85.7

จากตารางที่ 4.6 แนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อนำผลคะแนนจากการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านพิจารณามีผล ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ร้อยละ 100 ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการในการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก และการจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ รองลงมา ร้อยละ 71.4 ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการจัดประชุม ตามลำดับ

ด้านการจัดการศัตรูพืช พบว่า ร้อยละ 100 ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการในด้านการจัดการศัตรูพืชเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และมีการจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ รองลงมา ร้อยละ 85.7 การผลิตขยายชีวภัณฑ์ ร้อยละ 71.4 มีการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และร้อยละ 28.6 การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ตามลำดับ

ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช พบว่า ร้อยละ 85.7 ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการในด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ได้แก่ การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชและการให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รองลงมา ร้อยละ 71.4 มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ ตามลำดับ

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ร้อยละ 100 ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการในด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รองลงมา ร้อยละ 85.7 มีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและมีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวนข้อ	ระดับการดำเนินงาน	จำนวน (ศูนย์)	ร้อยละ
1-4	น้อยที่สุด	0	0.0
5-8	น้อย	0	0.0
9-12	ปานกลาง	1	14.3
13-16	มาก	0	0.0
17-20	มากที่สุด	6	85.7
ค่าต่ำสุด = 9 ข้อ ค่าสูงสุด = 20 ข้อ			
ค่าเฉลี่ย = 17.43 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.867 ข้อ			

จากตารางที่ 4.7 ระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อนำผลจำนวนข้อที่มีการดำเนินงานมาพิจารณา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 85.7 มีการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 17-20 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 14.3 มีการดำเนินงานอยู่ระหว่าง 9-12 ข้อ โดยมีจำนวนข้อที่มีการดำเนินงาน ต่ำสุด 9 ข้อ สูงสุด 20 ข้อ เฉลี่ย 17.43 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.867

ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการจัดการศัตรูพืช การวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ข้อ	ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบ		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
n = 138					
1. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
1.1	องค์ประกอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งศูนย์ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแปลงติดตามการระบาดของศัตรูพืช	ถูก	138	100	1
1.2	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีสมาชิกจำนวน 30 คนขึ้นไป	ถูก	136	98.6	12
1.3	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้)	ผิด	135	97.8	13
1.5	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยคัดเลือกจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย (ประธาน ศจช. ,รองประธาน ศจช. เภรณัฐิก,ประชาสัมพันธ์,คณะกรรมการและสมาชิก)	ถูก	138	100	3
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืช					
2.1	การผลิตขยายชีวภัณฑ์นำมาใช้เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี	ถูก	137	99.3	10
2.2	การใช้สารเคมีคือวิธีการหลักที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สนับสนุน (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเน้นวิธีการกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานเป็นหลัก)	ผิด	137	99.3	11

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 138

ข้อ	ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบ		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
2.3	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะยังไม่สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ เนื่องจากการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานภายใต้การควบคุมของกรมวิชาการเกษตร)	ผิด	118	83.3	15
2.4	การสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ นับเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันการระบาดของศัตรูพืช	ถูก	138	100	4
2.5	ควรมีการสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในแปลงของตนเอง อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	ถูก	138	100	5
2.6	เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเตือนหรือประชาสัมพันธ์ทันที	ถูก	138	100	6
2.7	เมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมีกำจัดทันที (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เข้าสำรวจและวิเคราะห์ เพื่อประเมินสถานการณ์การระบาด เพื่อให้ได้สาเหตุที่แน่ชัด และเตรียมการในการป้องกันกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และเป็นการให้การช่วยเหลือเบื้องต้นหรือหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการระบาดที่รุนแรงต่อไป)	ผิด	125	90.6	14
2.8	การวางแผนการจัดการศัตรูพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดทำปฏิทินการปลูกพืช เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาในการเพาะปลูก การจัดการในการเฝ้าระวังการเกิดโรคพืชระบาด ตลอดจนฤดูกาลผลิตของพืชนั้นๆ	ถูก	138	100	7
2.9	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ไว้เพื่อใช้เองได้	ถูก	138	100	8

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 138

ข้อ	ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบ		
			ถูก	จำนวน	ร้อยละ
2.10	เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ,สำนักงานเกษตรอำเภอ ,สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อลงพื้นที่วิเคราะห์สถานการณ์และหาแนวทางในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	ถูก	138	100	9

จากตารางที่ 4.8 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของสมาชิก มีผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของสมาชิก เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่าสมาชิกมีความรู้จากคำถามที่ตอบได้ถูกต้องทั้งหมดจำนวน 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ได้แก่ องค์ประกอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งศูนย์ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและแปลงติดตาม ควรมีการพบปะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยคัดเลือกจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประกอบด้วย (ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รองประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เற்றுณิกประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการและสมาชิก) การสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ นับเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันการระบาดของศัตรูพืช ควรมีการสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในแปลงของตนเอง อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเตือนหรือประชาสัมพันธ์ทันที เพื่อเป็นการเฝ้าระวังแก่สมาชิกในชุมชน การวางแผนการจัดการศัตรูพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดทำปฏิทินการปลูกพืช เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาในการเพาะปลูก การจัดการในการเฝ้าระวังการเกิดโรคพืชระบาด ตลอดจนฤดูกาลผลิตของพืชนั้นๆ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติไว้เพื่อใช้เองได้ และเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลงพื้นที่วิเคราะห์สถานการณ์และหาแนวทางในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ส่วนข้อที่คำถามที่สมาชิก ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะยังไม่สามารถผลิตเพื่อจำหน่าย ได้ เนื่องจากการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานภายใต้การควบคุมของ กรมวิชาการเกษตร) (ร้อยละ 83.3) รองลงมาเมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมี กำจัดทันที(เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เข้าสำรวจและวิเคราะห์ เพื่อประเมินสถานการณ์การระบาด เพื่อให้ได้สาเหตุที่แน่ชัด และเตรียมการในการป้องกันกำจัดด้วย วิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และเป็นการให้การ ช่วยเหลือเบื้องต้นหรือหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการระบาดที่รุนแรงต่อไป) (ร้อยละ 90.6) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรตั้งอยู่ ในแหล่งชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้) (ร้อยละ 97.8)

ตารางที่ 4.9 ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คะแนน	ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1-3	น้อยที่สุด	0	0.0
4-6	น้อย	0	0.0
7-9	ปานกลาง	0	0.0
10-12	มาก	2	2.8
13-15	มากที่สุด	136	97.2

ค่าต่ำสุด = 12 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 14.68 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.637

จากตารางที่ 4.9 ระดับความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบถูกต้องทั้งหมดมาพิจารณา พบว่า ในภาพรวม มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 97.2 ตอบถูก 13-15 ข้อ และร้อยละ 2.8 ตอบถูก 10-12 ข้อ โดยมีจำนวนข้อที่ตอบถูก ต่ำสุด 10 ข้อ สูงสุด 19 ข้อ เฉลี่ย 14.59 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่า 1.958

3.2 แหล่งความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาแหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.10 แหล่งความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (s.d.)	ความ หมาย	อันดับ	
	1	2	3	4	5				
1	สื่อประเภทบุคคล					4.21 (0.797)	มาก ที่สุด	1	
1.1	สมาชิกในครอบครัว	0 (0.0)	2 (1.4)	31 (22.5)	49 (35.5)	56 (40.6)	4.15 (0.819)	มาก	3
1.2	เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	15 (10.9)	121 (87.7)	4.86 (0.386)	มาก ที่สุด	1
1.3	ผู้นำหมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.)	0 (0.0)	9 (6.5)	22 (15.9)	41 (29.7)	66 (47.8)	4.19 (0.932)	มาก	2
1.4	เจ้าหน้าที่ของรัฐจาก หน่วยงานนอก	0 (0.0)	6 (4.3)	37 (26.8)	38 (27.5)	57 (41.3)	4.06 (0.926)	มาก	4
1.5	เจ้าหน้าที่ส่งเสริม บริษัทเอกชน	2 (1.4)	12 (8.7)	30 (21.7)	66 (47.8)	28 (20.3)	3.77 (0.922)	มาก	5
2	สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม					3.65 (0.928)	มาก	2	
2.1	การศึกษาดูงาน	0 (0.0)	15 (10.9)	58 (42.0)	40 (29.0)	25 (18.1)	3.54 (0.913)	มาก	5
2.2	การฝึกอบรม	0 (0.0)	5 (3.6)	34 (24.6)	67 (48.6)	32 (23.2)	3.91 (0.787)	มาก	2
2.3	การประชุม	0 (0.0)	14 (10.1)	38 (27.5)	56 (40.6)	30 (21.7)	3.74 (0.915)	มาก	3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

		ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
แหล่งความรู้		1	2	3	4	5			
2.4	การจัดงานรณรงค์ ประชาสัมพันธ์	0 (0.0)	7 (5.1)	33 (23.9)	68 (49.3)	30 (27.7)	3.88 (0.806)	มาก	1
2.5	การสัมมนา	13 (9.4)	29 (21.0)	41 (29.7)	31 (22.5)	24 (17.4)	3.17 (1.220)	มาก	4
3	สื่อประเภทสื่อสารมวลชน						3.13 (0.881)	ปาน กลาง	4
3.1	หนังสือพิมพ์	32 (23.2)	69 (50.0)	27 (19.6)	10 (7.2)	0 (0.0)	2.11 (0.843)	น้อย	5
3.2	หนังสือเล่ม	20 (14.5)	51 (37.0)	45 (32.6)	19 (13.8)	3 (2.2)	2.52 (0.976)	น้อย	4
3.3	สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ	3 (2.2)	15 (10.9)	63 (45.7)	42 (30.4)	15 (10.9)	3.37 (0.897)	ปาน กลาง	3
3.4	วิทยุกระจายเสียง	3 (2.2)	3 (2.2)	45 (32.6)	56 (40.6)	31 (22.5)	3.79 (0.892)	มาก	2
3.5	โทรทัศน์	0 (0.0)	1 (0.7)	52 (37.7)	51 (37.0)	34 (24.6)	3.86 (0.797)	มาก	1
4	สื่อประเภทออนไลน์						3.15 (1.242)	ปาน กลาง	3
4.1	เว็บไซต์ (Website)	23 (16.7)	35 (25.4)	43 (31.2)	15 (10.9)	22 (15.9)	2.84 (1.286)	ปาน กลาง	4
4.2	เฟซบุ๊ก (Facebook)	11 (8.0)	19 (13.8)	48 (34.8)	28 (20.3)	32 (23.2)	3.37 (1.209)	ปาน กลาง	2
4.3	ไลน์ (Line)	10 (7.2)	17 (12.3)	55 (39.9)	25 (18.1)	31 (22.5)	3.36 (1.171)	ปาน กลาง	3
4.4	ยูทูป (Youtube)	8 (5.8)	14 (10.1)	51 (37.0)	25 (18.1)	40 (29.0)	3.54 (1.178)	มาก	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	4.5 อื่นๆ เช่น ดิจิต็อก (Tiktok)	35 (25.4)	34 (24.6)	34 (24.6)	14 (10.1)			
รวมเฉลี่ย						3.39 (0.883)	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.10 แหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

แหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแหล่งความรู้ทั้งที่เป็น สื่อบุคคล สื่อกลุ่มกิจกรรม สื่อสารมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.39) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละแหล่งความรู้ พบว่า

1. สื่อประเภทสื่อบุคคล สมาชิกได้รับความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.21) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.86) รองลงมาในระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. (ค่าเฉลี่ย 4.19) สมาชิกในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.15) เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.06) และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ

2. สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกได้รับความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.94) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.91) การจัดงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.88) การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.74) การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.54) และการสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

3. สื่อประเภทสื่อสารมวลชน สมาชิกได้รับความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.13) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.86) และวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.79) ระดับปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.37) ระดับน้อย จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ หนังสือเล่ม (ค่าเฉลี่ย 2.52) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.11) ตามลำดับ

n=138

4. สื่อประเภทสื่อออนไลน์ สมาชิกได้รับความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.15) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ ยูทูบ (Youtube) (ค่าเฉลี่ย 3.54) ปานกลาง 4 แหล่ง ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 3.37) ไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 3.36) เว็บไซต์ (Website) (ค่าเฉลี่ย 2.84) และ อื่นๆ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok) (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 สรุปแหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	4.21	0.797	มากที่สุด	1
2. สื่อกิจกรรมกลุ่ม	3.65	0.928	มาก	2
3. สื่อสารมวลชน	3.13	0.881	ปานกลาง	4
4. สื่อออนไลน์	3.15	1.241	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.53	0.962	มาก	

จากตารางที่ 4.9 สรุปได้ว่าแหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับจากสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมาคือ สื่อกิจกรรมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.65) สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.15) และสื่อสารมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.13) ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยความคิดเห็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และความคิดเห็นด้านการจัดการศัตรูพืช ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=138

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.53 (0.517)	มากที่สุด	2
1.1 มีประโยชน์ด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	65 (47.1)	72 (52.2)	4.51 (0.516)	มากที่สุด	3
1.2 การประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดฤดูการผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	65 (47.1)	72 (52.2)	4.51 (0.516)	มากที่สุด	4
1.3 สมาชิกนำความรู้การจัดการศัตรูพืชปรับใช้	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	70 (50.7)	67 (48.6)	4.48 (0.516)	มากที่สุด	5
1.4 สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	54 (39.1)	83 (60.1)	4.59 (0.507)	มากที่สุด	1
1.5 มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	61 (44.2)	75 (54.3)	4.53 (0.529)	มากที่สุด	2
2. ด้านการจัดการศัตรูพืช						4.60 (0.512)	มากที่สุด	1
2.1 ใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใส่สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลดลง	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	51 (37.0)	86 (62.3)	4.62 (0.503)	มากที่สุด	1
2.2 ใช้แมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อให้ประหยัดและปลอดภัย	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	55 (39.9)	80 (58.0)	4.56 (0.541)	มากที่สุด	5
2.3 การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ยั่งยืนและปลอดภัย	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	51 (37.0)	86 (62.3)	4.62 (0.503)	มากที่สุด	2
2.4 จัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	54 (39.1)	83 (60.1)	4.59 (0.507)	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=138

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.5 การสำรวจและแจ้งเตือน การระบอบ ช่วยให้มีมือ กับการแพร่ระบาดของ ศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	54 (39.1)	83 (60.1)	4.59 (0.507)	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย						4.56 (0.515)	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.12 การศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 2 ด้าน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 โดยมีระดับความเห็นด้วยมากที่สุดทุกประการ ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.59) มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 4.53) มีประโยชน์ด้านการจัดการศัตรูพืช และการประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดฤดูกาลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.51) และสมาชิกนำความรู้การจัดการศัตรูพืชปรับใช้ (ค่าเฉลี่ย 4.48) ตามลำดับ

ด้านการจัดการศัตรูพืช สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 โดยมีระดับความเห็นด้วยมากที่สุดทุกประการ ได้แก่ ใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลดลงและการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ยั่งยืนและปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.62) จัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์และการสำรวจและแจ้งเตือนการระบอบ เพื่อช่วยให้มีมือกับการแพร่ระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.59) และการใช้แมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อให้ประหยัดและปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วน		อันดับ
		เบี่ยงเบน	ความหมาย	
1. ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	4.53	0.517	มากที่สุด	2
2. ด้านการจัดการศัตรูพืช	4.60	0.512	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.57	0.515	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนี้ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีความเห็นโดยรวมต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 ซึ่งมีความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชมีค่าเฉลี่ย 4.60 และมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.53 ตามลำดับ

3.4 ความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยความต้องการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความต้องการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช และความต้องการส่งเสริมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	n=138							
1. ความต้องการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.51 (0.573)	มาก ที่สุด	2
1.1 การบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	0 (0.0)	1 (0.7)	6 (4.3)	71 (51.4)	60 (43.5)	4.38 (0.607)	มาก ที่สุด	5
1.2 การวินิจฉัยศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (2.2)	50 (36.2)	85 (61.6)	4.59 (0.535)	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=138

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.3 การถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการจัดการศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	57 (41.3)	77 (55.8)	4.53 (0.556)	มาก ที่สุด	3
1.4 การจัดทำปฏิทิน เพาะปลูกพืชร่วมกับ แผนการผลิตขยาย ชีวภัณฑ์	0 (0.0)	2 (1.4)	6 (4.3)	61 (44.2)	69 (50.0)	4.43 (0.649)	มาก ที่สุด	4
2. ความต้องการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช						4.46 (0.602)	มาก ที่สุด	3
2.1 การผลิตขยายศัตรู ธรรมชาติ	0 (0.0)	1 (0.7)	9 (6.5)	58 (42.0)	70 (50.7)	4.43 (0.649)	มาก ที่สุด	3
2.2 การจัดการศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	54 (39.1)	83 (60.1)	4.59 (0.507)	มาก ที่สุด	1
2.3 การติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช	0 (0.0)	1 (0.7)	7 (5.1)	60 (43.5)	70 (50.7)	4.44 (0.628)	มาก ที่สุด	2
2.4 การทำสื่อ เพื่อ ประชาสัมพันธ์เตือน การระบาดของศัตรูพืช	0 (0.0)	1 (0.7)	6 (4.3)	63 (45.7)	68 (49.3)	4.43 (0.616)	มาก ที่สุด	4
2.5 การบูรณาการกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	0 (0)	9 (6.5)	64 (46.4)	65 (47.1)	4.41 (0.612)	มาก ที่สุด	5
3. ความต้องการส่งเสริมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร						4.67 (0.529)	มาก ที่สุด	1
3.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรที่มีความรู้ใน การผลิตขยายชีวภัณฑ์	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	36 (26.1)	101 (73.2)	4.72 (0.464)	มาก ที่สุด	1
3.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร ลงพื้นที่ใน การดำเนินกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	38 (27.5)	98 (71.0)	4.70 (0.492)	มาก ที่สุด	6

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n=138

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ	
	1	2	3	4	5				
3.3	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัด กิจกรรมให้สอดคล้อง กับฤดูกาลผลิตพืช	0 (0.0)	1 (0.7)	1 (0.7)	35 (25.4)	101 (73.2)	4.71 (0.515)	มาก ที่สุด	3
3.4	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัด กิจกรรมอบรมถ่ายทอด ความรู้อย่างต่อเนื่อง	0 (0.0)	1 (0.7)	1 (0.7)	35 (25.4)	101 (73.2)	4.71 (0.515)	มาก ที่สุด	4
3.5	มีการวางแผนร่วมกับ สมาชิก	0 (0.0)	1 (0.7)	1 (0.7)	36 (26.1)	100 (72.5)	4.70 (0.518)	มาก ที่สุด	5
3.6	เน้นการเรียนรู้จากการ ลงมือปฏิบัติ	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	37 (26.8)	99 (71.7)	4.70 (0.489)	มาก ที่สุด	7
3.7	วัสดุ - อุปกรณ์ กิจกรรมการจัดการ ศัตรูพืช	1 (0.7)	0 (0.0)	1 (0.7)	34 (24.6)	102 (73.9)	4.71 (0.556)	มาก ที่สุด	2
3.8	งบประมาณในการ ดำเนินกิจกรรม	1 (0.7)	0 (0)	1 (0.7)	43 (31.2)	93 (67.4)	4.64 (0.577)	มาก ที่สุด	8
3.9	การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นวิทยากร	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	46 (33.3)	88 (63.8)	4.61 (0.546)	มาก ที่สุด	9
3.10	การบูรณาการกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (6.5)	52 (37.7)	77 (55.8)	4.49 (0.619)	มาก ที่สุด	10
รวมเฉลี่ย						4.55 (0.568)	มาก ที่สุด		

จากตารางที่ 4.14 การศึกษาความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ความต้องการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าระดับความต้องการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับมากที่สุด

มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.51 โดยมีระดับความต้องการมากที่สุดทุกประการ ได้แก่ ความต้องการในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.62) การวินิจฉัยศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.59) การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.53) การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.43) และการบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.38) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช พบว่า ระดับความต้องการในการส่งเสริม มีระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.46 โดยมีระดับความต้องการมากที่สุดทุกประการ ได้แก่ ความต้องการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (ค่าเฉลี่ย 4.59) การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.44) การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และการทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.43) และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 4.41) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ระดับความต้องการส่งเสริมการดำเนินการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.67 โดยมีระดับความต้องการมากที่สุดทุกประการ ได้แก่ ความต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (มีค่าเฉลี่ย 4.72) วัสดุและอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.71) มีการวางแผนร่วมกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.70) งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.64) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาเป็นวิทยากร (ค่าเฉลี่ย 4.61) และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 4.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 สรุปความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์	4.51	0.573	มากที่สุด	2
2. ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ	4.46	0.602	มากที่สุด	3
3. ส่งเสริมการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่	4.67	0.529	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.55	0.568	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.15 สรุปได้ว่าความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกมีระดับความต้องการเฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.55 โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านการส่งเสริมการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.67) รองลงมา ความต้องการด้านความรู้ทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 4.51) และความต้องการการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.46)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

4.1 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัญหาด้านด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ปัญหาด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และปัญหาด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ปัญหาในการดำเนินงาน	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	ลำดับ
	1	2	3	4	5			
	n=138							
1. ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						2.83	ปานกลาง	3
1.1 การปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการไม่ เป็นไปตามหน้าที่	1 (0.7)	49 (35.5)	83 (60.1)	4 (2.9)	1 (0.7)	2.67 (0.532)	ปานกลาง	3
1.2 ปริมาณของงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ	0 (0.0)	5 (3.6)	10 (7.2)	75 (54.3)	48 (34.8)	4.20 (0.727)	มาก	1
1.3 ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรม ไม่สอดคล้องกับ ฤดูกาลผลิตพืช	1 (0.7)	63 (45.7)	57 (41.3)	15 (10.9)	2 (1.4)	2.67 (0.738)	ปานกลาง	2
1.4 ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม	14 (10.1)	92 (66.7)	28 (20.3)	3 (2.2)	1 (0.7)	2.17 (0.657)	น้อย	5

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n=138

ปัญหาในการดำเนินงาน	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	ลำดับ
	1	2	3	4	5			
1.5 ขาดแคลนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ ใช้ในการผลิตขยายชีว ภัณฑ์	8 (5.8)	69 (50.0)	55 (39.9)	4 (2.9)	2 (1.4)	2.44 (0.715)	น้อย	4
2. ด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช						4.34 (0.648)	มาก ที่สุด	1
2.1 ขาดความรู้ในการวินิจฉัย ศัตรูพืช	0 (0.0)	3 (2.2)	8 (5.8)	70 (50.7)	57 (41.3)	4.31 (0.681)	มาก ที่สุด	4
2.2 ขาดองค์ความรู้ในการผลิต ขยายชีวภัณฑ์	0 (0.0)	2 (1.4)	7 (5.1)	75 (54.3)	54 (39.1)	4.31 (0.637)	มาก ที่สุด	5
2.3 ขาดความชำนาญในการ จำแนกศัตรูพืชและศัตรู ธรรมชาติ	0 (0.0)	1 (0.7)	8 (5.8)	67 (48.6)	62 (44.9)	4.38 (0.630)	มาก ที่สุด	2
2.4 ขาดองค์ความรู้ในการ สำรวจศัตรูพืช	0 (0.0)	1 (0.7)	7 (5.1)	67 (48.6)	63 (45.7)	4.39 (0.621)	มาก ที่สุด	1
2.5 ใช้วิธีในการกำจัดศัตรูพืช ไม่เหมาะสมกับชนิดของ ศัตรูพืช	0 (0.0)	3 (2.2)	7 (5.1)	71 (51.4)	57 (41.3)	4.32 (0.673)	มาก ที่สุด	3
3. ด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						3.07 (0.786)	ปาน กลาง	2
3.1 ขาดเงินทุนในการบริหาร จัดการศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (5.8)	75 (54.3)	55 (39.9)	4.34 (0.586)	มาก ที่สุด	1
3.2 ขาดการประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่	3 (2.2)	38 (27.5)	67 (48.6)	26 (18.8)	4 (2.9)	2.93 (0.816)	ปาน กลาง	2
3.3 ขาดการสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนการ ระบาศัตรูพืช	0 (0.0)	48 (34.8)	65 (47.1)	21 (15.2)	4 (2.9)	2.86 (0.775)	ปาน กลาง	3

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n=138

ปัญหาในการดำเนินงาน	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	ลำดับ
	1	2	3	4	5			
3.4 ขาดการให้ความสำคัญกับ การบูรณาการกับ หน่วยงาน	0 (0.0)	54 (39.1)	60 (43.5)	21 (15.2)	3 (2.2)	2.80 (0.772)	ปาน กลาง	4
3.5 ขาดการประสานงานกับ เจ้าหน้าที่	24 (17.4)	55 (39.9)	40 (29.0)	16 (11.6)	3 (2.2)	2.41 (0.980)	น้อย	5
4. ด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						2.58 (0.804)	น้อย	4
4.1 ขาดการมีเวลาร่วม กิจกรรม ทำให้ไม่ต่อเนื่องตามที่ศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชน กำหนด	0 (0.0)	42 (30.4)	76 (55.1)	16 (11.6)	4 (2.9)	2.87 (0.723)	ปาน กลาง	2
4.2 ขาดความเชื่อมั่นวิธีการ จัดการศัตรูพืชด้วยวิธี ผสมผสาน (IPM)	20 (14.5)	61 (44.2)	48 (34.8)	7 (5.1)	2 (1.4)	2.35 (0.843)	น้อย	4
4.3 ขาดความเชื่อมั่นในการ ใช้ชีวภัณฑ์และแมลงศัตรู ธรรมชาติ	27 (19.6)	61 (44.2)	42 (30.4)	7 (5.1)	1 (0.7)	2.23 (0.848)	น้อย	5
4.4 ระดับการศึกษาของ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน	8 (5.8)	57 (41.3)	62 (44.9)	9 (6.5)	2 (1.4)	2.57 (0.764)	น้อย	3
4.5 อายุและสุขภาพของ สมาชิกข้อจำกัดเข้าร่วม กิจกรรม	2 (1.4)	45 (32.6)	66 (47.8)	18 (13.0)	7 (5.1)	2.88 (0.841)	ปาน กลาง	1
รวมเฉลี่ย						3.21 (0.730)	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.16 การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
จำนวน 4 ด้าน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 2.83 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่าประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปริมาณของงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.20) ประเด็นปัญหาในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชและการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 2.67) และประเด็นที่มีระดับปัญหาน้อย มี 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 2.44) และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.17) ตามลำดับ

ด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช พบว่า ปัญหาด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.34 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับปัญหามากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.39) ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.38) ใช้วิธีการกำจัดศัตรูพืชไม่เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.32) ขาดความรู้ในการวินิจฉัยศัตรูพืชและขาดองค์ความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ตามลำดับ

ด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ปัญหาด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 3.07 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับปัญหามากที่สุด คือประเด็นการขาดเงินทุนในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.34) มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.93) ขาดการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.86) และขาดการให้ความสำคัญกับการบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.80) และปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.41) ตามลำดับ

ด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ปัญหาด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 2.58 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับปัญหาปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ อายุและสุขภาพของสมาชิกทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.88) และขาดการมีเวลาในการร่วมกิจกรรมทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่องตามที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกำหนด (ค่าเฉลี่ย 2.87) ระดับปัญหาน้อย จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ระดับการศึกษาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.57) ขาดความเชื่อมั่นวิธีการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) (ค่าเฉลี่ย 2.35) และขาดความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 2.23) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 สรุปปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. การบริหารจัดการ	2.83	0.684	ปานกลาง	3
2. องค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช	4.34	0.648	มากที่สุด	1
3. การประสานงาน	3.07	0.786	ปานกลาง	2
4. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	2.58	0.804	น้อย	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.21	0.730	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.17 สรุปได้ว่าปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับเฉลี่ยปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.21 ประกอบด้วยประเด็นปัญหาในการดำเนินงาน 4 ประเด็น โดยประเด็นปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมาประเด็นปัญหาอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย การประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.07) และการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.83) และประเด็นปัญหาในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.58) ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n=138

ข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	1 ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน							
1.1 ชี้แจงบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนอย่าง ชัดเจน	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	76 (55.1)	60 (43.5)	4.42 (0.524)	มาก ที่สุด	5
1.2 สนับสนุนงบประมาณ การดำเนินงานของ ศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	57 (41.3)	79 (57.2)	4.56 (0.527)	มาก ที่สุด	1
1.3 ปรับเวลาการดำเนิน กิจกรรมให้สอดคล้อง กับการเพาะปลูก	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	75 (54.3)	61 (44.2)	4.43 (0.525)	มาก ที่สุด	4
1.4 สถานที่ตั้งศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ ภายในชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	68 (49.3)	67 (48.6)	4.46 (0.542)	มาก ที่สุด	3
2 ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช						4.47 (0.532)	มาก ที่สุด	2
2.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการ วินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่ สมาชิก	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	75 (54.3)	61 (44.2)	4.43 (0.525)	มาก ที่สุด	5
2.2 ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ ในการผลิตขยายชีว ภัณฑ์ให้เพียงพอ	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	72 (52.2)	63 (45.7)	4.43 (0.540)	มาก ที่สุด	3
2.3 เพิ่มองค์ความรู้การ จำแนกศัตรูธรรมชาติ และศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	67 (48.6)	68 (49.3)	4.47 (0.543)	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

		ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
ข้อเสนอแนะ		(จำนวน/ร้อยละ)							
		1	2	3	4	5			
2.4	ควรเพิ่มองค์ความรู้ใน การสำรวจศัตรูพืช ภายในแปลง	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	73 (52.9)	63 (45.7)	4.44 (0.527)	มาก ที่สุด	2
2.5	ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ ในการจัดเก็บตัวอย่าง พืชเพื่อวินิจฉัย	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.4)	74 (53.6)	62 (44.9)	4.43 (0.526)	มาก ที่สุด	4
3	ด้านการส่งเสริมในการบริการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						4.48 (0.543)	มาก ที่สุด	1
3.1	ประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	66 (47.8)	69 (47.8)	4.48 (0.543)	มาก ที่สุด	1
3.2	สร้างเครือข่ายเพื่อ แลกเปลี่ยนข่าวสาร ด้านการระบาดของ ศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	66 (47.8)	69 (47.8)	4.48 (0.543)	มาก ที่สุด	2
4	ด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก						4.41 (0.550)	มาก ที่สุด	4
4.1	สร้างการรับรู้และความ เชื่อมั่นในการใช้ชีว ภัณฑ์เพื่อทดแทน สารเคมี	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.9)	73 (52.9)	61 (44.2)	4.41 (0.550)	มาก ที่สุด	2
4.2	ให้ความสำคัญในการ เข้าร่วมกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.2)	73 (52.9)	62 (44.9)	4.43 (0.539)	มาก ที่สุด	1
4.3	ให้ความสำคัญแก่การ รับรู้ของสมาชิกเป็น สิ่งสำคัญที่สุดในการ ดำเนินกิจกรรม	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (3.6)	73 (52.9)	60 (43.5)	4.40 (0.561)	มาก ที่สุด	3
รวมเฉลี่ย							4.45 (0.539)	มาก ที่สุด	

จากตารางที่ 4.18 การศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 4 ด้าน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.47 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณ การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (มีค่าเฉลี่ย 4.56) ควรมีการจัดกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.47) สถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.46) ปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.43) และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.42) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.44 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ เพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูธรรมชาติและแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.47) ควรเพิ่มองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 4.44) ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้เพียงพอ ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการจัดเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวินิจฉัย และควรเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่สมาชิก (ค่าเฉลี่ย 4.43) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.48 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.48) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.41 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.43) สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทน

การใช้สารเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.41) และให้ความสำคัญแก่การรับรู้ของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.40) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 สรุปข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. การส่งเสริมในการบริหารจัดการ	4.47	0.532	มากที่สุด	2
2. การส่งเสริมองค์ความรู้การจัดการศัตรูพืช	4.44	0.532	มากที่สุด	3
3. ส่งเสริมการประสานงาน	4.48	0.543	มากที่สุด	1
4. ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก	4.41	0.550	มากที่สุด	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.45	0.539	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.19 สรุปได้ว่าข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.45 ประกอบด้วยประเด็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่มีระดับมากที่สุดทุกประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.48) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.47) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมความรู้ในการจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.44) และด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.41) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5.1 การจัดเวทีสนทนากลุ่มสำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยจัดเวทีสนทนากลุ่มสำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 7 ราย เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและนำมากำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ และนำข้อมูลที่ได้นำมา

วิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอนของคณะกรรมการ รายละเอียดตามตาราง 4.20 และ 4.21 ดังนี้

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>O1 : มีหน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนการเกษตร</p> <p>O2 : ประชาชนหรือเกษตรกรทั่วไป มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ</p> <p>O3 : มีงบประมาณจากหน่วยงานภาคี เข้ามาสนับสนุนในกิจกรรมด้านอารักขาพืช</p> <p>O4 : มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตร และด้านการจัดการศัตรูพืชกับหน่วยงานภายนอก</p> <p>O5 : มีจุดสถิติหรือจุดดูงานด้านการจัดการศัตรูพืช จากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ประสบความสำเร็จ</p>	<p>อุปสรรค (Threats : T)</p> <p>T1 : งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ</p> <p>T2 : เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกไม่ตรงกัน</p> <p>T3 : ข้อจำกัดในการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย</p> <p>T4 : วิธีในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ค่อนข้างยุ่งยาก และซับซ้อน</p> <p>T5 : มีการระบาดของ COVID-19 ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกลดลงและไม่ต่อเนื่อง</p> <p>T6 : ความห่างไกลของพื้นที่ ทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม</p>
<p>S1 : ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความรู้และความสามารถด้านการเกษตร</p> <p>S2 : ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียน</p> <p>S3 : ประธาน คณะกรรมการฯ และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการวางแผนการดำเนินงาน</p> <p>S4 : สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม</p> <p>S5 : มีการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มสมาชิก</p> <p>S6 : คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ</p>	<p>W1 : การระบาดของศัตรูพืชเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต</p> <p>W2 : มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชยังไม่ถูกวิธี</p> <p>W3 : สถานที่ในการรวมกลุ่มเพื่อผลิตขยายชีวภัณฑ์มีจำกัด</p> <p>W4 : อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์มีไม่เพียงพอ</p> <p>W5 : หัวเชื้อที่ได้รับการสนับสนุนคุณภาพไม่คงที่</p> <p>W6 : ประธานศูนย์เริ่มเป็นผู้สูงอายุ</p> <p>W7 : สมาชิกยังขาดความรู้และความเข้าใจในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกวิธี</p>

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์
จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <p>S1 : ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความรู้และความสามารถด้านการเกษตร</p> <p>S2 : ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียน</p> <p>S3 : ประธาน คณะกรรมการฯ และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการวางแผนการดำเนินงาน</p> <p>S4 : สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม</p> <p>S5 : มีการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มสมาชิก</p> <p>S6 : คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ</p>	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <p>W1 : การระบาดของศัตรูพืชเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต</p> <p>W2 : มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชยังไม่ถูกวิธี</p> <p>W3 : สถานที่ในการรวมกลุ่มเพื่อผลิตขยายชีวภัณฑ์มีจำกัด</p> <p>W4 : อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์มีไม่เพียงพอ</p> <p>W5 : หัวเชื้อที่ได้รับการสนับสนุนคุณภาพไม่คงที่</p> <p>W6 : ประธานศูนย์เริ่มเป็นผู้สูงอายุ</p> <p>W7 : สมาชิกยังขาดความรู้และความเข้าใจในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกวิธี</p>
<p style="text-align: center;">โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>O1 : มีหน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนการเกษตรทุกด้าน</p> <p>O2 : ประชาชนหรือเกษตรกรทั่วไป มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ</p> <p>O3 : มีงบประมาณจากหน่วยงานภาคีเข้ามาสนับสนุนในบางกิจกรรม</p> <p>O4 : มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรและด้านการจัดการศัตรูพืชกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>O5 : มีจุดสถิติหรือจุดดูงานด้านการจัดการศัตรูพืชจากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ประสบความสำเร็จ</p>	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>S1O1 : ส่งเสริมกิจกรรมด้านการจัดการศัตรูพืช</p> <p>S3O4 : พัฒนาสมาชิกให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้</p> <p>S4O4 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>S5O5 : พัฒนาการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช</p> <p>S6O2 : พัฒนาคณะรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม</p>	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <p>W1O1 : ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>W2O1 : พัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี</p> <p>W4O3 : สนับสนุนกิจกรรมการดำเนินของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาคี</p> <p>W5O3 : ส่งเสริมการใช้หัวเชื้อคุณภาพ</p>

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

อุปสรรค (Threats : T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
T1 : งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ	S1T6 : ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	W1T4 : พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตขยายชีวภัณฑ์
T2 : เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกไม่ตรงกัน	S3T2 : ส่งเสริมการวางแผนบริหารจัดการศัตรูพืชเพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาในการเพาะปลูกพืช	W2T1 : ส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนสารเคมีให้แก่สมาชิกและเกษตรกรที่สนใจ
T3 : ข้อจำกัดในการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย	S4T4 : ส่งเสริมเทคโนโลยีในการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย	W3T4 : ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตชีวภัณฑ์พร้อมใช้
T4 : วิธีในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน	S5T5 : พัฒนาด้านการติดต่อสื่อสาร ด้วยการปรับใช้เทคโนโลยีในการติดต่อเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้อง	W6T2 : พัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง
T5 : มีการระบาดของ COVID-19 ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกลดลงและไม่ต่อเนื่อง		
T6 : ความห่างไกลของพื้นที่ ทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม		

5.2 การจัดเวทีสนทนากลุ่มสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับ

อำเภอ ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ผู้วิจัยจัดเวทีสนทนากลุ่มสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 7 ราย เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และมากำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ และนำข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของคณะกรรมการ รายละเอียด ตามตาราง 4.22 และ 4.23 ดังนี้

4.22 การวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
<p>S1 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความรู้และความสามารถในการทำงาน</p> <p>S2 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีประสบการณ์ด้านอารักขาพืช</p> <p>S3 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางคนจบด้านอารักขาพืชโดยตรง</p> <p>S4 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสามารถในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>S5 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการประสานงานกับประธานและสมาชิกสม่ำเสมอ</p> <p>S6 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมรับบทเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p> <p>S7 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร ด้านการอารักขาพืชแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>W1 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่บรรจุใหม่ยังขาดความชำนาญในด้านอารักขาพืช</p> <p>W2 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีภาระหน้าที่รับผิดชอบปริมาณมาก อาจส่งผลให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W3 : มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในบางอำเภอ</p> <p>W4 : การบันทึกข้อมูลในระบบยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W5 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางอำเภอยังขาดความชำนาญในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>W6 : งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมมีจำกัด</p> <p>W7 : งบประมาณในการติดตามมีจำกัด</p>
โอกาส (Opportunities : O)	อุปสรรค (Threats : T)
<p>O1 : กรมส่งเสริมการเกษตรมีการจัดอบรมหลักสูตรติดตามยุทธศาสตร์ (ออนไลน์) ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ</p> <p>O2 : กรมส่งเสริมการเกษตรเปิดหลักสูตรอบรมออนไลน์ e-learning ในหลักสูตรการวินิจฉัยศัตรูพืชระดับพื้นที่</p> <p>O3 : มีหน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านอารักขาพืช</p> <p>O4 : กรมส่งเสริมการเกษตร มีนโยบายในการส่งเสริมด้านอารักขาพืชอย่างต่อเนื่อง</p> <p>O5 : หน่วยงานในพื้นที่ให้ความสนใจในกิจกรรมด้านอารักขาพืช</p> <p>O6 : เกษตรกรในหลายพื้นที่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p>	<p>T1 : การคมนาคมยังไม่สะดวกในการเข้าพื้นที่</p> <p>T2 : การติดต่อสื่อสารที่ยังมีความยากลำบากในพื้นที่ห่างไกล</p> <p>T3 : ช่วงเวลาในการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับการทำการเกษตรในพื้นที่</p> <p>T4 : การขนส่งหัวเชื้อให้แต่ละพื้นที่ใช้เวลานาน ทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพของหัวเชื้อลดลง</p> <p>T5 : ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม สมาชิกอาจจะเดินทางมาเข้าร่วมไม่ตรงตามที่นัดหมาย</p>

4.23 การวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ดังนี้

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <p>S1 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความรู้และความสามารถในการทำงาน</p> <p>S2 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีประสบการณ์ด้านอารักขาพืช</p> <p>S3 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางคนจบด้านอารักขาพืชโดยตรง</p> <p>S4 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสามารถในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>S5 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการประสานงานกับประชาชนและสมาชิกสม่ำเสมอ</p> <p>S6 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมรับบทเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p> <p>S7 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร ด้านการอารักขาพืชแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <p>W1 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่บรรจุใหม่ยังขาดความชำนาญในด้านอารักขาพืช</p> <p>W2 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีภาระหน้าที่รับผิดชอบเยอะอาจส่งผลให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W3 : มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในบางอำเภอ</p> <p>W4 : การบันทึกข้อมูลในระบบยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W5 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางอำเภอยังขาดความชำนาญในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>W6 : งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมมีจำกัด</p> <p>W7 : งบประมาณในการติดตามมีจำกัด</p>
<p style="text-align: center;">โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>O1 : กรมส่งเสริมการเกษตรมีการจัดอบรมหลักสูตรติดอาวุธทางปัญญา (ออนไลน์) ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ</p> <p>O2 : กรมส่งเสริมการเกษตรเปิดหลักสูตรอบรมออนไลน์ e-learning ในหลักสูตรการวินิจฉัยศัตรูพืชระดับพื้นที่</p> <p>O3 : มีหน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านอารักขาพืช</p> <p>O4 : กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายในการส่งเสริมด้านอารักขาพืชอย่างต่อเนื่อง</p> <p>O5 : หน่วยงานในพื้นที่ให้ความสนใจในกิจกรรมด้านอารักขาพืช</p> <p>O6 : เกษตรกรในหลายพื้นที่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p>	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>S1O1 : พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านอารักขาพืช</p> <p>S2O2 : พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยศัตรูพืชในพื้นที่</p> <p>S4O6 : ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้แก่เกษตรกร</p> <p>S6O5 : ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p> <p>S7O4 : เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>S7O6 : พัฒนาสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p>	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <p>W1O2 : พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านอารักขาพืช ผ่านระบบ e-learning</p> <p>W2O3 : สร้างเครือข่ายและบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานภาคีในการปฏิบัติงานในพื้นที่</p> <p>W5O4 : พัฒนาทักษะในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>W6O3 : เตรียมความพร้อมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

อุปสรรค (Threats : T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
T1 : การคมนาคมยังไม่สะดวกในการเข้าพื้นที่	S1T1 : พัฒนาการวางแผนเพื่อการค้าดำเนินงานในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ	W1T1 : สร้างเครือข่ายและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
T2 : การติดต่อสื่อสารที่ยังมีความยากลำบากในพื้นที่ห่างไกล	S4T4 : ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	W5T4 : ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
T3 : ช่วงเวลาในการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับการทำเกษตรในพื้นที่	S5T2 : พัฒนารูปแบบในการติดต่อสื่อสารกับประธานและสมาชิกให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่	W6T3 : พัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชให้สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก
T4 : การขนส่งหัวเชื้อให้แต่ละพื้นที่ใช้เวลานาน ทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพของหัวเชื้อลดลง	S6T5 : ส่งเสริมการวางแผนดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	W7T2 : พัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็วให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่แต่ละศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
T5 : ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม สมาชิกอาจจะเดินทางมาเข้าร่วมไม่ตรงตามที่นัดหมาย	S7T3 : สนับสนุนการค้าดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง	

5.3 แนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการวิจัยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสมาชิก คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จึงมีแนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

5.3.1 กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิก คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการในพื้นที่

5.3.2 ดำเนินกิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอารักขาพืชตรงตามความต้องการของสมาชิก และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้และปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

5.3.3 มุ่งเน้นการพัฒนาเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านอารักขาพืช เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ผลการวิจัยด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิก 2) ความพึงพอใจของสมาชิกและการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 3) ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการส่งเสริมการดำเนินงาน 4) ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5) สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่วิจัย หมายถึง สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 210 ราย คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 7 ราย และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสมาชิกศูนย์ โดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 138 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลากตามรายชื่อสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้ครบจำนวนตัวอย่าง ส่วนคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลทั้งหมด

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 2 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์สมาชิก แบ่งเป็น 4 ตอน และแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และประเด็นสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้น นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.99 โดยไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2561 ,น.42-43) อธิบายไว้ว่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า .50 ข้อคำถามนั้นตรงกับเนื้อหาที่กำหนด และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยมีการนำแบบสัมภาษณ์ทดสอบกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลการสัมภาษณ์ ทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability consistency) ระดับทดสอบเกี่ยวกับค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลจากแบบจากสัมภาษณ์ไปทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ค่าความเที่ยงของข้อมูลวิจัย อยู่ระหว่าง 0.742 – 0.939 ซึ่งมีค่าความเที่ยงสูงกว่า 0.70 จึงถือว่าข้อมูลมีค่าความเที่ยงเชื่อถือได้ โดยจากการหาค่าความเที่ยงในแต่ละตอนพบว่า มีค่าความเที่ยงสูงกว่า 0.70 ซึ่งสอดคล้องกับไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2561 ,น.48) อธิบายว่าเกณฑ์ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดที่มีความเที่ยงและเชื่อถือได้

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดสอบเรียบร้อยแล้วไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 138 ราย และการสนทนากลุ่มคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 7 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ จำนวน 7 ราย

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้กับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การจัดอันดับ (ranking) การแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ 2567 ที่ตอบแบบสัมภาษณ์เรื่องข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

ของสมาชิกส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 43.36 ปี และระดับการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

2) *สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน* สมาชิกส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่งใดๆในสังคม มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 20.70 ปี มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 2.73 ปี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร และมีจำนวนครั้งที่เข้าอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เฉลี่ยแล้ว 2.43 ครั้ง

3) *สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน* สมาชิกส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีจำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร เฉลี่ย 2.02 คน มีจำนวนที่ดินในการทำการเกษตร เฉลี่ย 4.58 ไร่ มีรายได้ครัวเรือน เฉลี่ย 190,420.29 บาทต่อปี

1.3.2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก และแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.3.2.1 ความพึงพอใจความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแยกรายละเอียด ดังนี้

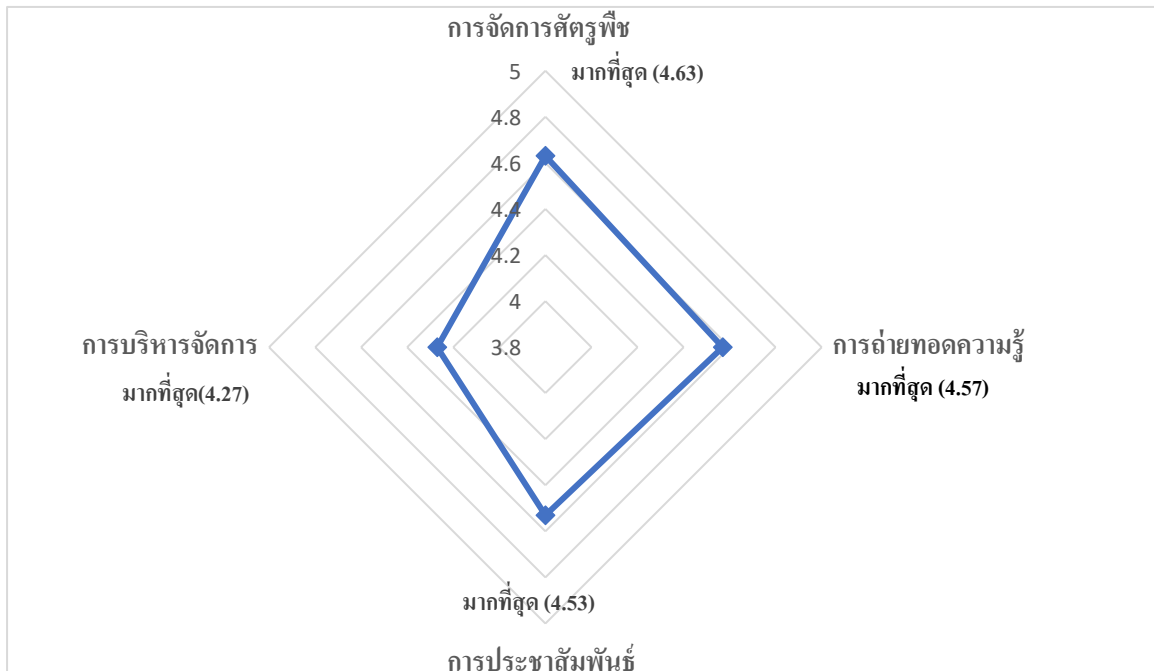
1) *ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน* สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในการมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงานของสมาชิก วางแผนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก การจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม

2) *ด้านการจัดการศัตรูพืช* สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) การผลิตขยายชีวภัณฑ์ แปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช

3) *ด้านการถ่ายทอดความรู้* สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืช การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชน การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช และการเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช

4) *ด้านการประชาสัมพันธ์* สมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในการรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และการเชื่อมโยง และบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 5.1 สรุประดับความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1.3.2.2 การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแยกราย ประเด็น ดังนี้

การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ พบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนทั้งหมดร้อยละ 85.7 มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด โดยมีจำนวนข้อที่เลือกเฉลี่ย 17.43 ข้อ และเลือกสูงสุด 20 ข้อ โดยมีการดำเนินงาน ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน** พบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมด มีการดำเนินการในการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ และมีการจัดประชุม

2) **ด้านการจัดการศัตรูพืช** พบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมด มีการดำเนินการในด้านการจัดการศัตรูพืชเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และมีการจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่

รองลงมา มีการผลิตขยายชีวภัณฑ์ มีการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และมีการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ

3) *ด้านการประชาสัมพันธ์* พบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมด มีการดำเนินการในด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและมีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

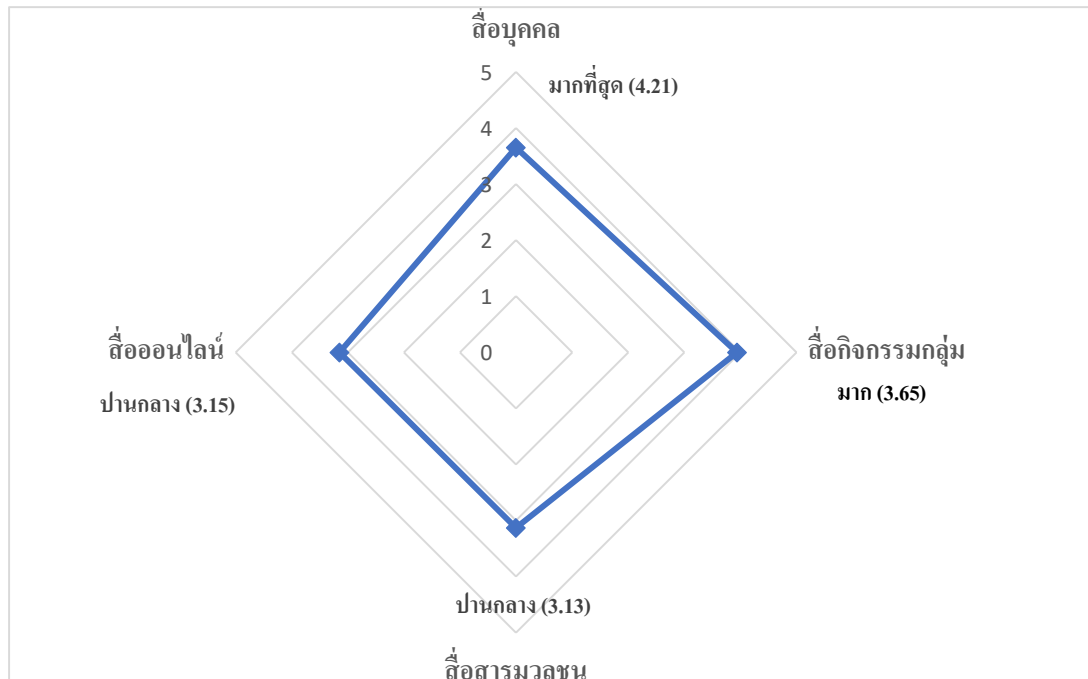
4) *ด้านการถ่ายทอดความรู้* พบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ มีการดำเนินการในด้านการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชและการให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และ 1 ใน 3 มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ

1.3.3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1) *ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน* จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก จำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 15 คะแนน ตอบถูกเฉลี่ย 14.68 ข้อ พบว่า ในภาพรวมสมาชิกร้อยละ 97.2 มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะยังไม่สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ เนื่องจากการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานภายใต้การควบคุมของกรมวิชาการเกษตร) รองลงมาเมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมีกำจัดทันที (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าสำรวจและวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานการณ์การระบาด เพื่อให้ได้สาเหตุที่แน่ชัด และเตรียมการในการป้องกันกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และเป็นการให้การช่วยเหลือเบื้องต้นหรือหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการระบาดที่รุนแรงต่อไป) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน (เฉลี่ย ไม่ใช่ เพราะควรตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้)

2) *แหล่งความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน* พบว่า สมาชิกมีแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรมกลุ่ม สื่อสารมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อบุคคลมากที่สุดโดย

ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด และสื่อบุคคลมากกว่าสื่ออื่น ๆ รองลงมาได้แก่ สื่อกิจกรรมกลุ่ม สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ

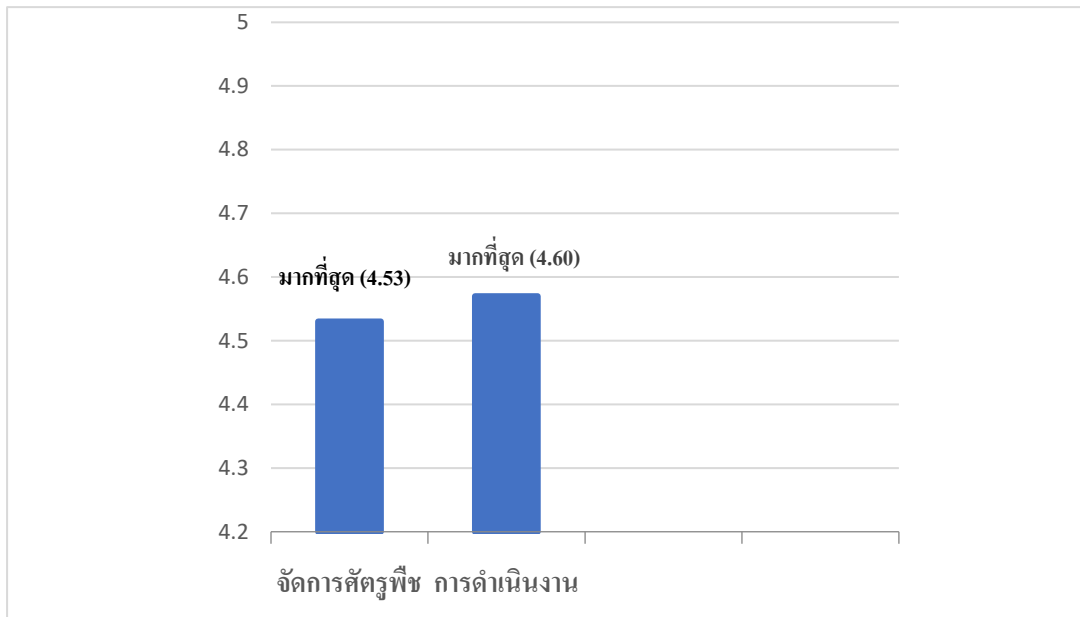
ภาพที่ 5.2 สรุปแหล่งความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มขึ้น เกิดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ด้านการจัดการศัตรูพืช การประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดฤดูกาลผลิตและสมาชิกนำความรู้การจัดการศัตรูพืชปรับใช้

(2) ด้านการจัดการศัตรูพืช การใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลดลง การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ยั่งยืนและปลอดภัย จัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ การสำรวจและแจ้งเตือนการระบาด ช่วยให้รับมือกับการแพร่ระบาดของศัตรูพืช และใช้แมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อให้ประหยัดและปลอดภัย

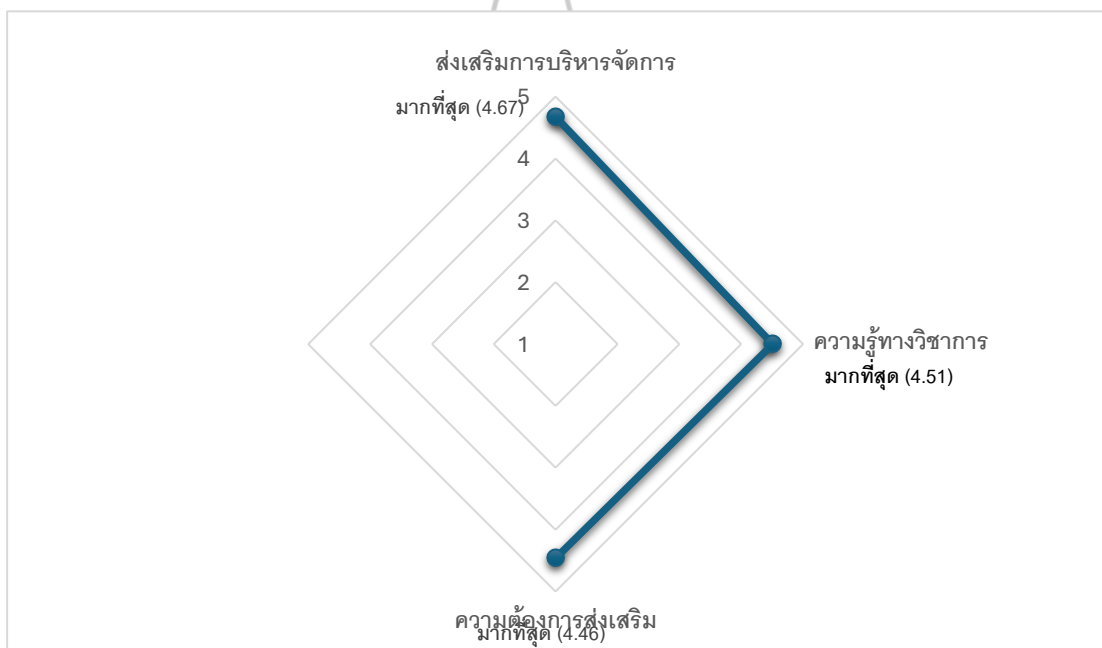
ภาพที่ 5.3 สรุปความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

4) ความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความต้องการ 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 ความต้องการด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รองลงมาคือด้านความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช และความต้องการส่งเสริมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏ ดังนี้

1) **ความต้องการส่งเสริมด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** โดยเรียงลำดับประเด็นตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ วัสดุ - อุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืช และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนร่วมกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาเป็นวิทยากร และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ความต้องการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการจัดการศัตรูพืช โดยเรียงลำดับประเด็นตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ การวินิจฉัยศัตรูพืช การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช และการจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืช ร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ และการบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3) ความต้องการในการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยเรียงลำดับประเด็นตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และการทำสื่อ เพื่อประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืชและการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 5.4 สรุปความต้องการในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1.3.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1.3.4.1 ปัญหาในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

จำนวน 4 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

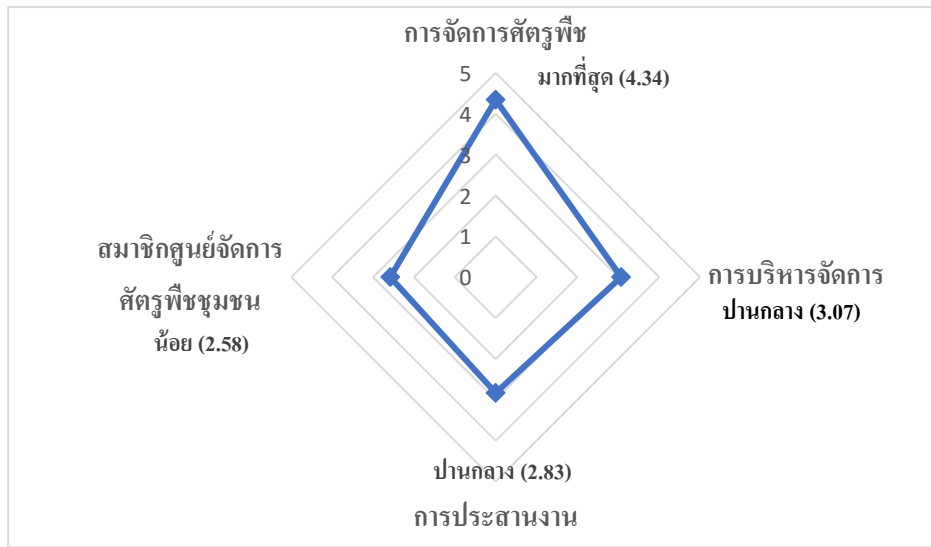
1) ด้านองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปัญหามากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ

ใช้วิธีในการกำจัดศัตรูพืชไม่เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช ขาดความรู้ในการวินิจฉัยศัตรูพืช และขาดองค์ความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์

2) ด้านการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปัญหามากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับปัญหามากที่สุดคือ ประเด็นการขาดเงินทุนในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ขาดการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนการระบาดของศัตรูพืช (และขาดการให้ความสำคัญกับการบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ และปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืช

3) ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ปริมาณของงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ ประเด็นปัญหาในระดับปานกลางมี 2 ประเด็น ได้แก่ ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชและการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการไม่เป็นไปตามหน้าที่ และประเด็นที่มีระดับปัญหาน้อยมี 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดแคลนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม

4) ด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ปัญหาด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับปัญหาปานกลาง จำนวน 2 ประเด็นได้แก่ อายุและสุขภาพของสมาชิกทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม และขาดการมีเวลาในการร่วมกิจกรรมทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่องตามที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกำหนด ระดับปัญหาน้อย จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ระดับการศึกษาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ขาดความเชื่อมั่นวิธีการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และขาดความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ

ภาพที่ 5.5 สรุประดับปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

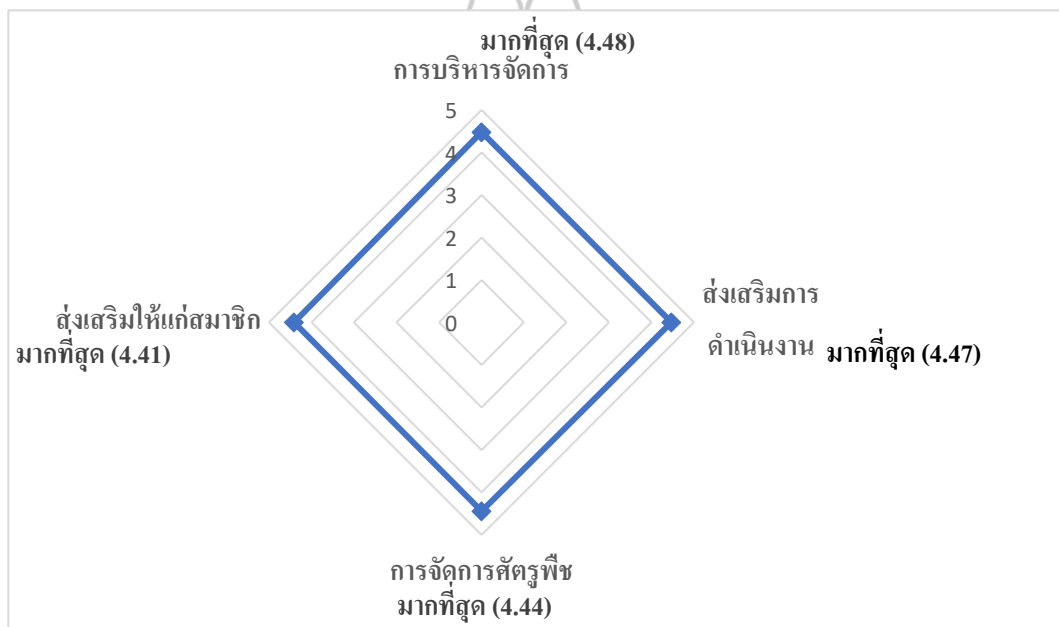
1.3.4.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏดังนี้

- 1) **ด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน**
พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการประสานงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืช
- 2) **ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน**
พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง สถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน ปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเพาะปลูก และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน
- 3) **ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช** พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ เพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูธรรมชาติและแมลงศัตรูพืช ควรเพิ่มองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้

เพียงพอ ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการจัดเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวินิจฉัย และควรเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่สมาชิก

4) *ด้านการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก* พบว่า ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ ในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น ได้แก่ ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี และให้ความสำคัญแก่การรับรู้ของสมาชิก เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรม

ภาพที่ 5.6 สรุปข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.3.5 สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชระดับอำเภอ ปรากฏผล ดังนี้

1.3.5.1 คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1) การวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ปราบกฏผล ดังนี้

(1) **จุดแข็ง (Strengths : S)** ได้แก่ ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความรู้และความสามารถด้านการเกษตร ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียน ประธานคณะกรรมการฯ และสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนมีการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มสมาชิก และคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ

(2) **จุดอ่อน (Weaknesses : W)** ได้แก่ การระบาดของศัตรูพืชเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชยังไม่ถูกวิธี สถานที่ในการรวมกลุ่มเพื่อผลิตขยายชีวภัณฑ์มีจำกัด อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์มีไม่เพียงพอ หัวเชื้อที่ได้รับการสนับสนุนคุณภาพไม่คงที่ ประธานศูนย์เริ่มเป็นผู้สูงอายุ สมาชิกยังขาดความรู้และความเข้าใจการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกวิธี

(3) **โอกาส (Opportunities : O)** ได้แก่ มีหน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนการเกษตรประชาชนหรือเกษตรกรทั่วไป มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการมีงบประมาณจากหน่วยงานภาคี เข้ามาสนับสนุนในกิจกรรมด้านอารักขาพืช มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรและด้านการจัดการศัตรูพืชกับหน่วยงานภายนอก และมีจุดสาธิตหรือจุดดูงานด้านการจัดการศัตรูพืชจากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

(4) **อุปสรรค (Threats : T)** ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกไม่ตรงกัน ข้อจำกัดในการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่าย วิธีในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน มีการระบาดของ COVID-19 ทำให้การเข้าร่วม กิจกรรมของสมาชิกลดลงและไม่ต่อเนื่อง และความห่างไกลของพื้นที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม

2) การวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปราบกฏผล ดังนี้

(1) **กลยุทธ์เชิงรุก (SO)** ได้แก่ ส่งเสริมกิจกรรมด้านการจัดการศัตรูพืชพัฒนาสมาชิกให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืชและพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

(2) **กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)** ได้แก่ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ พัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี

และสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาคี และส่งเสริมการใช้หัวเชื้อคุณภาพ

(3) *กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)* ได้แก่ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการวางแผนบริหารจัดการศัตรูพืชเพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาในการเพาะปลูกพืช ส่งเสริมเทคโนโลยีในการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย และพัฒนาด้านการติดต่อสื่อสาร ด้วยการปรับใช้เทคโนโลยีในการติดต่อเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้อง

(4) *กลยุทธ์เชิงรับ (WT)* ได้แก่ พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตขยายชีวภัณฑ์ ส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนสารเคมีให้แก่สมาชิกและเกษตรกรที่สนใจ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตชีวภัณฑ์พร้อมใช้ และพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

1.3.5.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ

1) *การวิเคราะห์ SWOT Analysis สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ* ปรากฏผล ดังนี้

(1) *จุดแข็ง (Strengths : S)* ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้และความสามารถในการทำงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีประสบการณ์ด้านอารักขาพืช เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางคนจบด้านอารักขาพืชโดยตรง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสามารถในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการประสานงานกับประธานและสมาชิกสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมรับบทเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร และด้านการอารักขาพืชแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

(2) *จุดอ่อน (Weaknesses : W)* ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่บรรจุใหม่ยังขาดความชำนาญในด้านอารักขาพืช เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีภาระหน้าที่รับผิดชอบปริมาณมาก อาจส่งผลให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในบางอำเภอ การบันทึกข้อมูลในระบบยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบางอำเภอยังขาดความชำนาญในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมมีจำกัด และงบประมาณในการติดตามมีจำกัด

(3) *โอกาส (Opportunities : O)* ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตรมีการจัดอบรมหลักสูตรติดตามอาวุธทางปัญญา (ออนไลน์) ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตรเปิดหลักสูตรอบรมออนไลน์ e-learning ในหลักสูตรการวินิจฉัยศัตรูพืชระดับพื้นที่ มีหน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านอารักขาพืช กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายในการส่งเสริมด้านอารักขาพืชอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานในพื้นที่ให้ความสนใจใน

กิจกรรมด้านอารักขาพืช และเกษตรกรในหลายพื้นที่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(4) *อุปสรรค (Threats : T)* ได้แก่ การคมนาคมยังไม่สะดวกในการเข้าพื้นที่ การติดต่อสื่อสารที่ยังมีความยากลำบากในพื้นที่ห่างไกล ช่วงเวลาในการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับการทำการเกษตรในพื้นที่ การขนส่งหั่วเชื้อให้แต่ละพื้นที่ใช้เวลานาน ทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพของหั่วเชื้อ ลดลง และในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมสมาชิกอาจจะเดินทางมาเข้าร่วมไม่ตรงตามที่นัดหมาย

2) การวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ปรากฏผล ดังนี้

(1) *กลยุทธ์เชิงรุก (SO)* ได้แก่ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านอารักขาพืช พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยศัตรูพืชในพื้นที่ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

(2) *กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)* ได้แก่ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านอารักขาพืช ผ่านระบบ E-Learning สร้างเครือข่ายและบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานภาคีในการปฏิบัติงานในพื้นที่ พัฒนาศักยภาพในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ และเตรียมความพร้อมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) *กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)* ได้แก่ พัฒนาการวางแผนเพื่อการดำเนินงานในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พัฒนารูปแบบในการติดต่อสื่อสารกับประธานและสมาชิกให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมการวางแผนดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง

(4) *กลยุทธ์เชิงรับ (WT)* ได้แก่ สร้างเครือข่ายและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชให้สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก และพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็วเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่แต่ละศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกและ การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ

1) ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก
จากผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด
ความพึงพอใจแยกรายประเด็น พบว่า มีความพึงพอใจในด้านการจัดการศัตรูพืชมากที่สุด รองลงมา
ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการบริหารจัดการ
ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สอดคล้องกับชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น. 105) พบว่า สมาชิกศูนย์
จัดการศัตรูพืชชุมชนมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระดับมากที่สุด โดยการเป็นศูนย์กลาง
การพัฒนาเกษตรกรและชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร การผลิตขยายชีวภัณฑ์ เพื่อให้
สมาชิกสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน (กองส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
, 2561) เนื่องจากสมาชิกมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ในพื้นที่ของตนเอง ทั้งในด้านการบริการจัดการ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์
และด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2) การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการศูนย์จัดการ
ศัตรูพืชชุมชนนี้จากผลการวิจัยพบว่าระดับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.105)
พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ใน
ระดับมาก ได้แก่ การเก็บข้อมูลแปลงติดตามอย่างต่อเนื่อง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลศูนย์
จัดการศัตรูพืชชุมชน และขัดแย้งในส่วนของ พบประเด็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุดได้แก่ ควรมีการแจ้ง
เตือนการระบาด ซึ่งงานวิจัยนี้มีแนวทางในด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน
4 ด้าน รายละเอียดดังนี้

(1) ด้านการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีการวางแผนการดำเนินงาน
สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก และการจัดทำรายงานผลการ
ดำเนินกิจกรรมของศูนย์ มีการจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

(2) ด้านการจัดการศัตรูพืช มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน และมีการจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ การผลิตขยายชีวภัณฑ์ การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ

(3) ด้านการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชและการให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ

(4) ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืช และการประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.83) ที่พบว่าพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้มีความพร้อมในการให้บริการโดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตทางวิชาการ ผสานกับภาษาท้องถิ่นเพื่อให้กระชับและเรียนรู้ได้ในระยะเวลาสั้นมีการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ดังนั้นควรนำแนวทางการดำเนินงานมาปรับใช้ในพื้นที่กับเกษตรกร ตลอดจนเจ้าหน้าที่และสมาชิกได้รับการสนับสนุนข้อมูลด้านอารักขาพืช และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอด และพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

2.2 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

1) **ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน** ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมความรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนสมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการศัตรูพืชจากการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (กองส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย, 2561) และพบว่าในข้อที่สมาชิกตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ รองลงมาเมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมีกำจัดทันที และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน เนื่องมาจากการพบการแพร่ระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ยังคงมีความเชื่อในการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดที่เห็นผลทันที

2) **แหล่งความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก** จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรมกลุ่ม สื่อสารมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่าได้รับจากสื่อบุคคล มากกว่าสื่ออื่น ๆ เมื่อแยกรายประเด็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้รับ

ความรู้มากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากมีการติดต่อกับสมาชิกและเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ (กองส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย,2561) รองลงมาได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน สมาชิกในครอบครัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเอกชน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564, น.104) เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนพิจารณารายประเด็นได้รับความรู้จากสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และพงษ์ศักดิ์ อังกลี ธิ์ (2564,น. 16-50) เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ โดยวิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

3) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

จากผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการจัดการศัตรูพืช โดยการใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลดลงและการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน ยั่งยืนและปลอดภัย และมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มขึ้น เกิดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ด้านการจัดการศัตรูพืชและการประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดฤดูกาลผลิต และสมาชิกรู้จักความรู้การจัดการศัตรูพืชปรับใช้ ซึ่งสอดคล้องกับไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น.76) พบว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเห็นด้วยด้านการดำเนินงานในการผลิตขยายชีวภัณฑ์และการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิก เนื่องจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชมีความเห็นด้วยในการลดการใช้สารเคมี ด้วยการใช้ชีวภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยต่อผลผลิตและเกษตรกร

4) ความต้องการในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

จากผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดความต้องการในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก ได้แก่ ความต้องการด้านการส่งเสริมการดำเนินงานโดยมีความมองค์ความรู้ด้านการผลิตขยายชีวภัณฑ์ วัสดุและอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชและจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาเป็นวิทยากร เพื่อให้ได้ความรู้จากวิทยากรเฉพาะทาง (กองส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย,2561) รองลงมา ความต้องการด้านความรู้ทางวิชาการในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ความต้องการในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ การวินิจฉัยศัตรูพืช การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ และการบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และความต้องการการส่งเสริมส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การติดตาม

สถานการณ์ การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และการทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องจากศูนย์มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแต่ยังขาดองค์ความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ และงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมที่ยังไม่เพียงพอ

2.3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก

2.3.1 ปัญหาจากผลการวิจัย พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก มีระดับปัญหาในด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืช มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่าปัญหา ด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืช 3 อันดับแรก ได้แก่ ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ และใช้วิธีการกำจัดศัตรูพืช ไม่เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏ ดังนี้

(1) ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช เนื่องจากการสำรวจศัตรูพืช เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการศัตรูพืชในพื้นที่การเกษตร เกษตรกรจึงควรหมั่นสำรวจแปลง เพื่อให้ทราบสถานการณ์ศัตรูพืช และศัตรูธรรมชาติ

(2) ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ เนื่องจากเกษตรกร ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ โดยในธรรมชาติจะมีการควบคุมศัตรูพืชด้วยชีววิธี ดังนั้น เมื่อขาดองค์ความรู้ด้านการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาตินั้นส่งผลให้ระบบนิเวศในพื้นที่ขาดความสมดุล แมลงศัตรูธรรมชาติอาจจะถูกทำลาย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

(3) ใช้วิธีการกำจัดศัตรูพืชไม่เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช จึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่

2.3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด ปรากฏผลดังนี้

(1) การส่งเสริมในการบริการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าสมาชิกเห็นด้วยกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืช

(2) การส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าสมาชิกเห็นด้วยกับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การจัดกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง สถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน ปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเพาะปลูก และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน

(3) ด้านการส่งเสริมความรู้ในการจัดการศัตรูพืช พบว่าสมาชิกเห็นด้วยกับการเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูธรรมชาติและแมลงศัตรูพืช การสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง วัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์และในการจัดเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวินิจฉัยให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม และควรเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่สมาชิก

(4) ด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าสมาชิกเห็นด้วยมากที่สุดกับการให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี และให้ความสำคัญแก่การรับรู้ของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับ ไพศาล แก้วบุตรดี (2564, น,74) พบว่า ประเด็นปัญหาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุด คือการเชื่อมโยงเครือข่าย การจัดการศัตรูพืช การให้บริการ การประชาสัมพันธ์และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้และการปฏิบัติให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่าประเด็นที่สำคัญควรเสนอแนะไว้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการที่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ จึงได้มีแนวทางในการช่วยเหลือโดยการผลิตเพื่อแบ่งปันภายในกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนด้วยการนำวัตถุดิบนำมาร่วมในการผลิตขยายชีวภัณฑ์แทนการจำหน่าย

2) จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ สื่อสารมวลชน อันดับท้ายสุด สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีการรับความรู้จากใบปลิว แผ่นพับ หรือหนังสือทางวิชาการเพิ่มขึ้น

3) จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประสบปัญหาด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืช ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและด้านการ

ดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนั้น สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

1) ด้านประเด็นความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ สนับสนุนวัสดุ - อุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช วางแผนร่วมกับสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนร่วมกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ค่าเฉลี่ยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาเป็นวิทยากร และการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านประเด็นความต้องการความรู้ทางวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต้องการความรู้ทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นควรควรถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช จัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ สนับสนุนการผลิตขยายชีวภัณฑ์เพื่อใช้ทดแทนสารเคมี การวินิจฉัยศัตรูพืช และการบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนร่วมกับสมาชิก

3) ด้านประเด็นความต้องการส่งเสริม จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต้องการส่งเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ และการทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช และมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความต้องการความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืช เพื่อจะได้ทราบความต้องการและวางแผนทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

2) ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในการบริการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่าย

เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืชและบูรณาการเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

3) ผลการวิจัยพบว่า ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ ทางสื่อสารมวลชน ได้แก่ หนังสือเล่ม แผ่นพับ วิชาการ และการประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุกระจายเสียง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีสันับสนุนการผลิตสื่อมวลชนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านอารักขาพืช

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อยุบาย

1) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในเรื่องความรู้ในการจัดการศัตรูพืช และควรสนับสนุนองค์ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช พร้อมทั้งกิจกรรมที่เกษตรกรได้ลงมือปฏิบัติ

2) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านเงินทุนของกลุ่ม การขาดการประสานงานและการขาดการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนด้านอารักขาพืช ดังนั้นควรส่งเสริมการวางแผนเพื่อบริหารจัดการดำเนินงานของกลุ่ม และส่งเสริมเทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายเพื่อติดต่อประสานงานและร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านอารักขาพืช

3) ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ทั้งที่เป็น ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการบริหารจัดการ ส่งเสริมการดำเนินงาน ส่งเสริมความรู้ในการจัดการศัตรูพืช และส่งเสริมให้แก่สมาชิก ดังนั้นภาครัฐควรมีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สนับสนุนทั้งในด้านความรู้และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้ลงมือปฏิบัติและขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

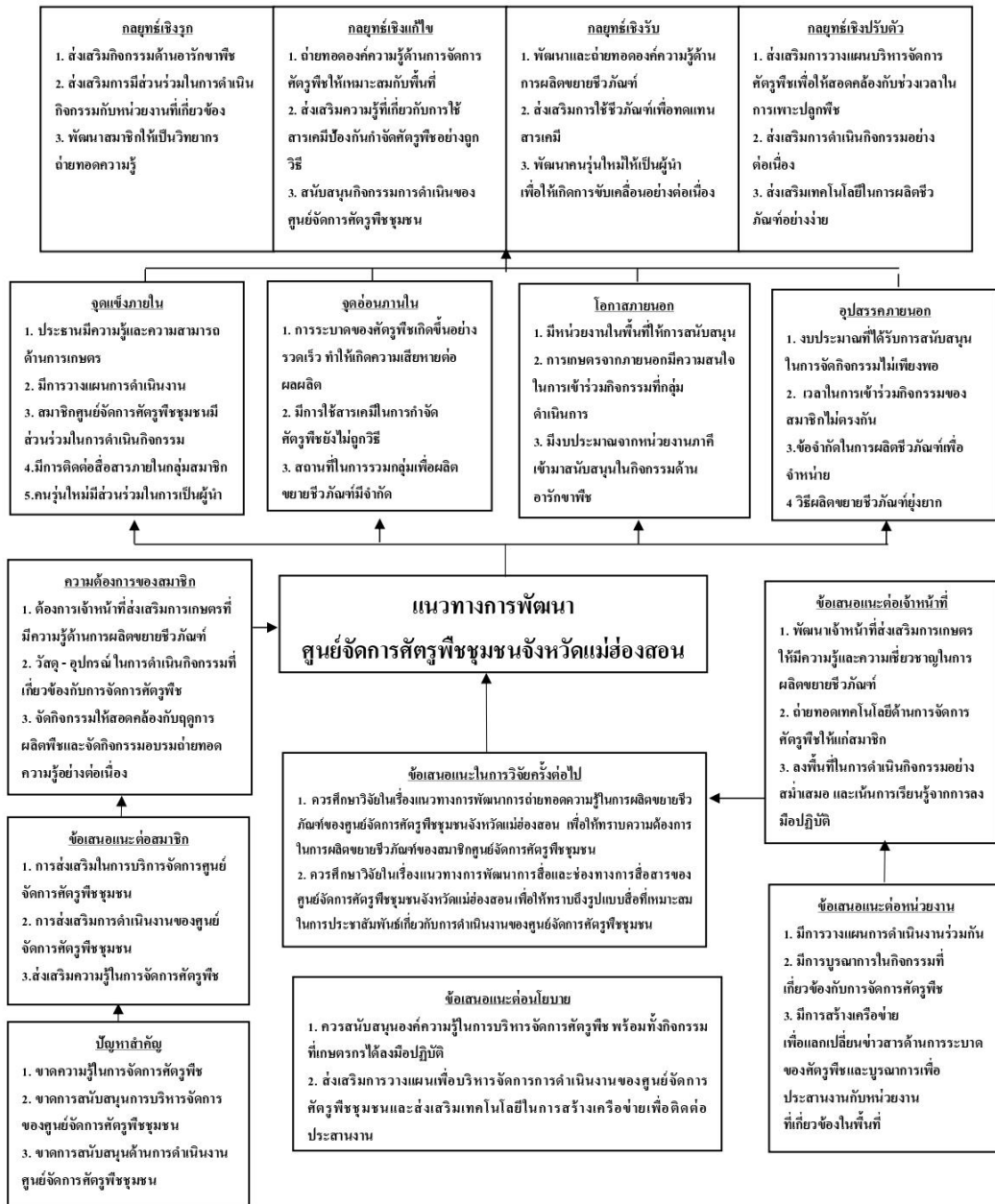
3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

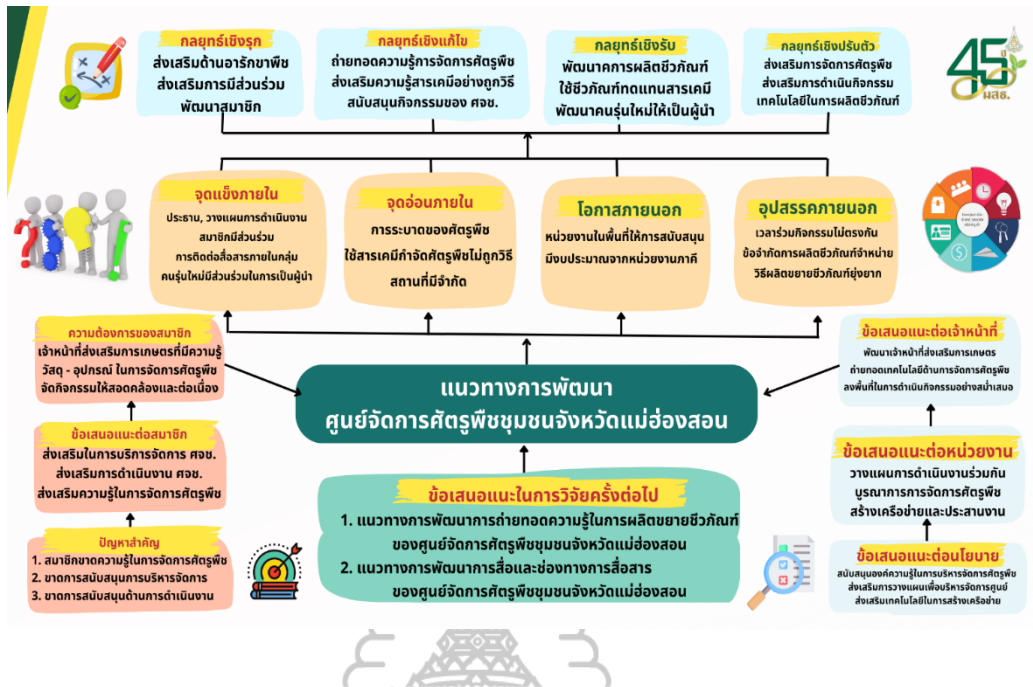
3.2.1 ควรศึกษาวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ทราบความต้องการองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีอย่างง่ายในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยในเรื่องแนวทางการพัฒนาการสื่อและช่องทางการสื่อสารของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบสื่อที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืช องค์ความรู้ในด้านการอารักขาพืช ตลอดจนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 ดัชนีภาพ ที่ 5.7

ภาพ ที่ 5.7 สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 5.8 สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัด

สรุป แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังภาพที่ 5.9

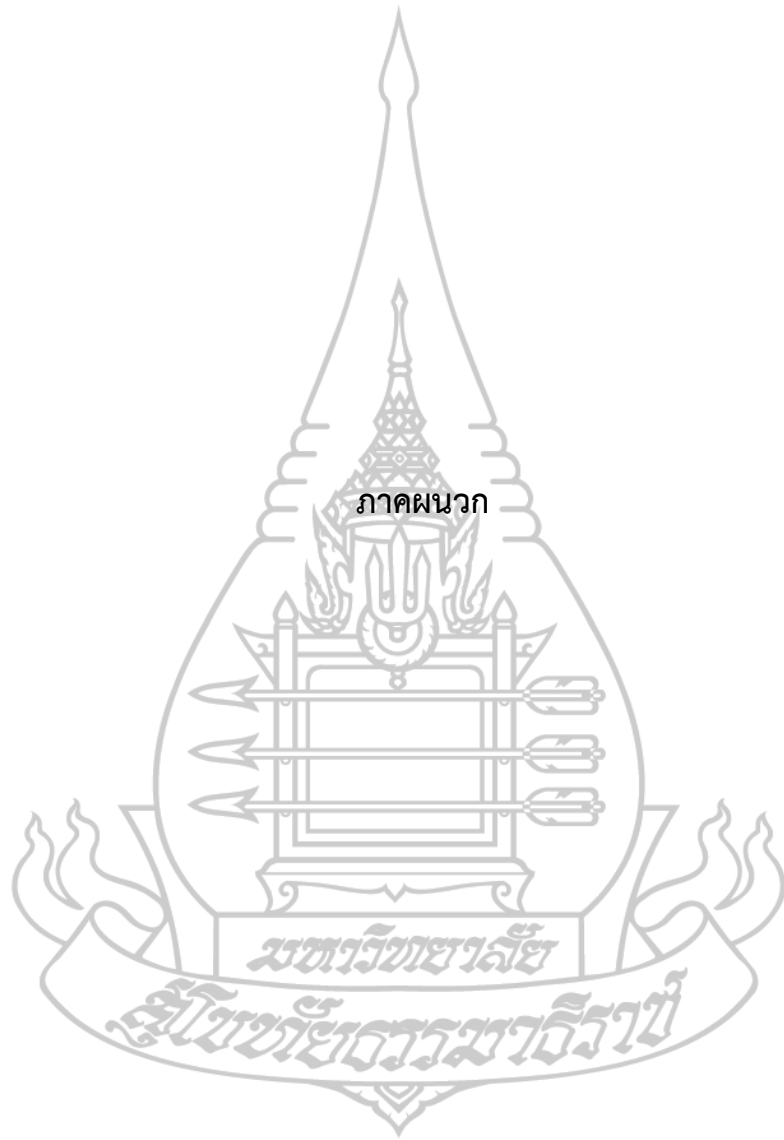
ภาพ ที่ 5.9 แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *การจัดการศัตรูพืช. สมุทรสาคร : ยูไนเต็ด โปรดักชั่น เพรส.*
- _____ (2566). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- จินดา ขลิบทอง และคณะ (2554). *เอกสารโสตทัศนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร การสอนเสริมครั้งที่1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ชัยวัฒน์ อุยานันท์. (2564). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี.(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชา91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาหน่วยที่3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- นครินทร์ ศุภพงษ์. (2564). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชา91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาหน่วยที่14.นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2550). *การจัดการความรู้..(พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา.*
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชา91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาหน่วยที่4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 2. (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ไพศาล แก้วบุตรดี. (2564). *แนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- วศิน อิงคพัฒนากุล. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชา91724 การจัดการทรัพยากรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หน่วยที่2.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- สินีนุช ครุฑเมือง. (2564). *ประมวลสาระชุดวิชา91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาหน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
เรื่อง “การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง/นางสาวนามสกุล.....
 ที่อยู่.....

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
2. ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
3. ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

โดยผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (ระบุ)
3. ระดับการศึกษา
 () 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมศึกษา
 () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า
 () 5. อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า () 6. ปริญญาตรี
 () 7. สูงกว่าปริญญาตรี () 8. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคม

1. สถานภาพทางสังคม
 () 1. กำนัน () 2. ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 () 3. สมาชิก อบต. () 4. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 () 5. ไม่มีตำแหน่งใดๆ () 6. อื่นๆ (ระบุ).....
2. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร จำนวน.....ปี
3. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน.....ปี

4. การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร

() ไม่เป็น

() เป็น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. กลุ่มเกษตรกร

() 2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() 3. กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส.

() 4. สหกรณ์การเกษตร

() 5. อื่นๆ (ระบุ).....

6. จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน.....ครั้ง

ตอนที่ 1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1. การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน (สามารถตอบได้เพียง 1 ข้อ)

() 1. เกษตรกรรม

() 2. รับจ้าง

() 3. ค้าขาย

() 4. รับราชการ

() 5. อื่นๆ (ระบุ).....

2. การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เกษตรกรรม

() 2. รับจ้าง

() 3. ค้าขาย

() 4. อื่นๆ (ระบุ).....

3. จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน.....ราย

4. จำนวนที่ดินในการทำการเกษตร จำนวน.....ไร่

5. การถือครองที่ดินในการทำการเกษตร

() 1. ที่ดินตนเอง จำนวน.....ไร่

() 2. เช่า จำนวน.....ไร่

() 3. อื่นๆ (ระบุ).....ไร่

6. รายได้ครัวเรือนต่อปี จำนวน.....บาท/ปี

7. แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร

() 1. เงินทุนของตนเอง

() 2. สินเชื่อ หรือการกู้ยืม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1. ธกส.

() 2.2. กองทุนหมู่บ้าน

() 2.3. สหกรณ์การเกษตร

() 2.4. นายทุนในท้องถิ่น

() 2.5. จากแหล่งอื่นๆ.....(ระบุ)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความพึงพอใจตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = พึงพอใจมากที่สุด

4 = พึงพอใจมาก

3 = พึงพอใจปานกลาง

2 = พึงพอใจน้อย

1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	1	2	3	4	5
1. ความพึงพอใจด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
1. การจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	1	2	3	4	5
2. การวางแผนดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
3. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
4. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน					
5. การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
2. ความพึงพอใจด้านการจัดการศัตรูพืช					
6. การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					
7. การผลิตขยายชีวภัณฑ์					
8. การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ					
9. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)					
10. การจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่					
3. ด้านการถ่ายทอดความรู้					
11. การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
12. การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
13. การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
14. การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ					
15. การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
4. ด้านการประชาสัมพันธ์					
16. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
17. การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่					
18. การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่					
19. การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	1	2	3	4	5
20. การเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ความพึงพอใจอื่นๆ

.....

.....

ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 3.1 ความรู้ในส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความรู้ของท่าน

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน		
1. องค์ประกอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งศูนย์ ,สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช		
2. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีสมาชิกจำนวน 30 คน ขึ้นไป		
3. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งชุมชน		
4. ควรมีการพบปะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ		
5. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยคัดเลือกจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย (ประธาน ศจช.,รองประธาน ศจช. เภรณัฐิก, ประชาสัมพันธ์,คณะกรรมการและสมาชิก) (4)		
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืช		
6. การผลิตขยายชีวภัณฑ์นำมาใช้เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี		
7. การใช้สารเคมีคือวิธีการหลักที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสนับสนุน		
8. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้		
9. การสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ นับเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันการระบาดของศัตรูพืช		
10. ควรมีการสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในแปลงของตนเองอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง		
11. เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเตือนหรือประชาสัมพันธ์ทันทีเพื่อเป็นการเฝ้าระวังแก่สมาชิกในชุมชน		
12. เมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมีกำจัดทันที		

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
13. การวางแผนการจัดการศัตรูพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดทำปฏิทินการปลูกพืช เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาในการเพาะปลูก การจัดการในการเฝ้าระวังการเกิดโรคพืชระบาด ตลอดจนการดูแลของพืชนั้นๆ		
14. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ไว้เพื่อใช้เองได้		
15. เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ,สำนักงานเกษตรอำเภอ ,สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อลงพื้นที่วิเคราะห์สถานการณ์และหาแนวทางในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช		

ตอนที่ 3.2 แหล่งความรู้ในส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับการได้รับความรู้ตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ได้รับความรู้มากที่สุด 4 = ได้รับความรู้มาก 3 = ได้รับความรู้ปานกลาง
2 = ได้รับความรู้น้อย 1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	1	2	3	4	5
1. สื่อประเภทบุคคล					
1.1 สมาชิกในครอบครัว					
1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
1.3 ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.					
1.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
1.5 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน					
2. สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม					
2.1 การศึกษาดูงาน					
2.2 การฝึกอบรม					
2.3 การประชุม					
2.4 การจัดงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์					
2.5 การสัมมนา					
3. สื่อประเภทมวลชน					
3.1 หนังสือพิมพ์					
3.2 หนังสือเล่ม					
3.3 สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ					

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	1	2	3	4	5
3.4 วิทยุกระจายเสียง					
3.5 โทรทัศน์					
4. สื่อประเภทออนไลน์					
4.1 เว็บไซต์ (Website)					
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
4.3 ไลน์ (Line)					
4.4 ยูทูบ (Youtube)					
4.5 อื่นๆ ระบุ.....					

ตอนที่ 3.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความเห็นด้วยตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง

2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย				
	1	2	3	4	5
1. ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
1. กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประโยชน์ในด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
2. มีการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตลอดฤดูกาลผลิต ส่งผลให้มีการจัดการศัตรูพืชเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น					
3. จากข้อ 2. ในการประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตลอดฤดูกาลผลิตนั้น มีการนัดหมาย วัน/เวลา ในการอบรมตามความสะดวก เข้าร่วมของสมาชิกฯ					
4. การดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ทำให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพิ่มขึ้น					
5. ทำให้เกิดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศัตรูพืชในพื้นที่					
2. ความคิดเห็นด้านการจัดการศัตรูพืช					

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย				
	1	2	3	4	5
6. การใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชลดลง					
7. การใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เป็นวิธีที่ประหยัดและปลอดภัยต่อเกษตรกร					
8. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ทำให้สามารถกำจัดศัตรูพืชได้อย่างยั่งยืนและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม					
9. การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ ทำให้การจัดการศัตรูพืชมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น					
10. การสำรวจและแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช ช่วยให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของศัตรูพืชได้อย่างทันเวลา					

ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

ตอนที่ 3.4 ความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความต้องการตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ระดับความต้องการมากที่สุด 4 = ระดับความต้องการมาก 3 = ระดับความต้องการปานกลาง
2 = ระดับความต้องการน้อย 1 = ระดับความต้องการน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. ความต้องการความรู้ทางวิชาการ					
1. การบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
2. การวินิจฉัยศัตรูพืช					
3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช					
4. การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์					
5. การผลิตขยายชีวภัณฑ์					
6. การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ					
7. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)					
8. การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
9. การทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เดือนการระบาดศัตรูพืช					
10. การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
2. ความต้องการส่งเสริม					
11. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์					
12. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
13. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จัดกิจกรรมอบรม กิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
14. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
15. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการวางแผนร่วมกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยเน้นความต้องการของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นหลัก					
3. ความต้องการในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
16. องค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช โดยเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ					
17. วัสดุ - อุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช เช่น วัสดุในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ วัสดุในการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ เป็นต้น					
18. งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
19. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในหัวข้อที่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสนใจเรียนรู้					
20. การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ความต้องการอื่นๆ

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 4.1 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาต่อไปนี้ มีปัญหาสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มีปัญหามากที่สุด

4 = มีปัญหามาก

3 = มีปัญหาปานกลาง

2 = มีปัญหาน้อย

1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	1	2	3	4	5
1. ปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
1. การปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายไม่เป็นไปตามหน้าที่					
2. ปริมาณของงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่เพียงพอ					
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
4. สถานที่ตั้งของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่สะดวกในการเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม					
5. ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
2. ปัญหาด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืช					
6. ขาดความรู้ในการวินิจฉัยศัตรูพืช					
7. ขาดแคลนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์					
8. ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ					
9. ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช					
10. ขาดแคลนวัสดุในการเก็บตัวอย่างของศัตรูพืช					
3. ปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
11. ขาดเงินทุนในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
12. ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	1	2	3	4	5
13. ขาดการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข่าวสารในด้านการระบาดของศัตรูพืชกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนใกล้เคียง					
14. ขาดการให้ความสำคัญกับการบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ในการบริหารจัดการศัตรูพืชของชุมชน					
15. ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่					
4. ปัญหาด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
16. ขาดการมีเวลาในการร่วมกิจกรรมทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่องตามที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกำหนด					
17. ขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับวิธีการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) หรือวิธีอื่นๆที่ต่างไปจากเดิม					
18. ขาดความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อลดการใช้สารเคมี					
19. ระดับการศึกษาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ					
20. อายุและสุขภาพของสมาชิกทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					

ปัญหาอื่นๆ

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด

4 = เห็นด้วยมาก

3 = เห็นด้วยปานกลาง

2 = เห็นด้วยน้อย

1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับ				
	1	2	3	4	5
1. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
1. ควรมีการชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน					
2. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม					
3. ควรมีการปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเพาะปลูกของสมาชิก					
4. สถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน					
5. ควรมีการจัดกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
2. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมความรู้ในการจัดการศัตรูพืช					
6. ควรเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่สมาชิก					
7. ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้เพียงพอ					
8. ควรเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูธรรมชาติและแมลงศัตรูพืช					
9. ควรเพิ่มองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง					
10. ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการจัดเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวินิจฉัย					
3. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
11. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ					
12. ควรมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง					
4. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					
13. ควรมีการสร้างการรับรู้และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี					
14. ควรให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
15. ควรให้ความสำคัญแก่การรับรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัด

เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
สำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
เรื่อง “การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความ ที่ต้องการและเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.1 ด้านการบริหารจัดการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1. การจัดประชุมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 - () 1. ไม่มีการประชุม
 - () 2. มีการประชุม.....ครั้ง/เดือน
2. การวางแผนดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มีการวางแผนการดำเนินงาน
3. จากข้อ 2.1.2 สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานหรือไม่
 - () 1. ไม่มีส่วนร่วม
 - () 2. มีส่วนร่วม
4. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน
5. การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มีการจัดทำรายงานผล

1.2 ด้านการจัดการศัตรูพืช

6. การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มีการสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช จำนวน.....ครั้ง/สัปดาห์
7. การผลิตขยายชีวภัณฑ์
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มีการผลิตขยายชีวภัณฑ์..... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 2.1 เชื้อราไตรโคเดอร์มา จำนวน.....ครั้ง/เดือน
 - () 2.2 เชื้อราบีเวอร์เรีย จำนวน.....ครั้ง/เดือน
 - () 2.3 เชื้อรามตาไรเซียม จำนวน.....ครั้ง/เดือน
 - () 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)

8. การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ...(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 แมลงหางหนีบ จำนวน.....ตัว
- () 2.2 มวนเพศฆาต จำนวน.....ตัว
- () 2.3 มวนพิฆาต จำนวน.....ตัว
- () 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)

9. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการจัดการด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 วิธีเขตกรรม () 2.2 วิธีกลและฟิสิกส์
- () 2.3 การพ่นสารเคมีด้วยวิธีที่เหมาะสม () 2.4 ใช้ต้นพันธุ์ปลอดโรคและแมลง
- () 2.5 วิธีการสำรวจศัตรูพืช/ศัตรูธรรมชาติ () 2.6 ชีววิธี
- () 2.6 การเลือกใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง () 2.7 อื่นๆ.....(ระบุ)

10. การจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชฯ ขนาด.....ไร่

1.3 ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้

11. การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช จำนวน.....ครั้ง/เดือน

12. การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกฯ จำนวน.....ครั้ง/เดือน

13. การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- () 1. ไม่สามารถเป็นวิทยากรฯได้
- () 2. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านจัดการศัตรูพืชได้

14. มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ

15. การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีการให้บริการ.... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 ด้านองค์ความรู้การจัดการศัตรูพืช () 2.2 ด้านการตรวจวินิจฉัยศัตรูพืช

() 2.3 กิจกรรมรวมกลุ่มในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ () 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)

1.4 ด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน

16. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

() 1. ไม่มี

() 2. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน.....ครั้ง/เดือน

17. การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่

() 1. ไม่มี

() 2. มีการแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ จำนวน.....ข่าว/เดือน

18. การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่

() 1. ไม่มี

() 2. มีการกรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ทันที

19. การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

() 1. ไม่มี

() 2. มีการประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

20. การเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

() 1. ไม่มี

() 2. มีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล

() 2.2 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

() 2.3 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อื่นๆ(ระบุ)

() 2.4 ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน อื่นๆ(ระบุ)

() 2.5 สำนักงานพัฒนาที่ดิน

() 2.6 กรมวิชาการเกษตร

() 2.7 อื่นๆ.....(ระบุ)

1.5 การดำเนินงานด้านอื่นๆ

.....
.....
.....
.....
.....

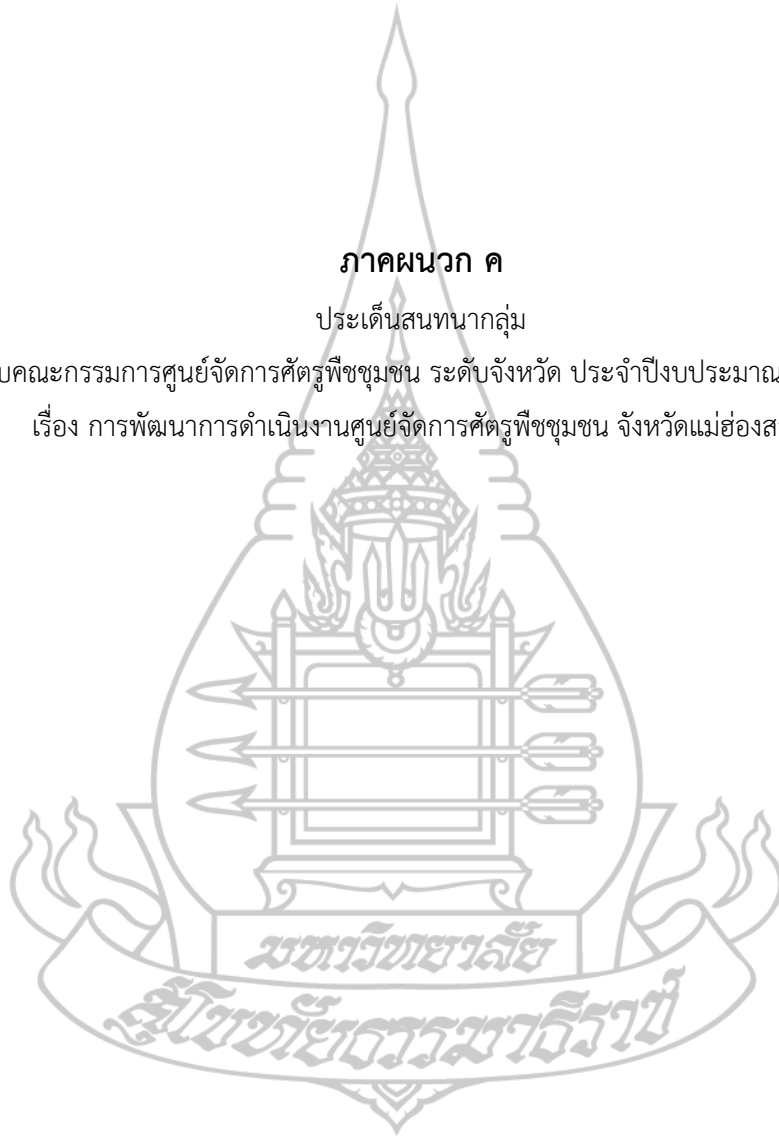
ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

ประเด็นสนทนากลุ่ม

สำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

<p>3) โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>4) อุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

ประเด็นที่ 4 กำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>S = ระบุจุดแข็งภายใน</p>	<p>W = ระบุจุดอ่อนภายใน</p>
<p>O = ระบุโอกาสภายนอก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>SO = ยุทธศาสตร์เชิงรุก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>WO = ยุทธศาสตร์เชิงรับ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>T = ระบุอุปสรรคภายนอก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ST = ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>WT = ยุทธศาสตร์เชิงปรับตัว</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ประเด็นสนทนากลุ่ม

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืช ระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเด็นสนทนากลุ่ม

สำหรับผู้รับผิดชอบงานอาชีวศึกษา ระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อความถูกต้องของข้อมูลโดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาชีวศึกษา ระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ทั้งหมด จำนวน 7 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง มีประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1. การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในปัจจุบัน
2. วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
3. การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1. ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีอะไรบ้าง ท่านคิดว่าศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรได้รับการพัฒนาในด้านใดบ้าง เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกิดประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง
2. ปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ท่านคิดว่าสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืชด้านใดบ้าง เพื่อให้สมาชิกสามารถดำเนินการจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง
3. ปัญหาในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจากแคลนอุปกรณ์อะไรบ้าง ที่จะสนับสนุนในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
4. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประเด็นที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) จุดแข็ง (สภาพแวดล้อมภายในที่เราควบคุมได้)	2) จุดอ่อน (สภาพแวดล้อมภายในที่เราควบคุมได้)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

<p>3) โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>4) อุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---

ประเด็นที่ 4 กำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	S = ระบุจุดแข็งภายใน	W = ระบุจุดอ่อนภายใน
<p>O = ระบุโอกาสภายนอก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>SO = ยุทธศาสตร์เชิงรุก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>WO = ยุทธศาสตร์เชิงรับ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>T = ระบุอุปสรรคภายนอก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ST = ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>WT = ยุทธศาสตร์เชิงปรับตัว</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

.....

.....

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายเวียน ธรรมสอน	เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. นายอนุวัฒน์ คำล้าน	หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช
3. นายบดินทร์ ศิริวงศ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

ภาคผนวก ฉ

แบบประเมินความสอดคล้องและผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์

แบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

สรุปผลวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแบบสอบถามโครงการวิจัย

คำชี้แจง : แบบประเมิน ความตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำการประเมินความเที่ยงตรงในตอนที่ 2 – 5 โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ความตรง

+1 = เห็นด้วย/ แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = ไม่เห็นด้วย/ แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล						
1	เพศ (ชาย หญิง)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	อายุ จำนวน.....ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา () 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมศึกษา () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า () 5. อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า () 6. ปริญญาตรี () 7. สูงกว่าปริญญาตรี () 8. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
2. สภาพพื้นฐานทางสังคม						
1	สถานภาพทางสังคม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. กำนัน () 2. ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 3. สมาชิก อบต. () 4. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน () 5. ไม่มีตำแหน่งใดๆ () 6. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2	ตำแหน่งในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน () 1. ประธาน () 2. รองประธาน () 3. เลขานุการ () 4. เสรฐัญญิก () 5. กรรมการ () 6. สมาชิก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ประสบการณ์ในการทำการเกษตร จำนวน.....ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน จำนวน.....ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกร () ไม่เป็น () เป็น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. กลุ่มเกษตรกร () 2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () 3. กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส. () 4. สหกรณ์การเกษตร () 5. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
6	จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมของศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน จำนวน.....ครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ						
1	การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน (สามารถตอบได้เพียง 1 ข้อ) () 1. เกษตรกรรม () 2. รับจ้าง () 3. ค้าขาย () 4. รับราชการ () 5. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. เกษตรกรรม () 2. รับจ้าง () 3. ค้าขาย () 4. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน.....ราย	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	จำนวนที่ดินในการทำการเกษตร จำนวน.....ไร่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การถือครองที่ดินในการทำการเกษตร () 1. ที่ดินตนเอง จำนวน.....ไร่ () 2. เช่า จำนวน.....ไร่ () 3. อื่นๆ (ระบุ).....ไร่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	รายได้ครัวเรือนต่อปี จำนวน.....บาท/ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
7	แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร () 1. เงินทุนของตนเอง () 2. สินเชื่อ หรือการกู้ยืม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 2.1. ธกส. () 2.2. กองทุนหมู่บ้าน () 2.3. สหกรณ์การเกษตร () 2.4. นายทุนในท้องถิ่น () 2.5. จากแหล่งอื่นๆ.....(ระบุ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1	การจัดประชุมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การวางแผนดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ความพึงพอใจด้านการจัดการศัตรูพืช						
6	การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การจัดทำแปลงติดตามและเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
3. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้						
11	การเรียนรู้เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้าน จัดการศัตรูพืชให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ให้แก่ชุมชนข้างเคียงหรือเกษตรกรที่สนใจ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. ด้านการประชาสัมพันธ์						
16	การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชใน พื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชใน พื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรม อบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	การเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการส่งเสริมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
3.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1	องค์ประกอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งศูนย์ สมาชิกศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชน และแปลงติดตาม สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
2	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีสมาชิก จำนวน 30 คน ขึ้นไป	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีที่ตั้งอยู่ไกล แหล่งชุมชน เฉลย ไม่ใช่ เพราะควรตั้งอยู่ใน แหล่งชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ควรมีการพบปะของสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และ ทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ โดยคัดเลือกจากสมาชิกศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย (ประธาน, รองประธาน,เหรัญญิก ,ประชาสัมพันธ์, คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืช						
6	การผลิตขยายชีวภัณฑ์นำมาใช้เพื่อทดแทน การใช้สารเคมี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การใช้สารเคมีคือวิธีการหลักที่ศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนสนับสนุน เฉลย ไม่ใช่ เพราะศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เน้นวิธีการกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานเป็น หลัก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิต ชีวภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้ เฉลย ไม่ใช่ เพราะยังไม่สามารถผลิตเพื่อ จำหน่ายได้ เนื่องจากการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อ จำหน่าย ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐาน ภายใต้การควบคุมของกรมวิชาการเกษตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
9	การสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ นับเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันการระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	ควรมีการสำรวจและติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในแปลงของตนเอง อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ ควรมีการแจ้งเตือนหรือประชาสัมพันธ์ทันที เพื่อเป็นการเฝ้าระวังแก่สมาชิกในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	เมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืช ควรใช้สารเคมีกำจัดทันที <i>เฉลย ไม่ใช่ เพราะควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เข้าสำรวจและวิเคราะห์ เพื่อประเมินสถานการณ์การระบาด เพื่อให้ได้สาเหตุที่แน่ชัด และเตรียมการในการป้องกันกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และเป็นการให้การช่วยเหลือเบื้องต้นหรือหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการระบาดที่รุนแรงต่อไป</i>	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	การวางแผนการจัดการศัตรูพืชของสมาชิก ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการจัดทำปฏิทินการปลูกพืช เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาในการเพาะปลูก การจัดการในการเฝ้าระวังการเกิดโรคพืช ระบาด ตลอดจนฤดูกาลผลิตของพืชนั้นๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สามารถผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ไว้เพื่อใช้เองได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
15	เมื่อพบการระบอบการคอร์รัปชันในพื้นที่ ควรมีการ แจ้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ,สำนักงาน เกษตรอำเภอ ,สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือ หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อลงพื้นที่ วิเคราะห์สถานการณ์และหาแนวทางในการ ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.2 แหล่งความรู้						
1. สื่อประเภทบุคคล						
1	สมาชิกในครอบครัว	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. สื่อประเภทกิจกรรมกลุ่ม						
6	การศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การฝึกอบรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การประชุม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การจัดงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การสัมมนา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. สื่อประเภทมวลชน						
11	หนังสือพิมพ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	หนังสือเล่ม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	วิทยุกระจายเสียง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	โทรทัศน์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. สื่อประเภทออนไลน์						
16	เว็บไซต์ (Website)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	เฟซบุ๊ก (Facebook)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	ไลน์ (Line)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	ยูทูป (Youtube)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
20	อื่นๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1	กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประโยชน์ในด้านการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	มีการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตลอดฤดูการผลิต ส่งผลให้มีการจัดการศัตรูพืชเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ในกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกสามารถนำองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชไปบูรณาการและปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ทำให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ทำให้เกิดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศัตรูพืชในพื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ความคิดเห็นด้านการจัดการศัตรูพืช						
6	การใช้ชีวภัณฑ์ทำให้การใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชลดลง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เป็นวิธีที่ประหยัดและปลอดภัยต่อเกษตรกร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ทำให้สามารถกำจัดศัตรูพืชได้อย่างยั่งยืนและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
9	การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์ ทำให้การจัดการศัตรูพืชมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การสำรวจและแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช ช่วยให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของศัตรูพืชได้อย่างทันเวลา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.4 ความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ความต้องการความรู้ทางวิชาการ						
1	การบริหารงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การวินิจฉัยศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การจัดทำปฏิทินเพาะปลูกพืชร่วมกับการจัดทำแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ความต้องการส่งเสริม						
11	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ลงพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จัดกิจกรรมอบรม กิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
14	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการศัตรูพืชให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการวางแผนร่วมกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยเน้นความต้องการของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นหลัก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ความต้องการในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
16	องค์ความรู้ในการจัดการศัตรูพืช โดยเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	วัสดุ - อุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช เช่น วัสดุในการผลิตขยายชีวภัณฑ์ วัสดุในการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ เป็นต้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในหัวข้อที่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสนใจเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
4.1 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1	การปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายไม่เป็นไปตามหน้าที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ปริมาณของงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
3	ความเหมาะสมของช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตพืชของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ขาดแคลนวัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ปัญหาด้านความรู้ในการจัดการศัตรูพืช						
6	ขาดความรู้ในการวินิจฉัยศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ขาดองค์ความรู้ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ขาดความชำนาญในการจำแนกศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	ขาดองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	ใช้วิธีในการกำจัดศัตรูพืชไม่เหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
11	ขาดเงินทุนในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
12	ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	ขาดการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืชกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนใกล้เคียง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	ขาดการให้ความสำคัญกับการบูรณาการกับหน่วยงาน ในพื้นที่บริหารจัดการศัตรูพืชในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
4. ปัญหาด้านสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
16	ขาดการมีเวลาในการร่วมกิจกรรม ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่องตามที่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกำหนด	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	ขาดความเชื่อมั่นในการยอมรับวิธีการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) หรือวิธีอื่นๆที่ต่างไปจากเดิม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	ขาดความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อลดการใช้สารเคมี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	ระดับการศึกษาของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	อายุและสุขภาพของสมาชิกทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1	ควรมีการชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ควรมีการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ควรมีการปรับช่วงเวลาการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเพาะปลูกของสมาชิก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	สถานที่ตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรตั้งอยู่ภายในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ควรมีการจัดกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
2. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมความรู้ในการจัดการศัตรูพืช						
6	ควรเพิ่มองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่สมาชิก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการผลิตขยายชีวภัณฑ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ควรเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูธรรมชาติและแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	ควรเพิ่มองค์ความรู้ในการสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	ควรเพิ่มวัสดุ-อุปกรณ์ในการจัดเก็บตัวอย่างพืชเพื่อวินิจฉัย	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
11	ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	ควรมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารด้านการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมให้แก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
13	ควรมีการสร้างการรับรู้และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	ควรให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	ควรให้ความสำคัญแก่การรับรู้ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						
1. การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน						

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
1	การจัดประชุมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน () 1. ไม่มีการประชุม () 2. มีการประชุม.....ครั้ง/เดือน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การวางแผนดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการวางแผนการดำเนินงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	จากข้อ 2. สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมี ส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานหรือไม่ () 1. ไม่มีส่วนร่วม () 2. มีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในการ ดำเนินกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมของ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการจัดทำรายงานผล	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ด้านการจัดการศัตรูพืช						
6	การสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช () 1. ไม่มี () 2. มีการสำรวจและติดตามสถานการณ์ ศัตรูพืช จำนวน.....ครั้ง/สัปดาห์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
7	การผลิตขยายชีวภัณฑ์ ☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มีการผลิตขยายชีวภัณฑ์..... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 2.1 เชื้อราไตรโคเดอร์มา จำนวน.....ครั้ง/ เดือน ☐ 2.2 เชื้อราบิวเวอร์เรีย จำนวน.....ครั้ง/เดือน ☐ 2.3 เชื้อราเมตาไรเซียม จำนวน.....ครั้ง/เดือน ☐ 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มีการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 2.1 แมลงหางหนีบ จำนวน.....ตัว ☐ 2.2 มวนเพศมฆาต จำนวน.....ตัว ☐ 2.3 มวนพิฆาต จำนวน.....ตัว ☐ 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มีการจัดการด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 2.1 วิธีเขตกรรม ☐ 2.2 วิธีกลและฟิสิกส์ ☐ 2.3 การพ่นสารเคมีด้วยวิธีที่ เหมาะสม ☐ 2.4 ใช้ต้นพันธุ์ปลอดโรคและแมลง ☐ 2.5 วิธีการสำรวจศัตรูพืช/ศัตรู ธรรมชาติ ☐ 2.6 ชีววิธี ☐ 2.6 การเลือกใช้สารเคมีอย่าง ถูกต้อง ☐ 2.7 อื่นๆ.....(ระบุ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
10	การ จัดทำ แปลง ติดตาม และ เรียนรู้ ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช ให้ เหมาะสม กับ พื้นที่ () 1. ไม่มี () 2. มีการ จัดทำ แปลง ติดตาม และ เรียนรู้ ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืชฯ ขนาด.....ไร่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ด้าน การ ถ่ายทอด ความรู้						
11	การ เรียนรู้ เทคโนโลยี ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช ของ ศูนย์ จัดการ ศัตรูพืช ชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการ เรียนรู้ เทคโนโลยี ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช จำนวน.....ครั้ง/เดือน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	การ ถ่ายทอด ความรู้ ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช ให้แก่ สมาชิก ศูนย์ จัดการ ศัตรูพืช ชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการ ถ่ายทอด ความรู้ ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช ให้ แก่ สมาชิกฯ จำนวน.....ครั้ง/ เดือน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	การ เป็น วิทยากร ใน การ ถ่ายทอด ความรู้ ด้าน จัดการ ศัตรูพืช ให้ แก่ ศูนย์ จัดการ ศัตรูพืช ชุมชน () 1. ไม่ สามารถ เป็น วิทยากรฯ ได้ () 2. สมาชิก ศูนย์ จัดการ ศัตรูพืช ชุมชน สามารถ เป็น วิทยากร ใน การ ถ่ายทอด ความรู้ ด้าน จัดการ ศัตรูพืช ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	มีการ ถ่ายทอด ความรู้ ด้าน การ จัดการ ศัตรูพืช ให้แก่ ชุมชน ช่าง เคียง หรือ เกษตรกร ที่ สนใจ () 1. ไม่มี () 2. มีการ ถ่ายทอด ความรู้ แก่ ชุมชน ช่าง เคียง หรือ เกษตรกร ที่ สนใจ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
15	<p>การให้บริการด้านการจัดการศัตรูพืชของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p> <p>() 1. ไม่มี</p> <p>() 2. มีการให้บริการ..(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>() 2.1 ด้านองค์ความรู้การจัดการศัตรูพืช</p> <p>() 2.2 ด้านการตรวจวินิจฉัยศัตรูพืช</p> <p>() 2.3 การรวมกลุ่มในการผลิตขยายชีวภัณฑ์</p> <p>() 2.4 อื่นๆ.....(ระบุ)</p>	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. ด้านการประชาสัมพันธ์						
16	<p>การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน</p> <p>() 1. ไม่มี</p> <p>() 2. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน.....ครั้ง/เดือน</p>	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	<p>การแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่</p> <p>() 1. ไม่มี</p> <p>() 2. มีการแจ้งเตือนข่าวการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ จำนวน.....ข่าว/เดือน</p>	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	<p>การรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่</p> <p>() 1. ไม่มี</p> <p>() 2. มีการการรายงานเมื่อพบการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่ทันที</p>	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC เฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3		
19	การประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนินกิจกรรม อบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน () 1. ไม่มี () 2. มีการประชาสัมพันธ์ก่อนการดำเนิน กิจกรรมอบรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	การเชื่อมโยงและบูรณาการกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง () 1. ไม่มี () 2. มีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล () 2.2 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) () 2.3 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อื่นๆ(ระบุ) () 2.4 ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน อื่นๆ(ระบุ) () 2.5 สำนักงานพัฒนาที่ดิน () 2.6 กรมวิชาการเกษตร () 2.7 อื่นๆ.....(ระบุ)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
รวมคะแนนเฉลี่ยทุกข้อ		155	156	155	154.66	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC รวมทั้งหมด} = \frac{154.66 \text{ (รวมค่าเฉลี่ยทุกข้อ)}}{156 \text{ (จำนวนข้อทั้งหมด)}} = 0.99$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านแสดงว่าข้อความคำถามใช้ได้
เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามี ค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
นั้น แสดงว่าข้อความข้อนั้นใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

ตอนที่	หัวข้อ	Alpha if item deleted
1	ความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก	0.817
2	แหล่งความรู้	0.806
3	ความคิดเห็น	0.917
4	ความต้องการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของสมาชิก	0.972
5	ปัญหา	0.939
6	ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนของสมาชิก	0.866
Cronbach's Alpha		0.923

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนฤมล มั่นแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	22 ธันวาคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2557
สถานที่ทำงาน	กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

